

BIAIX DE GÈNERE ALS FONS DE L'ARXIU MUNICIPAL DE BARCELONA: ANÀLISI I PROPOSTA DE MILLORA

Laia García Prades

Director del treball: Remei Perpinyà i Morera

Data: 28 de juny de 2020

Màster en Arxivística i Gestió Documental

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció: Treballs fi de màster i de postgrau

Com citar aquest article: García Prades, Laia. (2020) *Biaix de gènere als fons de l'Arxiu Municipal de Barcelona: anàlisi i proposta de millora*. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

Resum

En primer lloc, el treball analitza els productors i productores dels fons personals i la temàtica dels fons d'entitats conservats a l'Arxiu Municipal de Barcelona amb l'objectiu de detectar si s'estan donant biaixos de gènere a l'AMB a l'hora d'adquirir documentació privada.

Els resultats demostren que del total de fons personals custodiats a l'AMB, només el 13% són produïts per dones, així com que no es conserva cap fons d'associacions relacionat amb la lluita feminista, les dones o el col·lectiu LGTBI. No obstant, l'AMB és conscient de la situació i a l'actualitat està treballant per revertir-la.

En segon lloc, s'estudia les polítiques de gènere i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona i el grau d'aplicació d'aquestes als arxius de l'AMB. Posteriorment, es realitza un estudi de la política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona i proposa tot un seguit de millores en clau de gènere per evitar que es segueixin donant aquests tipus de biaixos.

Paraules clau: arxius, perspectiva de gènere, memòria social, polítiques d'adquisició, fons personals, fons entitats.

Título: *Sesgo de género en los fondos del Archivo Municipal de Barcelona: análisis y propuesta de mejora*

Resumen

En primer lugar, el trabajo analiza la producción de los fondos personales y la temática de los fondos de entidades conservados en el Archivo Municipal de Barcelona (AMB) con el objetivo de detectar si se está dando un sesgo de género en el AMB a la hora de adquirir documentación privada.

Los resultados demuestran que, del total de fondos personales custodiados en él, solo el 13% son producidos por mujeres, así como que no se conserva ningún fondo de asociaciones relacionado con la lucha feminista, las mujeres o el colectivo LGTBI. Sin embargo, el AMB es consciente de la situación y en la actualidad está trabajando para revertirla.

En segundo lugar, se estudian las políticas de género y LGTBI del Ayuntamiento de Barcelona y el grado de aplicación de estas en el AMB. Posteriormente se realiza un estudio de la política de adquisiciones del Archivo Municipal de Barcelona y se propone un conjunto de mejoras en clave de género para evitar que se sigan dando este tipo de sesgos.

Palabras clave: archivos, perspectiva de género, memoria social, políticas de adquisición, fondos personales, fondos de entidades.

Title: *Gender bias in the Arxiu Municipal de Barcelona funds: an analysis and an improvement proposal.*

Abstract

This academic work analyzes the production of personal funds and the thematic of the entities funds preserved in the Arxiu Municipal de Barcelona (AMB). The main objective is to detect if there is a gender bias in the AMB when acquiring private documentation.

The results show that from the total funds only 13% of the funds kept in the AMB are produced by women; as well as any entity fund related with women's movement or the LGTBI collective is preserved in the AMB. They also show an absence of funds coming from feminist or LGTBI organizations. However, the AMB is aware of the situation and is currently working to fix it.

This paper also studies the Barcelona City Council's gender and LGTBI policies and how they are applied in the AMB.

A study of the acquisitions policy of the Arxiu Municipal de Barcelona is done and a set of improvements is proposed to avoid further gender bias.

Key words: archives; gender perspective; social memory; acquisition policies, personal funds, association funds.

1. INTRODUCCIÓ	8
2. ARXIUS I MEMÒRIA	10
2.1 Gènere i arxius	12
2.2 Breu història dels centres de documentació de dones	13
2.2.1 Els centres de documentació de dones a Espanya	14
3. POLÍTIQUES DE GÈNERE	16
3.1 Normativa d'igualtat de gènere	16
3.2 Polítiques de gènere a Barcelona	19
3.2.1 El <i>Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020</i>	20
4. POLITIQUES LGTBI.....	23
4.1 Normativa LGTBI	23
4.2 Polítiques LGTBI a Barcelona	26
4.2.1 El <i>Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere 2016-2020</i>	27
5. ELS FONTS DE DONES I COL·LECTIUS FEMINISTES I LGTBI A L'AMB	30
5.1. Fonts i metodologia per l'obtenció de les dades.....	30
5.2 Anàlisi de les dades obtingudes.....	32
6.POLÍTICA D'ADQUISICIONS A L'ARXIU MUNICIPAL DE BARCELONA	35
6.1 Les polítiques d'adquisicions a Catalunya.....	36
6.2 La política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona	38
6.3 Aplicació de la "PIEDSMAAB" als centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona.....	41
6.4 Propostes de millora en clau de gènere per la PIEDSMAAB.....	43
7. CONCLUSIONS	48
8. FONTS D'INFORMACIÓ I BIBLIOGRAFIA.....	51
9. ANNEXOS.....	56
9.1 Entrevistes.....	56
9.2 Producció dels fons personals i fons d'entitat dels centres de l'AMB.....	66
9.3 Documents facilitats per les persones responsables dels centres de l'AMB.....	98
9.4 Política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona.....	101

1. INTRODUCCIÓ

L'any 2016 la Regidoria de Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar el *Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020*, document que definia les línies estratègiques en les que el consistori havia de treballar en matèria de gènere durant els següents quatre anys per aconseguir que tant la ciutat com la institució fossin més igualitàries i equitatives.

Un dels principis orientadors del Pla – en vigència fins a finals d'aquest any- és el de «posar fi a les jerarquies culturals que provoquen diferències d'estatus i una falta de reconeixement tant cap a les dones com envers altres persones que no compleixen la norma androcèntrica i heterosexual» (PJG 2016,p.15). Per assolir aquesta fita calia «incorporar la perspectiva de gènere en totes les polítiques d'àrees i districtes» (PJG 2016,p.15) de l'Ajuntament. Així doncs, l'Arxiu Municipal de Barcelona (AMB), com a part integrant de l'organigrama consistorial, havia de treballar en aquesta direcció, tot aplicant la perspectiva de gènere a cadascuna de les seves actuacions.

Interessada en les teories feministes i de gènere, vaig creure oportú convertir l'anàlisi d'aquest aspecte en el meu Treball de Final de Màster. Per a realitzar la recerca partia de la meua experiència com a becària a l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu (AMDSA) i a l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí (AMDSM), arrel de la qual havia començat a sospitar que l'Arxiu Municipal de Barcelona, malgrat la seva rellevància i les seves bones intencions, havia comptat -o comptava- amb certes dinàmiques pel que fa a l'ingrés de fons privats que havien ajudat a perpetrar un biaix de gènere: ni a l'AMDSA ni a l'AMDSM es conserva cap fons d'entitat de dones o del col·lectiu LGTBI. Així mateix, l'AMDSA no compta amb fons personals produïts per dones, mentre que a l'AMDSM els fons personals de dones només suposen un 13% del total de fons conservats d'aquestes característiques.

Aquest fet podria semblar anecdòtic, però alhora també podria ser el reflex d'una situació de desigualtat que s'estava donant en el sí de l'Arxiu Municipal de Barcelona. La present investigació, per tant, pretén donar resposta a la següent pregunta: la manca de fons personals de dones i fons d'entitats LGTBI conservats a l'AMDSA i l'AMDSM és un cas aïllat o bé es fa extensible a tots els centres que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona?

La recerca d'aquest treball es basa en la hipòtesi que els arxius públics han estat obviat la documentació relacionada amb les dones i el col·lectiu LGTBI. Aquesta primera hipòtesi es recolza en una segona que defensa que els arxius, sense una política d'adquisició que fomenti l'ingrés en clau de gènere de nova documentació, tendeixen a perpetrar biaixos heteropatriarcal.

Essencialment, la finalitat del present treball és identificar tots els productors i productores dels fons personals i analitzar cadascun dels fons d'entitats conservats a l'Arxiu Municipal de Barcelona per conèixer quins són els percentatges totals i, en conseqüència, saber si s'estan donant silencis i buits narratius.

Per aconseguir-ho, el treball s'estructura en dos grans blocs. En el primer es realitza una anàlisi detallada dels fons personals i d'entitats que cadascun dels centres que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona conserva, parant especial atenció en estudiar el sexe de les persones que els produeixen i la temàtica d'aquests fons. La finalitat d'aquesta part és confirmar que l'AMB custodia una major quantitat de fons d'homes que no pas de dones i que les associacions feministes i del col·lectiu LGTBI no estan representades. Al segon bloc, per contra, s'inclou un estudi crític de la política d'adquisicions que segueix l'Arxiu Municipal de Barcelona per a posteriorment suggerir una sèrie de modificacions en clau de gènere que caldria afegir per tal que el procés d'adquisició de nova documentació assegurés que els fons documentals conservats als centres de l'AMB no compten amb biaixos, especialment de gènere.

Per a completar les dues parts que conformen aquesta investigació, han estat de gran ajuda els treballs de final de màster realitzats per Sergio Nanín i Albert Burgués. El primer ha estat útil per copsar la tendència a patir silencis narratius d'aquells arxius que no compten amb una política d'adquisició definida; mentre que el segon m'ha ajudat, gràcies a l'estudi que fa sobre les polítiques d'adquisicions, a percebre les mancances presents a la política d'ingressos que l'Arxiu Municipal de Barcelona aplica.

2. ARXIUS I MEMÒRIA

A l'imaginari col·lectiu els arxius són concebuts com mers magatzems de documentació, és a dir, espais que es dediquen únicament a la guàrdia i custòdia dels fons documentals. Tanmateix, la importància dels arxius és molta ja que aquests són «active sites where social power is negotiated, contested, confirmed» (Cook i Schwartz 2002, p.1). I és que els arxius alberguen tant de poder perquè són agents que modulen i incideixen directament en la investigació històrica, la memòria col·lectiva i la identitat nacional (Cook i Schwartz 2002, p.2).

Això és així perquè a través dels arxius i la documentació que aquests preserven, el passat és controlat. Val a dir que aquesta relació de poder no rau directament en les institucions que són els arxius, sinó que més aviat està lligada als i les professionals de l'arxivística que, en última instància, són els que decideixen quins són els documents dignes de ser conservats i quins no. En aquesta qüestió es troba el poder dels arxius i dels seus professionals: en el fet que poden decidir què passarà al futur i què serà oblidat «archives, ever since the mnemons of ancient Greece, have been about power – about maintaining power, about the power of the present to control what is, and will be, known about the past, about the power of remembering over forgetting» (Cook i Schwartz 2002, p.3).

Fins no fa gaire, es considerava els arxius com ens objectius i neutrals que conservaven la veritat, i els arxiviers i arxivieres com a professionals neutrals que aplicaven una metodologia científica en l'organització dels documents.

El cert és que l'Arxivística té com a base diverses pràctiques (descripció, classificació, eliminació, etc) i compta amb diverses eines (calendaris de conservació, quadres de classificació, etc) que poden donar aquesta sensació de l'arxivier o arxiviera com un professional que treballa seguint normes i estàndards predefinits. Tanmateix, els arxius són constructes socials (Cook i Schwartz 2002, p.3) i els seus professionals viuen i desenvolupen la seva tasca en un context social determinat, raó per la qual les seves decisions estan estretament influenciades per aquest.

Una de les pràctiques més importants en l'arxivística és l'Avaluació, ja que aquesta analitza els valors dels documents i, per tant, decideix si aquests han de ser destruïts o conservats «Power over the documentary record, and by extension over the collective memory of marginalized members of society [...] and indeed over their representation and integration into the metanarratives of history, resides in the decisions that archivists and manuscript curators make in soliciting and appraising collections» (Cook i Schwartz 2002, p.17). No obstant, allò que es considera valuós i, per tant arxivable, ve influït pel context social del moment, raó per

la que la decisió final de l'arxiver o arxivera apareix condicionada pel marc social en el que es troba (Cook i Schwartz 2002, p.3).

En aquesta línia és interessant fer referència al concepte d'“arxivalització”, terme inventat per l'arxiver Eric Ketelaar i que fa referència a l'elecció conscient o inconscient -determinada per factors socials i culturals- sobre allò que es considera digne i mereixedor de ser arxivat (Ketelaar 2001, p.133). Les investigacions realitzades sobre aquest tema demostren que la majoria dels arxius, com a constructes socials que són i condicionats pel context en què s'ubiquen, presenten una sèrie d'absències. Així doncs, en una societat patriarcal com la nostra, no és sorprenent descobrir que la presència de dones als arxius és mínima «archives, since their very origins in the ancient world, have systemically excluded records about or by women from their holdings and, as institutions, have been willing agents in the creation of patriarchy by supporting those in power against the marginalized» (Cook i Schwartz 2002, p.16). Val a dir, però que no només manca documentació sobre dones, sinó que l'exclusió afecta a molts altres col·lectius tradicionalment oprimits com ara les persones racialitzades, LGTBI, de classe baixa, els presoners o els analfabets, entre d'altres (Cook i Schwartz 2002, p.17).

Per tant, es dona la situació que en els arxius algunes històries són privilegiades mentre que d'altres, al ser obviades, queden marginades. Els arxius i els seus professionals, per tant, són els que decideixen què es recorda i què s'oblida. Tal fet té un impacte directe en la memòria ja que aquesta «en tanto que dinámica social, es una arena política: en ella interactúan y participan grupos con diversos relatos sobre el pasado para entender y proyectar la vida social; pues la vinculación que se establezca con el pasado es útil para relacionarse con el presente y el futuro, para la afirmación de identidades individuales y colectivas, para la creación de lazos sociales» (Maceira Ochoa 2017, p.109).

Arran del les teories postmodernes i el seu qüestionament als conceptes com Veritat o Objectivitat, els arxius i els professionals de l'Arxivística entren en un procés d'autocrítica i reflexió. D'aquest exercici sorgeix el que es coneix com a pensament arxivístic postmodern, que defensa que els professionals de l'arxivística han d'acceptar que no poden escapar de la subjectivitat, que tenen un rol actiu en el procés de creació dels arxius i que, a més, compten amb els seus propis biaixos (Cook i Schwartz 2002, p.182).

Per tots aquests factors, la pràctica arxivística tradicional ha de ser revisada: per obrir-se a una nova manera de fer en què les perspectives siguin ampliades i les històries que es valorin siguin més diverses, ja que els arxius haurien de ser espais on convisquin tot tipus de veus (Clery i Metcalfe 2018, p.6). Per tant, aquesta nova pràctica arxivística ha de ser capaç de

construir una memòria col·lectiva plural, en la que tota la societat es senti reconeguda, representada i respectada.

2.1 Gènere i arxius

Com breument s'ha avançat en l'anterior apartat, els arxius «have generally privileged the stories and perspectives of powerful, rich white man» (Clery i Metcalfe, p.2), pel que des de l'antiguitat les dones han estat un col·lectiu obviat en les pràctiques i processos arxivístics (Cifor i Wood 2017,p.8).

No obstant, en el marc de la postmodernitat i en un context en què els col·lectius tradicionalment marginats comencen a donar importància a la memòria col·lectiva i a l'autorepresentació, als anys 70 i 80 sorgeix la segona onada del moviment feminista que, volent tractar aquesta problemàtica, fa dels arxius un dels seus objectes d'estudi. I és que la teoria feminista, en constatar que la presència de les dones als fons documentals conservats als arxius és gairebé nul·la¹, s'incorpora a l'Arxivística amb la intenció de preservar i documentar el pensament feminista, a més d'introduir pràctiques arxivístiques amb perspectiva de gènere.

Aquest últim aspecte és d'especial rellevància perquè molts cops s'ha entès que aplicar una mirada feminista als arxius només és limitar-se a incloure una major representació de dones als fons documentals. Tanmateix, la irrupció de la teoria feminista aplicada al món dels arxius ha de servir per desmantellar-los de totes les conductes heteronormatives i patriarcals que en ells s'hi puguin estar donant (Cifor i Wood 2017,p.17). Com es pot apreciar, per tant, la teoria feminista no només pretén acabar amb les pràctiques masclistes, sinó amb totes aquelles que es produeixen i es deriven del poder patriarcal. És per aquesta mateixa raó per la que «the history of feminist archives is, for example, closely tied to that of LGBTQ social movements and archives» (Cifor i Wood 2017,p.5).

Per tal que els arxius siguin feministes han de repensar-se i qüestionar-se; tot observant críticament els documents que conserven; cercant les veus que manquen i inclouent els possibles discursos que difereixen de les narratives dominants. Aquest és un punt molt rellevant perquè, com s'ha dit anteriorment, les històries a les que podem accedir i recordar esdevenen part de la nostra identitat: la memòria està estretament lligada al nostre sentit

¹ La presència de les dones als fons documentals conservats als arxius és mínima. No obstant, la majoria de les persones que en ells treballen són dones. Per copsar la dimensió d'aquesta problemàtica és interessant llegir l'article "*Las personas: Archiveras y archiveros en los archivos públicos de Galicia y en las unidades en las que se insertan*" de Beatriz Díaz Vázquez.

d'ésser (Clery i Metcalfe, p.7). Per aquesta raó, no és possible una memòria feminista sense la presència de les dones i del col·lectiu LGTBI als arxius.

Val a dir que la introducció de la teoria feminista a l'Arxivística no només es tradueix en la revisió crítica dels arxius que ja existien, sinó que també comporta la creació de nous arxius ja que la Història de les Dones, una de les disciplines acadèmiques que va aflorar amb el moviment feminista i la postmodernitat, necessita noves fonts d'informació i recursos.

2.2 Breu història dels centres de documentació de dones

Al llarg del segle XX va sorgir la necessitat de documentar tot allò que estigués relacionat amb l'acció política, l'educació i els drets de les dones, raó per la qual durant aquest segle es van fundar nombrosos centres de documentació, arxius i biblioteques que tractaven dita qüestió (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.3). I és que hi havia una voluntat clara de crear una memòria de dones ja que l'absència d'aquestes en els diferents centres de documentació impossibilitava la construcció de la seva identitat (Clery i Metcalfe, p.7).

Així doncs, els primers centres de documentació de dones es van crear entre els anys 20 i 30 en el moment en què s'estava donant el que es coneix com la "primera onada feminista". D'aquesta època són la *Women's Library* (1926) de Londres; la *Bibliothèque Marguerite Durand* (1932) de París i l'*Institute on Gender Equality and Women's History* d'Amsterdam, fundat l'any 1935. Aquestes tres institucions tenen com a dominador comú estar vinculades al moviment sufragista i, per tant, la major part d'informació que conserven té a veure amb la lluita pel dret de vot, de propietat i d'educació de les dones (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.3).

Tanmateix, no és fins a la "segona onada feminista", durant la dècada dels anys 60 i 70, que els centres de documentació, els arxius i les biblioteques de dones experimenten un gran creixement. Durant aquesta època tals espais són concebuts com a llocs on dipositar l'experiència històrica de les dones, sense deixar de parar atenció a allò que les dones estaven fent en l'àmbit del moviment polític. Els centres fundats en aquest període acostumen també a estar vinculats a projectes relacionats amb la promoció de la cultura "femenina" com ara les biblioteques de dones i les editorials feministes. Un exemple d'aquest tipus de centres és la *Biblioteca Italiana Delle Donne*, pertanyent al *Centro di Documentazione Ricerca e Iniziativa delle Donne de la Città di Bologna*, fundat a finals dels anys 70 (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.4).

Durant els anys 80 i 90 es dona el que es coneix com a "tercera onada feminista", que té com a trets essencials la inclusió de la teoria interseccional i postmoderna. Els centres que sorgeixen durant aquest període passen a estar estretament lligats a les universitats, que

comencen a incloure als seus currículums acadèmics el que es coneix com a Gender and Women's Studies. Aquesta nova relació es plasma en la firma de convenis entre els centres, biblioteques i arxius de dones amb les universitats. Però, en alguns casos, aquesta col·laboració arriba a traduir-se en la donació de fons documentals a les institucions acadèmiques. Un bon exemple és l'ingrés de la "Col·lecció Riot Grrr!" a la Universitat de Nova York (Cifor i Wood 2017,p.11) o el dipòsit a la UCLA de part dels fons documentals dels June L. Mazer Lesbian Archives².

A finals dels anys 90, per tant, els arxius, biblioteques i centres de documentació sobre gènere i dones comencen a entrar a l'esfera de les institucions, encara que molts altres centres i arxius rebutgen la idea d'institucionalitzar-se, preferint apostar per l'autogestió, com és el cas dels Lesbian Herstory Archives als Estats Units (Cifor i Wood 2017,p.7).

2.2.1 Els centres de documentació de dones a Espanya

Pel que fa a Espanya, el procés de naixement i evolució d'aquest tipus de centres ha estat força similar. Així doncs, l'any 1909 per iniciativa de Francesca Bonnemaison es crea a Barcelona la *Biblioteca Popular de la Dona* amb la fi de promoure la formació, educació i cultura de les dones treballadores. Pocs anys després, el 1915, es funda a Madrid la *Biblioteca de la Residencia de Señoritas*, impulsada per María de Maeztu (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.6). Aquests primers centres, a diferència dels esmentats en l'àmbit europeu, no s'emmarquen en la lluita sufragista sinó que més aviat tenen una finalitat pedagògica.

Als anys 60 es creen alguns centres de documentació, arxius i biblioteques de dones però el context de la dictadura franquista impossibilita que aquests proliferin. Així doncs, no és fins la transició que es comença a impulsar la creació d'aquest tipus d'espais. És el moment en què s'està donant el que es coneix com a "feminisme d'estat" pel que molts dels arxius, biblioteques i centres de documentació que es funden estan estretament lligats a les noves institucions democràtiques. Un bon exemple és el *Centro de Documentación del Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades* o el *Centre de Documentació de l'Institut Català de les Dones*.

Cap als anys 80 neixen a Espanya, en clara sintonia amb el que passa al context europeu, els nomenats "centres de gènere", vinculats a les institucions acadèmiques que comencen a fer recerca sobre els "estudis de dones". En són un exemple el Centre d'Investigació Històrica de

² Els *June L. Mazer Lesbian Archives* és un arxiu fundat l'any 1981 per June L. Mazer i Bunny Mac Culloch, activistes lesbianes. L'arxiu es caracteritza per conservar documentació sobre el col·lectiu lèsbic de la costa oest dels Estats Units, de qui vol promoure la seva història i cultura. Per més informació: <https://www.mazerlesbianarchives.org/>

la Dona (1982), depenent de la Universitat de Barcelona (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.6).

S'aprecia, per tant, una tendència dels arxius a entrar en les institucions. Tanmateix, en consonància amb el que passa també en la resta de països, a Catalunya sorgeixen arxius i projectes que desafien el model tradicional d'arxius/centres de documentació i que decideixen mantenir-se al marge de l'àmbit institucional. Un d'aquests és el projecte *LaFondona*, impulsada pel col·lectiu feminista i LGTBI del barri de Sants-La Bordeta de Barcelona i que té com a objectiu «treballar activament per fer de la biblioteca un fons de referència, en l'àmbit de la ciutat de Barcelona, pel que fa a continguts relacionats amb els feminismes, les sexualitats, els moviments LGTBIQ+ i la teoria Queer»³. Així mateix, també destaca la iniciativa titulada ARCHIVAS⁴, impulsada pel col·lectiu FilsFeministes i que neix amb la intenció de recuperar i donar visibilitat a les activistes dels anys 70.

Són destacables també els centres de documentació, biblioteques i arxius de dones creats per col·lectius de dones o entitats feministes. En el context català cal fer referència a l'associació *Ca la Dona*, que des de l'any 1991 compta amb un centre de documentació destinat a recopilar, conservar i difondre els estudis i la història de les dones, així com a documentar les diferents teories feministes que conviuen a Catalunya (Jornet Benito i Tuset Páez 2016, p.6).

³Per conèixer més del projecte és interessant consultar la pàgina web: <https://lafondona.wordpress.com/about/presentacio/>

⁴Si es vol saber més sobre la iniciativa resulta interessant investigar el seu lloc web: <https://filsfem.net/arxivaff/>

3. POLÍTIQUES DE GÈNERE

Es podria definir les Polítiques de Gènere com el conjunt de treballs dedicats a promoure la igualtat de drets, la no-discriminació entre homes i dones i la participació de la dona en la vida social, cultural, econòmica i política (Gelambí 2016, p.17).

Malgrat certs països i organitzacions ja aplicaven mesures per afavorir la igualtat de drets entre homes i dones, s'estima que les Polítiques de Gènere van néixer l'any 1995 a Pequín, durant la celebració de la *Quarta Conferència Mundial sobre Dones* de les Nacions Unides ja que «es va passar de considerar la igualtat com un problema de les dones a creure que es tracta d'un problema de gènere, i que implica els homes i les dones» (Gelambí 2016, p.17). A més, dit congrés també es concep com l'inici de les polítiques de gènere atès que, durant aquest, també es va presentar el concepte de *gender mainstreaming*, traduït al català com a "polítiques transversals de gènere" i que ara s'empra de manera habitual (Gelambí 2016, p.17).

Amb l'enfortiment dels moviments feministes i la conscienciació de la societat amb la igualtat, les polítiques de gènere han anat guanyant força. De fet, aquestes polítiques han provocat l'aprovació de plans, estratègies i lleis sobre la igualtat a diferents nivells: des d'institucions supraestatals fins a l'administració local.

3.1 Normativa d'igualtat de gènere

Normativa d'igualtat de gènere a la Unió Europea

La Unió Europea és una de les organitzacions que més activament treballa en les polítiques de gènere. De fet, en els últims anys ha creat institucions, legislat i aprovat mesures⁵ amb la finalitat d'aconseguir que la igualtat de gènere sigui efectiva en els països que formen part d'ella.

Són moltes les iniciatives impulsades per la UE amb aquest objectiu, però destaca especialment l'*Index d'Igualtat de Gènere*, una eina que des de l'any 2005 avalua el progrés que s'està donant pel que fa a la igualtat de gènere als països membres de la Unió Europea. Per a fer-ho, l'*Index* analitza sis àmbits (treball, diners, coneixement, temps, poder i salut) de cadascun dels països. L'últim índex realitzat l'any 2019 plasma que del 0 al 100, la mitjana europea en igualtat de gènere està en 67,4 punts.

⁵Algunes d'aquestes mesures poden consultar-se al següent enllaç: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/es/sheet/59/la-igualdad-entre-hombres-y-mujeres>

Val a dir que aquesta conscienciació respecte la igualtat de gènere no és fortuïta sinó que en alguns dels documents més importants de la Unió Europea ja es parla d'aquesta com un dels punts a assolir. Aquest és el cas del *Tractat de la Unió Europea*, un dels textos fundacionals de la UE i firmat el 1992. En ell s'afirma que la igualtat humana és un dels valors fonamentals de la UE, que «fomentarà [...] la igualdad entre mujeres y hombres» (TUE 1992, art.3).

Un altre dels documents fundacionals de la UE és la *Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea*, en la que també s'inclouen diversos articles centrats en eradicar la discriminació entre homes i dones. El primer d'aquests és l'article 21, que és d'especial rellevància perquè veta qualsevol tracte discriminatori per raó de sexe i d'orientació sexual (CDFUE 2001, p.48). L'altre article, el número 23, destaca perquè obliga a assegurar la igualtat entre els dos sexes: «la igualtat entre homes i dones serà garantida en tots els àmbits» (CDFUE 2001, p.50).

La inclusió d'aquests punts en ambdós textos és molt important perquè introdueix les polítiques de gènere en dos documents dirigits a tots els estats membres de la Unió Europea, que han de respectar i promoure els principis que en ells es recullen.

Normativa de polítiques de gènere a Espanya

Durant la dictadura franquista, el concepte d'igualtat entre homes i dones a Espanya evidentment no es planteja. No obstant, amb la restauració de la democràcia, a la *Constitució Espanyola* aprovada l'any 1978 s'inclouen alguns articles en què es fa referència de manera implícita a dita igualtat. A l'article 9.2 es diu que «correspon als poders públics promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives»; mentre que a l'article 14 es recull la idea que «els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social» (CE 1978).

El concepte d'igualtat de gènere que apareix a la *Constitució Espanyola*, màxima llei de l'ordenament jurídic espanyol, serveix per establir el camí que la legislació espanyola havia de seguir en aquest àmbit.

L'any 1983 es crea l'Instituto de la Mujer, un òrgan autònom adscrit al Ministeri de Cultura que treballa en el foment i promoció de la igualtat entre homes i dones. Als següents anys s'aproven diverses mesures i plans en aquesta línia, però les polítiques de gènere a Espanya reben un gran impuls quan el país s'integra a la UE ja que «al ingresar en la Unión, España tuvo que adaptar su legislación nacional a la normativa europea en materia de igualdad de género, lo que produjo cambios no solamente en el contenido de las políticas sino también en los estilos de *policy-making* y en el discurso de actores políticos» (Lombardo i León 2014, p.23).

Des d'aquest ingrés a la Unió Europea, Espanya ha aprovat diferent normativa sobre gènere amb l'objectiu d'assolir la igualtat entre homes i dones. Una de les que destaca és la *Ley 30/2003, de 13 de octubre, sobre medidas para incorporar la valoración del impacto de género en las disposiciones normativas que elabore el Gobierno*, que inclou l'obligació de realitzar una valoració en clau de gènere de totes les disposicions normatives elaborades pel Govern. També és remarcable la *Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres* -coneguda com a "Ley de la Igualdad"- per la seva completesa ja que abasta diversos temes: des de la conciliació laboral i els permisos de maternitat, fins a la igualtat de gènere en l'administració pública i en les empreses. A més, la llei és important perquè obliga a introduir la igualtat com a principi d'actuació en tots els poders públics ja siguin estatals, autonòmics o locals.

La llei inclou algun article interessant que connecta directament amb l'objecte d'estudi d'aquest treball de final de màster. És el cas de l'article 26 en què es diu que les autoritats públiques han d'adoptar iniciatives destinades a afavorir la promoció específica de les dones en la cultura i a combatre la seva discriminació (Ley 3/2007 art.26.2b).

Normativa de polítiques de gènere a Catalunya

Si bé s'ha parlat de polítiques de gènere a nivell estatal i supraestatal, cal saber que a nivell autonòmic també s'ha treballat en aquesta direcció. En el cas de Catalunya cal esmentar l'*Estatut d'Autonomia* de 2006, en el qual s'inclouen diversos articles que fan referència a la igualtat i a les polítiques de gènere.

El primer d'aquests, és l'article 19 del Títol I en què es reconeix el dret de les dones al lliure desenvolupament de la seva personalitat i al dret de participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats (EAC 2006, Títol I art.19). Així doncs, destaca també l'article 40.8 ja que obliga als poders públics a promoure la igualtat de totes les persones amb independència del sexe o l'orientació sexual, entre d'altres factors (EAC 2006, Títol I art. 40.8). Finalment, l'article 41 de l'Estatut també és de gran importància perquè determina com a obligatòria la inclusió de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques (EAC 2006, Títol I art. 41).

Per aconseguir tot allò que es recull a l'Estatut, l'any 2015 el Parlament va aprovar la *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*; que complementa la Ley 3/2007 i que destaca perquè identifica totes les possibles situacions de desigualtat de gènere que es poden donar (des de la violència de gènere o la discriminació en el món educatiu fins a l'àmbit de la ocupació pública, entre d'altres).

Un punt important d'aquesta llei catalana i que és de rellevància pel present treball, és l'article 24 del Capítol IV en què es diu que les administracions públiques catalanes han d'«impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones i [...] promoure polítiques culturals que en facin visibles les aportacions al patrimoni i a la cultura de Catalunya» (Llei 17/2015, capítol IV art.24c).

Finalment, cal destacar també l'article 15 del capítol III ja que en aquest s'inclou l'obligació pel sector públic d'elaborar i executar plans d'igualtat, un conjunt de mesures amb perspectiva de gènere per tal de pal·liar la discriminació entre homes i dones i, en conseqüència, aconseguir la igualtat.

3.2 Polítiques de gènere a Barcelona

Des de l'any 1994 l'Ajuntament de Barcelona compta amb el Consell Municipal de Dones, un espai de caràcter consultiu que té com a objectiu principal aportar la perspectiva de gènere a totes les polítiques aprovades pel consistori. Format per associacions feministes i dones a nivell individual, la fundació d'aquest òrgan és important perquè demostra que l'Ajuntament de Barcelona des de fa temps té un compromís amb la igualtat de gènere.

De fet, a la *Carta Municipal de Barcelona* del 1998, document que recull el règim especial de la ciutat, es diu que l'Ajuntament «ha de promoure totes les accions i tots els serveis que facilitin la integració i la participació de la dona en la societat i evitin la discriminació per raó de sexe» (Llei 22/1998, art. 112.1). En aquesta línia, i seguint tot allò que la normativa europea, estatal, autonòmica i local dictamina; l'Ajuntament de Barcelona ha impulsat i fomentat tot un seguit de mesures per assolir la igualtat de gènere a la capital.

Una d'aquestes mesures és l'elaboració del *Pla Municipal per a la Igualtat d'Oportunitats Real i Efectiva entre Dones i Homes (2012-2015)*, que en gran part sorgeix de les conclusions extretes arran del II Congrés de les Dones de Barcelona, celebrat el 2009. En aquest Pla, que no és el primer que es confecciona⁶, s'inclou una anàlisi detallada de la situació de les dones a Barcelona pel que fa a diversos àmbits (població, nivell d'educació, salut, economia i violència masclista; entre d'altres) i estableix set eixos en els que cal treballar per aconseguir l'equitat de gènere, com ara la lluita contra l'explotació sexual o la participació i presència de les dones en totes les esferes. Dins de cada eix es detallen els objectius específics i les actuacions que es faran per assolir-los que, val a dir, són molt generals.

⁶ L'any 1991 es va elaborar el primer *Pla Municipal per les Dones*. El segon va ser el *Pla Municipal per a les Dones (1995-1999)*, que va ser continuat pel *Programa Municipal per a les Dones (2001-2005)*. Finalment, l'any 2005 es va aprovar un altre pla pel període 2005-2011.

Molt més concret és el *Pla per la Justícia de Gènere (2016-2020)*, que esdevé l'eina elaborada per l'Ajuntament de Barcelona per aconseguir la igualtat de gènere en aquest període de quatre anys. Com que tal *Pla* és el que està en vigència i, per tant, és el que més interessa estudiar pel present treball, a continuació s'inclou una anàlisi d'aquest.

3.2.1 El *Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020*

Complint amb l'article 15 de la Llei 17/2015, el *Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020* (PJG) es va presentar el juliol del 2016 al Consell Plenari de l'Ajuntament amb l'objectiu de «combatre les desigualtats a la ciutat i superar les situacions de discriminació que encara persisteixen» (PJG 2016, p.9) i amb la intenció que les dones se sentin protagonistes i estiguin en posició d'igualtat en la vida cultural, econòmica, social i política (PJG 2016, p.13) de Barcelona.

Així mateix, el *Pla per la Justícia de Gènere* pretenia incorporar la perspectiva de gènere a totes les polítiques exercides pel consistori i acabar amb la falta de reconeixement i discriminació que les dones i el col·lectiu LGTBI pateixen. Això últim és molt important perquè demostra que l'Ajuntament de Barcelona també té un compromís amb la defensa dels drets LGTBI, com més endavant es veurà.

El *Pla per la Justícia de Gènere* seguia la línia de l'anterior pla però incloïa algunes millores. Una d'aquestes tenia a veure amb l'estructura, ja que els eixos vertebradors del pla es reduïen a quatre de més concrets, cadascun dels quals comptava amb diferents àmbits d'actuació. En aquesta línia, és rellevant esmentar el fet que cada àmbit dels eixos presentava un diagnòstic en clau de gènere sobre un assumpte específic de la ciutat en el que calia treballar. Per exemple, dins l'àmbit "Mobilitat" (pertanyent a l'eix Barris Habitables i Inclusius) s'introduïa una diagnosi sobre el tema per entendre, després, els objectius que es plantejaven i que es volien aconseguir. A més, el PJG incloïa els indicadors amb els quals es mesuraria la consecució de les fites que s'havien determinat.

El primer eix que s'incloïa al pla era el "Canvi Institucional", que treballava per transformar l'Ajuntament i la seva administració amb la intenció que aquests fossin inclusius i complissin amb la igualtat de gènere. Sembla que aquest canvi no hauria de ser tan complex perquè les polítiques de gènere al consistori es porten aplicant des de fa anys. No obstant, al propi *Pla per la Justícia de Gènere* es reconeixia que «el desplegament de la transversalitat de gènere en el conjunt de polítiques municipals es troba encara en una fase incipient» (PJG 2006, p.29). Així doncs, calia actuar en diversos àmbits com ara els sistemes d'informació i avaluació; la formació en gènere al personal, la incorporació d'objectius de gènere a la normativa o, entre d'altres, la comunicació inclusiva.

El segon eix que estructurava el PJG era “Economia per a la vida i organització del temps”, amb el que es pretenia aconseguir que el total de la ciutadania de Barcelona treballés en unes condicions dignes que permetessin conciliar la seva vida laboral amb la personal. Com que sovint les dones eren el sector de la població que comptava amb pitjors condicions en l'àmbit professional (impossibilitat de conciliació amb la vida familiar, jornades parcials, major desocupació), aquest eix es centrava en solucionar dites problemàtiques. Per a fer-ho, detallava tres àmbits d'actuació: l'ocupació, el treball domèstic i de cures i, finalment, la lluita contra la feminització de la pobresa i precarietat.

Un altre eix del PJG era el de “Barris habitables i inclusius”, el qual s'orientava a revertir les desigualtats de gènere que es donen als espais públics de Barcelona (PJG 2006, p.73). Per a fer-ho, aquest eix fixava tres àmbits d'actuació: l'ecologia i espai urbà; la mobilitat i, per últim, la prevenció i seguretat.

Finalment estava l'eix, “Ciutat de Drets” que tenia com a objectiu principal convertir Barcelona en un municipi en què tots els drets humans fossin respectats. Aquest eix es realitzava perquè es creia que l'acció pública local, més al marge de les lògiques neoliberals i patriarcals, podia ser un agent impulsor dels DDHH. Per a aconseguir-ho, el PJG establí vuit àmbits d'actuació entre els quals estava la coeducació, l'habitatge o la salut i els drets sexuals. Tanmateix, pel present estudi, interessa especialment l'àmbit d'actuació “Cultura i Memòria Col·lectiva”, ja que connecta directament amb l'objecte d'estudi d'aquest treball de final de màster.

De fet, en la introducció que al Pla es fa sobre aquest àmbit es reconeix que «el paper de les dones ha estat invisibilitzat» pel que «cal posar-les en relleu i valorar-ne les aportacions» (PJG 2016, p.63). Per a recuperar aquesta memòria es plantejaven tres objectius: visibilitzar i reconèixer el treball de les dones al llarg de la història; fer una diagnosi sobre les desigualtats de gènere en l'àmbit cultural de la ciutat i potenciar la creació de les dones amb perspectiva de gènere.

Val a dir que perquè l'aplicació del Pla fos efectiva, durant els quatre anys de vigència del PJG es realitzen dos informes de seguiment. El primer d'aquests, el *Seguiment del programa d'actuacions 2016-2017*, estudiava les accions planejades pel primers dos anys del Pla, que en total eren 364. De totes aquestes, 27 tenien a veure amb l'àmbit “Cultura i Memòria Col·lectiva”, que és el que s'estudia en aquest treball degut a la seva estreta relació amb l'objecte d'estudi de la investigació. L'informe revelava, però, que cap de les actuacions d'aquest àmbit havia estat finalitzada: la majoria encara estaven en fase d'execució.

El Pla determinava que per visibilitzar i reconèixer el treball de les dones, les actuacions es farien en quatre direccions: introducció de tallers que visibilitzessin l'aportació de les dones en

la Xarxa d'Escoles per la Igualtat; el suport a les entitats de la ciutat que incorporessin la perspectiva de gènere i la recuperació de la memòria històrica; el reequilibri del nomenclàtor de Barcelona donant més presència a les dones i, finalment, la realització d'un cicle nomenat "*En moviment[s]. Dones de Barcelona*". En resum, eren propostes interessants però que no contemplaven la participació dels arxius en aquesta tasca de recuperació de la memòria de les dones.

El *Seguiment del programa d'actuació 2018-2020*, el segon informe que es va elaborar, estudia les 271 actuacions que s'havien definit pels últims dos anys de vigència del Pla. De totes aquestes, 16 estaven relacionades amb l'àmbit "Cultura i Memòria" i pel que fa a l'estat d'execució d'aquestes, val a dir que la majoria es trobaven en fase de realització com passava amb les actuacions del 2016 i 2017. No obstant, cal dir que les actuacions d'aquest període presentaven novetats interessants pel que fa la tasca de visibilització del treball de les dones: es pretenia crear una guia-mapa de la història de Barcelona en femení, incorporar la perspectiva de gènere en l'activitat dels museus municipals i crear premis per fomentar la presència de dones i de les aportacions feministes, entre d'altres.

Totes aquestes actuacions eren interessants i tenien un valor incalculable, però de nou no s'inclouïa cap activitat o actuació que apel·lés directament als arxius, que com s'ha vist anteriorment són agents actius en la creació de la memòria col·lectiva.

4. POLITIQUES LGTBI

Les polítiques LGTBI són un conjunt de mesures que tenen com a objectiu promoure i garantir que les persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals tinguin els mateixos drets que tota la ciutadania. Així doncs, la finalitat última d'aquest tipus de polítiques és que el col·lectiu LGTBI assoleixi la completa igualtat.

Val a dir, que les polítiques LGTBI estan vinculades amb les polítiques de gènere, «ja que totes dues sorgeixen de la necessitat de pal·liar les discriminacions que suscita el patriarcat, segons el qual, l'home mascle heterosexual és el centre de totes les coses, i tot allò que no encaixa en aquesta lògica masculina sexual binària conté el risc potencial de patir desigualtat» (Oficina de les Dones i LGTBI 2017, p.8-9). Per aquesta raó, molts cops les polítiques de caire feminista contenen iniciatives que afecten d'igual manera al col·lectiu LGTBI i a les dones, ja que l'arrel de la seva opressió és la mateixa: la societat patriarcal.

4.1 Normativa LGTBI

Normativa LGTBI a la Unió Europea

Tal i com passa amb les polítiques d'igualtat entre homes i dones, la Unió Europea ha treballat des de fa anys en diverses mesures amb les que aconseguir la fi de la discriminació de les persones LGTBI⁷.

Així doncs, alguns dels documents més importants d'aquesta organització supraestatal presenten polítiques a favor del col·lectiu. Un d'aquests és el *Tractat d'Amsterdam*, firmat l'any 1997, que inclou un article en què dota al Consell Europeu de la capacitat d'adoptar diferents mesures per posar fi a la discriminació per motius de sexe i orientació sexual, entre d'altres factors. És rellevant també el *Conveni Europeu de Drets Humans*, en vigència des de l'any 1953, i en el que al seu article 14 ("prohibició de discriminació") es diu que tots els drets i llibertats recollits en el text han de ser respectats sense cap tipus de distinció. En aquesta línia, cal esmentar de nou la *Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea* ja que a l'article 21, es veta qualsevol tracte discriminatori per raó de sexe i d'orientació sexual (CDFUE 2001, p.48) en cap país membre de la UE.

Val la pena fer referència també a algunes resolucions del Parlament Europeu com ara la del 8 de febrer de 1994 i la del 24 de maig de 2012 ja que ambdues destaquen per ser relatives a la lluita dels drets LGTBI i perquè, en aquestes, es demana als estats membres que treballin

⁷Per conèixer tot allò que ha fet la UE respecte el col·lectiu LGTBI, és interessant visitar la següent web: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality_en

en aquesta direcció i emulin les polítiques que la UE ha aprovat. Així mateix, té també molta rellevància la *Directiva 2007/78/CE* del Consell ja que prohibeix la discriminació per raó d'orientació sexual –entre d'altres factors- en el lloc de treball i en l'àmbit de l'ocupació laboral.

A banda de la legislació, la Unió Europea també dona suport al col·lectiu LGTBI a través del finançament de diferents projectes. Un d'aquests és el “Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020”, amb el que es pretén finançar tot un seguit d'iniciatives que tenen a veure amb la lluita a la no-discriminació. Així mateix, també es recolza econòmicament diferents associacions LGTBI⁸ i l'any 2015, la Comissió Europea va aprovar la “List of actions by the Commission to advance LGTBI equality”, un document en què es detallen els eixos en els que la UE ha de treballar per aconseguir que els drets del col·lectiu LGTBI siguin respectats: No Discriminació; Educació; Ocupació; Salut; Lliure Moviment; Asil; Discursos i Crims d'Odi i Política Exterior.

Normativa LGTBI a Espanya

Un estudi⁹ realitzat per l'associació ILGA Europe el 2019 situa Espanya com l'onzè país europeu més avançat pel que fa a polítiques LGTBI. No obstant, la puntuació obtinguda és de 60 punts sobre 100 –lluny dels 90 de Malta-, fet que indica que cal seguir treballant i desenvolupant mesures d'aquest tipus per assolir la igualtat real.

La Constitució Espanyola, com ja s'ha esmentat en l'anterior apartat, a l'article 14 prohibeix la discriminació a cap ciutadà o ciutadana per qualsevol circumstància personal o social (en la que s'inclouen els factors sexuals o de gènere). Tanmateix, a la carta magna espanyola no es fa referència directa al col·lectiu. Sí que es parla d'aquest a la *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*, que a l'article 22 explicita que els delictes motivats per raó de sexe, orientació sexual o gènere tindran un agreujant de responsabilitat criminal (Ley 10/1995, art. 22.4).

L'any 2003 es va aprovar la *Ley 62/2003, de 30 de diciembre, de medidas fiscales, administrativas y del orden social* que passava a regular la igualtat de tracte i no discriminació per raó d'orientació sexual en l'àmbit laboral. D'altra banda, és d'especial importància la *Ley 13/2005, de 1 de julio, por la que se modifica el Código Civil en materia de derecho a contraer*

⁸La Unió Europea dóna suport econòmic a l'Associació Internacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals i Transsexuals (ILGA); a l'Organització Internacional de Joves i Estudiants de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgènere, Queer & Intersex (IGLYO) i, finalment, a la xarxa Europa Transgènere (TGEU).

⁹L'estudi porta per títol *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People* i pot consultar-se a: <https://www.ilga-europe.org/rainboweurope/2019>

matrimonio ja que va permetre el matrimoni homosexual a partir de la modificació de l'article 44 del Codi Civil. Amb aquesta llei, Espanya va esdevenir el tercer país de la Unió Europea en contemplar la unió entre persones del mateix sexe. Cal esmentar també la *Ley 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas* (coneguda com a Llei d'Identitat de Gènere), que es converteix en un dels grans èxits del col·lectiu transsexual ja que regula la rectificació registral de la menció relativa al sexe i nom de les persones.

Per a concloure, al maig del 2017 es va presentar al Congrés dels Diputats la proposta de la llei coneguda com a "Llei d'Igualtat LGTBI"¹⁰, que va ser admesa a tràmit i que en cas de ser aprovada representarà la victòria d'una de les peticions històriques del col·lectiu.

Normativa LGTBI a Catalunya

Tal i com passa amb les polítiques de gènere, les polítiques LGTBI a nivell català es veuen emparades per l'Estatut d'Autonomia que a diferents articles expressa que totes les persones tenen dret a viure amb dignitat i lliures de discriminació (EAC 2006, art.15.2); que els poders públics catalans han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'orientació sexual –entre d'altres factors- i que aquests també han de treballar per l'eradicació de l'homofòbia i de qualsevol altra conducta que atempti contra la igualtat de les persones (EAC 2006, art.40.8).

L'any 2005, a més, la Generalitat va aprovar el *Programa pel col·lectiu gai, lesbiana i intersexual*, document a partir del qual el govern autonòmic començava a desenvolupar les polítiques del col·lectiu LGTBI. Dins d'aquestes mesures destaca la creació l'any 2007 del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i homes i dones Bisexuals i Transsexuals, un espai de participació ciutadana de caràcter consultiu que té per finalitat fomentar la cooperació entre l'administració catalana i les associacions LGTBI. Així mateix, en el marc de l'esmentat Programa, l'any 2006 es va aprovar i elaborar el *Pla interdepartamental per a la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals*, que esdevé l'eina necessària per implantar les polítiques LGTBI a l'administració pública catalana. Per a aconseguir que aquestes mesures siguin transversals, el Pla delimita diferents àmbits d'actuació: el jurídic; el laboral; el de la salut; el de l'educació; el de la comunicació; el de benestar; el de participació; el de l'esport i el cultural.

¹⁰ El títol complet és *Propuesta de Ley contra la discriminación por orientación sexual, identidad o expresión de género y características sexuales, y de igualdad social de lesbianas, gays, bisexuales, transexuales, transgénero e intersexuales* i va ser presentada pel Grup Parlamentari Confederal de Unidos Podemos-En Comú Podem-En Marea.

Aquest *Pla Interdepartamental* resulta interessant perquè també marca com un dels seus objectius la recuperació de la memòria del col·lectiu.

No obstant, un dels fets més importants pel que fa a les polítiques LGTBI a Catalunya és l'aprovació de la *Llei 11/2014 del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*, que garanteix els drets del col·lectiu. Aquesta llei és important perquè no només s'aplica a les administracions públiques sinó que també a les persones físiques o jurídiques de dret públic o privat i perquè regula un gran nombre d'àmbits (salut, educació, ocupació, etc). Aquesta llei també és important i té relació amb el present treball ja que, a l'apartat de Cultura, s'especifica que caldrà realitzar projectes relacionats amb la recuperació de la memòria històrica LGTBI (Llei 11/2014, art.14b).

4.2 Polítiques LGTBI a Barcelona

Si bé és cert que les polítiques LGTBI han agafat pes en els últims temps, cal explicar que l'Ajuntament de Barcelona fa anys que treballa en la defensa dels drets del col·lectiu.

L'any 1998 es va crear l'Oficina per la No-Discriminació, un organisme d'àmbit municipal centrat en la defensa dels ciutadans i ciutadanes que per raó de sexe, orientació sexual, origen, pertinença cultural o identitat de gènere –entre d'altres motius- pateixen un tracte discriminatori. Així mateix, l'any 2004 es va crear el Consell Municipal de Lesbianes, Gais, Transsexuals, Bisexuals i Intersexuals, un òrgan consultiu i de participació compost per entitats LGTBI; representats de partits polítics, del sector empresarial i de les administracions públiques que té com a objectiu fomentar la igualtat de drets del col·lectiu a la ciutat. La ciutat deu a aquest Consell el fet que, arran d'unes jornades celebrades al febrer de 2006, comencés el procés d'elaboració del primer pla municipal per al col·lectiu LGTBI de Barcelona, que no es va presentar fins quatre anys després.

Així doncs el *Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbià, Gai, Transsexual i Bisexual 2010-2015* va presentar-se el 2010, després de la realització d'una anàlisi detallada de la situació de les persones LGTBI a la ciutat. El document va estar vigent durant un període de 5 anys (2010-2015), durant els quals l'Ajuntament havia d'aplicar tot un seguit d'accions per millorar la situació del col·lectiu. Per a aconseguir-ho, el *Pla* es dividia en 20 apartats (Joventut, Salut, Ocupació, Gent Gran, entre d'altres), cadascun dels quals incloïa tot un seguit d'accions que havien de dur-se a terme. Per exemple, dins l'apartat d'"Homes i Dones Transsexuals", s'establia que en el marc de l'objectiu de "Visibilitat" es fessin accions que fomentessin la presència de fons documentals sobre el col·lectiu trans a la xarxa de biblioteques de

Barcelona. El *Pla* incloïa també un esquema de seguiment per assegurar que la implantació d'aquest s'estava fent de forma correcta.

El gener de 2019 es va inaugurar el Centre LGTBI de Barcelona amb l'objectiu d'esdevenir l'espai de referència a la ciutat pel que fa a les qüestions del col·lectiu. El Centre LGTBI és la seu de diverses entitats LGTBI i ofereix diferents programes com la promoció cultural i artística, la promoció de drets, la formació lgtbi o bé l'acció comunitària. Així mateix, el centre compta amb un ampli catàleg de serveis d'atenció a les persones del col·lectiu que inclou des de l'assessorament psicològic i laboral, fins a l'acollida personal o l'atenció a persones trans i intersexuals. Val a dir, a més, que el Centre LGTBI compta amb el seu propi centre de documentació –el Centre de Documentació Armand de Fluvià (CDAF)- que com explica la seva responsable Magdalena Costa «ha d'entendre's com a Unitat d'Informació i Documentació, que abraça les tres disciplines documentals: Arxivística, Biblioteconomia i Documentació» (per llegir l'entrevista completa, consultar l'Annex I).

Finalment, cal esmentar que la creació del Centre LGTBI s'emmarca dins el *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere*, que pren relleu de l'anterior Pla i que va ser aprovat l'any 2016. Com que està vigent fins a finals del 2020 és el pla que afecta actualment a les polítiques en matèria LGTBI i, per aquesta raó, a continuació s'estudia.

4.2.1 El Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere 2016-2020

L'any 2016 es va presentar el *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere* (PMDSG), document desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona en què es recullen les polítiques LGTBI que el consistori havia d'aplicar entre l'any 2016 i 2020¹¹. Aquest Pla tenia l'objectiu d'incorporar la mirada LGTBI a les polítiques municipals i era la continuació natural del *Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbià, Gai, Transsexual i Bisexual*. No obstant, pot apreciar-se un significatiu canvi de nom ja que si bé el primer pla estava dirigit directament al col·lectiu LGTBI, el PMDSG s'adreçava al conjunt de barcelonins i barcelonines perquè la finalitat de construir una ciutat més respectuosa amb la diversitat sexual i de gènere interpel·la al conjunt de la ciutadania (PMDSG 2016, p.16). A més, aquest canvi nominal té a veure amb què el present Pla s'havia elaborat en base a la idea que el sexisme i la LGTBIfòbia sorgeixen d'una mateixa arrel, pel que les polítiques d'igualtat i les polítiques LGTBI han d'anar de la mà.

El *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere*, malgrat prenia per referència el *Pla per la Justícia de Gènere*, comptava amb una estructura bastant més reduïda. Així doncs, el

¹¹ Com que el Pla només comprèn el període entre el 2016 i el 2020, la vigència d'aquest està a punt d'esgotar-se.

PMDSG es dividia únicament en dos eixos estratègics, cadascun dels quals incloïa els seus àmbits corresponents.

El primer eix era el de “Canvi Institucional” -també inclòs al *Pla per la Justícia de Gènere*-, que treballava en la incorporació de les polítiques LGTBI en el funcionament intern de l'Ajuntament. Aquest eix comptava amb cinc àmbits d'actuació, com eren la formació en diversitat sexual i de gènere; la incorporació d'objectius de diversitat sexual i de gènere; els instruments de política laboral i contractació municipal; la comunicació inclusiva i, finalment, la participació de les persones i les entitats LGTBI.

El segon i últim eix era el de “Ciutat de Drets”, en el que es detallava les accions amb les que el consistori pretenia promoure l'eradicació de la LGTBIfòbia i així aconseguir una ciutat més justa i igualitària. Val a dir que aquest eix era més extens ja que incloïa onze àmbits d'actuació, alguns dels quals no apareixen al *Pla per la Justícia de Gènere* –tot i compartir aquest mateix eix-. Alguns dels àmbits d'actuació eren l'Esport; l'Acció Social i Cicles de Vida; l'Àmbit Laboral o la Visibilitat en l'àmbit econòmic, entre d'altres. No obstant, cal fer referència a l'àmbit “Cultura, visibilitat i memòria” que, per la seva temàtica, és d'especial interès ja que connectava directament amb allò que el present treball vol estudiar. I és que a la introducció de l'àmbit es deia que la memòria és bàsica per a entendre el present i per fer justícia a les persones que han contribuït a la lluita LGTBI i que, per tant, calia realitzar accions per a la recuperació de la memòria col·lectiva (PMDSG 2016, p.57). Per a fer-ho, aquest àmbit establí tres objectius a assolir: potenciar l'oferta cultural sobre la diversitat sexual i de gènere; promoure esdeveniments de visibilitat del col·lectiu LGTBI i difondre la memòria i les aportacions de les persones LGTBI al llarg de la història.

Com que el *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere* era un pla ambiciós i que, per tant, podia ser difícil d'implantar, l'any 2019 es va realitzar i publicar *l'Informe de seguiment i balanç del Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere*. La lectura d'aquest és molt interessant perquè ens permet conèixer que de les 194 accions que s'havien d'aplicar, 191 ja s'havien realitzat. A més, l'apartat en què es parla de l'àmbit “Cultura, visibilitat i memòria” és revelador perquè explicava que moltes de les accions realitzades en aquesta matèria tenien com a protagonista a la Xarxa de Biblioteques. A més, les mesures per recuperar la memòria col·lectiva eren propostes interessants (visibilitat a monuments d'homenatge a persones LGTBI, la commemoració de la manifestació del 1977 a la Rambla i un recull de les persones LGTBI). Cap d'aquestes, però, implicava la participació de l'Arxiu Municipal de Barcelona (AMB), un actor clau en la recuperació de la memòria col·lectiva de la ciutat.

En tot l'informe de seguiment només es parlava de l'AMB un únic cop i era per explicar que l'Arxiu Municipal de Barcelona, després d'arribar a un acord amb Servei de Documentació i Accés al Coneixement (SEDAC), passava a gestionar el Centre de Documentació Armand Fluvià.

5. ELS FONTS DE DONES I COL·LECTIUS FEMINISTES I LGTBI A L'AMB

Tal i com es diu a la *Introducció*, el propòsit de la present investigació és identificar i analitzar, des d'una perspectiva de gènere, els productors i productores de fons personals i d'entitats custodiats a l'Arxiu Municipal de Barcelona amb la voluntat d'oferir propostes amb les que corregir, si es donés el cas, una situació de possibles silencis narratius.

La recerca d'aquests tipus de fons pot resultar complexa perquè, tal i com es diu en un estudi realitzat l'any 2000, els arxius de l'administració local s'han centrat gairebé del tot en els seus propis fons (Boadas, Fernández, Masachs, Planes, Rovira 2000, p.304). No obstant, al *Reglament del Sistema Municipal d'Arxius* es diu que l'AMB ha de «vetllar per la protecció del patrimoni documental generat per persones, entitats o institucions privades vinculades a la ciutat de Barcelona» (Reglament 2010, p.8) fet pel qual, en els últims temps, l'Arxiu Municipal de Barcelona ha ingressat una quantitat de fons privats que ha possibilitat la realització d'aquesta investigació.

Dins la categoria de fons privats s'inclouen diverses tipologies com els fons comercials o d'empreses; els fons familiars o patrimonials; els fons d'entitats i, finalment, els fons personals. Cadascun d'aquests té les seves característiques i particularitats que els fan interessants. Tanmateix, com que aquest treball de final de màster pretén analitzar un possible biaix de gènere pel que fa als fons que l'Arxiu Municipal de Barcelona conserva, cal estudiar un tipus de fons que permeti conèixer el sexe de la persona que el va produir. Aquesta és la raó per la que, des d'un inici, es decideix que els fons personals siguin un dels objectes d'estudi del treball.

Poc després es decideix incloure també dins aquesta anàlisi amb perspectiva de gènere els fons d'entitats, ja que a Barcelona existeixen -i han existit- moltes associacions LGTBI, de dones i/o amb reivindicacions feministes relacionades amb la lluita per la igualtat. Per aquest fet, la no integració d'aquest tipus de fons a l'Arxiu Municipal de Barcelona també pot indicar un biaix de gènere que caldria corregir.

5.1. Fonts i metodologia per l'obtenció de les dades

Havent decidit què és el que es recerca, ara cal concretar quins centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona s'analitzen. Des d'un principi es té la idea de realitzar una investigació completa de l'Arxiu Municipal de Barcelona i els seus centres; ja que els resultats del treball tindran una visió global, no fragmentada. Així doncs, després de comprovar que l'estudi que es planteja és ambiciós però també abastable, es decideix analitzar els fons de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB); l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB); l'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB) i els deu Arxius Municipals de Districte de Barcelona: 13

centres en total. Queden fora d'estudi, però, els arxius centrals¹² ja que, per la seva naturalesa com arxius de gestió, no conserven fons personals ni d'entitats.

Tenint clar ja el què i qui s'estudia, ara cal escollir com s'obtindran les dades sobre els fons a analitzar posteriorment. Val a dir que la web de l'Arxiu Municipal de Barcelona és molt completa i ofereix diversos instruments amb què investigar els fons documentals que conserva. Un d'aquests és el *Catàleg en Línia* de l'AMB, una eina molt útil que, a partir de la cerca simple o avançada, permet consultar la descripció de milers de documents; alguns dels quals apareixen digitalitzats. No obstant, el *Catàleg en Línia* presenta un problema i és que, en aquest, només apareixen els documents que han rebut tractament arxivístic i han estat inclosos al gestor documental de l'AMB. Per tant, cal trobar una altra eina que contempli tots els fons que els centres que conformen l'AMB custodien.

Aquesta eina és el *Registre de Fons i Col·leccions de l'Ajuntament de Barcelona*¹³, un recurs que serveix per controlar tots els fons i col·leccions documentals que es conserven i ingressen als centres que constitueixen l'Arxiu Municipal de Barcelona. El registre és de gran utilitat perquè, a banda d'estar actualitzat, distingeix i categoritza els fons segons si són municipals; institucionals; privats o col·leccions.

Comptant amb aquests dos instruments, es decideix també emprar els *Quadres de Fons*¹⁴ de cadascun dels arxius de districte, que també es troben al web de l'AMB. La utilitat d'aquesta eina és que presenta, de forma molt esquemàtica, els fons i col·leccions que cada arxiu de districte conserva.

Arribats a aquest punt, es compta amb tres tipus de recursos –*Catàleg en Línia*; *Registre de Fons* i *Quadre de Fons*- que ens ajudaran a analitzar i estudiar els fons personals i d'entitats dels 13 centres que es vol investigar. Cadascuna d'aquestes eines es complementa i, a més, permet contrastar la informació que en elles s'inclou. Val a dir, però, que per realitzar una

¹² Els arxius centrals de l'Ajuntament de Barcelona comprenen l'Arxiu Central de Drets Socials; l'Arxiu Central de Seguretat i Prevenció; l'Arxiu Central d'Ecologia Urbana; l'Arxiu Central de Recursos; l'Arxiu Central de l'Institut de Cultura; l'Arxiu Central de l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona; l'Arxiu Central del Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona i, finalment, l'Arxiu Central del Consorci de l'Auditori i l'Orquestra.

¹³ Pot trobar-se a la pàgina web de l'Arxiu Municipal de Barcelona tant en format PDF, XLSX i en CSV: <https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/ca/quadre-dorganitzacio-de-fons>

¹⁴ Els Quadres de Fons dels arxius de districte es poden trobar al web de cadascun d'aquests, més concretament a l'apartat "Quina documentació conservem?".

investigació totalment fidel i ajustada a la realitat, es decideix contactar també amb els arxius per tal que aclareixin els dubtes o possibles confusions que puguin sorgir.

Finalment, les dades obtingudes i recopilades a partir d'aquests quatre recursos es disposen en diversos Excel¹⁵, dels quals es tenen dos models. El primer d'aquests, molt senzill, és el relatiu als Productors i Productores de Fons Personals i només inclou els camps "*Productor/a*" (s'especifica el nom de qui ha produït el fons), "*Produït per...*" (distinció entre Home; Dona, Home Trans, Dona Trans i Altres –per aquelles persones que no s'identifiquen amb el sistema binari-), i "*Observacions*" (per anotar qualsevol informació extra que pugui ser d'importància). El segon model és el relatiu als Fons d'Entitats. Aquest manté una estructura molt senzilla perquè s'inclouen també tres únics camps: "*Nom*" (per referenciar el nomenclàtor oficial del fons), "*LGBTI/Dones/Feminista*" (indica si el fons és d'alguna associació feminista; de dones o bé LGTBI) i "*Observacions*" (per apuntar informació extra que pugui ser de rellevància).

Aquestes taules d'estructura simple ens serviran de base per realitzar l'anàlisi i investigació que a continuació es detalla.

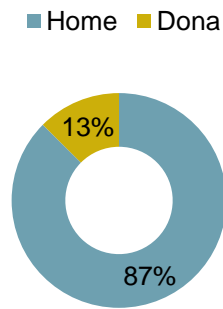
5.2 Anàlisi de les dades obtingudes

Per conèixer la xifra exacta dels fons d'entitats i fons personals (així com qui els va produir) conservats a l'Arxiu Municipal de Barcelona; s'ha realitzat una investigació exhaustiva de cadascun dels centres que conformen l'AMB.

No obstant, per facilitar la lectura de les dades analitzades, en aquest apartat només s'inclou el recompte total dels fons d'entitats i de productors i productores de fons personals. Tanmateix, si es desitja consultar de manera individualitzada un centre en concret, als annexos es troben les taules amb les dades de cadascun dels 13 arxius que s'han estudiat en aquest treball (de l'annex 3 a l'annex 26). Els annexos consten d'una breu explicació en què es detalla el procés seguit per a comptabilitzar els fons i els productors i productores i, a més, també inclou gràfics per tal de presentar la informació d'una forma més visual.

Així doncs, pel que fa als **fons personals**, s'han comptabilitzat 254. Del total d'aquests, 222 tenen a un home com a productor, mentre que només 32 dels fons custodiats a l'AMB són produïts per dones. Aquestes dades traduïdes en percentatges demostren que els fons personals d'homes suposen el 87% dels fons personals de l'AMB, en front del 13% dels de dones.

¹⁵ Els documents Excel amb totes les dades es poden consultar a l'apartat "Annexos".

Gràfic 1. Sexe de les persones productores dels fons personals custodiats a l'AMB (elaboració pròpia)

A continuació, s'inclou una taula amb totes les dades recollides durant la investigació que serveix per evidenciar la tendència dels centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona a conservar més fons personals produïts per homes que no pas per dones.

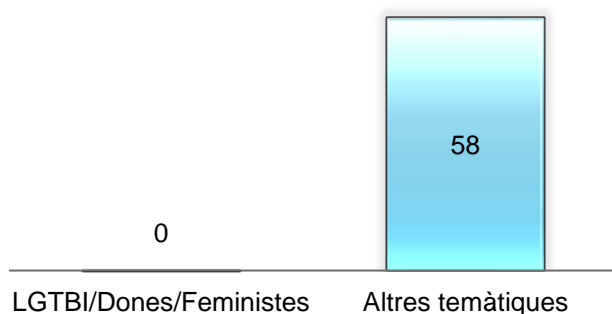
Es donen, però, algunes situacions a destacar. Una d'aquestes té lloc a l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Gervasi, l'únic centre de l'AMB que conserva el mateix nombre de fons personals produïts per dones i homes. L'altra situació excepcional té a veure amb l'Arxiu Municipal del Districte de l'Eixample que malgrat només custodia 1 fons personal, aquest és produït per una dona (a la resta de centres amb un sol fons personal el productor és un home).

Arxiu	Productors Homes	Productores Dones	Total
AFB	97	14	111
AHCB	95	12	107
AMCB	1	0	1
AMDC	2	1	3
AMDHG	4	0	4
AMDCV	1	0	1
AMDG	0	0	0
AMDNB	1	0	1
AMDS	11	2	13
AMDSG	1	1	2
AMDE	0	1	1
AMDSA	4	0	4
AMD SM	5	1	6
Total	222	32	254
%	87%	13%	

Taula 1. Recompte total dels productors de fons personals a l'AMB (font: elaboració pròpia).

De **fons d'entitats** s'han identificat un total de 58, encara que alguns centres de l'AMB com l'Arxiu Municipal Contemporani i els arxius del districte de Ciutat Vella i l'Eixample no n'alberguen cap.

Realitzar una anàlisi amb perspectiva de gènere sobre els fons d'entitats identificats és interessant perquè demostra que cap d'ells té com a productora una associació pro LGTBI, de dones o del moviment feminista.

Gràfic 2. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMB (font: elaboració pròpia)

La següent taula serveix per il·lustrar aquesta manca de fons d'entitats la temàtica dels quals tingui a veure amb qüestions de gènere. De fet, com es pot comprovar a les taules de l'apartat "Annexos", la majoria dels fons d'associacions conservats a l'Arxiu Municipal de Barcelona estan relacionats amb entitats culturals, religioses, de l'àmbit esportiu o veïnal.

Arxiu	Fons	Feminista	LGTBI	Dones
AFB	6	0	0	0
AHCB	15	0	0	0
AMCB	0	0	0	0
AMDC	3	0	0	0
AMDHG	1	0	0	0
AMDCV	0	0	0	0
AMDG	9	0	0	0
AMDNB	1	0	0	0
AMDS	13	0	0	0
AMDSG	2	0	0	0
AMDE	0	0	0	0
AMDSA	2	0	0	0
AMDSM	6	0	0	0
Total	58	0	0	0

Taula 2. Recompte total dels fons d'entitats de l'AMB i la seva temàtica (font: elaboració pròpia).

6.POLÍTICA D'ADQUISICIONS A L'ARXIU MUNICIPAL DE BARCELONA

La *Llei 9/1993 de Patrimoni Cultural Català* fixa com el seu objectiu principal «la protecció, la conservació, l'acreciment, la investigació, la difusió i el foment del patrimoni cultural català» (LPCC, art.1), que està compostat per diversos elements.

Un d'aquests és el patrimoni documental, que apareix definit a l'article 19 de la llei. Així doncs, dit article ens explica que integren aquest tipus de patrimoni els documents produïts i rebuts per la Generalitat; els ens locals; les entitats autònomes i les empreses públiques (LPCC, art.19.2a); també els documents de més de 40 anys produïts o rebuts per persones jurídiques privades que exerceixen la seva activitat a Catalunya i els documents de més de 100 anys d'antiguitat produïts o rebuts per qualsevol persona física¹⁶ (LPCC, art.19.2b i 19.2c). Així mateix, també formen part d'aquest patrimoni els documents conservats als arxius catalans de titularitat pública i tots aquells documents que, malgrat no aparèixer en els supòsits anteriors, siguin integrats al patrimoni documental arran d'una resolució del conseller o consellera de Cultura (LPCC, art.19e). Finalment, els documents dels òrgans de l'Administració de l'Estat; les notaries; registres públics i dels òrgans de l'Administració de Justícia radicats a Catalunya també formen part del patrimoni documental, així com els documents dels òrgans de la Comunitat Europea que estiguin ubicats al territori català (LPCC, art.19.3 i 19.4). Com pot veure's, per tant, el patrimoni documental català es caracteritza per estar conformat a partir de documents amb origen molt divers i perquè, a més, inclou documentació produïda i rebuda per organitzacions i persones tant de l'àmbit públic com del privat.

Pel que fa als arxius, aquesta és una llei força rellevant ja que els hi reconeix i concedeix un paper fonamental a l'hora de preservar el patrimoni documental. Val a dir que, a banda d'aquesta norma, la *Llei 10/2001 d'arxius i gestió de documents*, en el seu article 23, també fa referència a la funció que els arxius públics han de realitzar en matèria de preservació del patrimoni documental. En aquest cas, però, només es diu que els hi correspon la salvaguarda de la documentació de caire privat (LAGD, art.23.2).

D'acord amb aquesta legislació, es podria esperar que els arxius públics catalans conservessin molts fons i documents de caire privat. No obstant, en un estudi realitzat fa uns anys es va demostrar que gairebé el 81% dels documents custodiats als arxius públics

¹⁶ També formen part del patrimoni documental català els documents produïts per persones físiques que no siguin tan antics però que, degut a que els seus suports caduquen abans, no arriben als 100 anys. Un exemple són els documents audiovisuals.

catalans són de provenença pública (Boadas et al 2000, p.302), fet que evidencia que els arxius no han treballat el suficient per ingressar la documentació d'origen privat.

Aquesta situació es podria estar donant per diverses raons, tanmateix sembla que es deu principalment a que «les administracions públiques catalanes han centrat bàsicament la seva intervenció sobre els arxius públics i han deixat sense definir una estratègia d'ingrés i captació de fons privats» (Boadas et al 2000,p.309). Val a dir que la no integració dels fons privats¹⁷ als arxius públics comporta la pèrdua d'una documentació molt valuosa, ja que els documents catalogats com a privats –pel fet de no pertànyer a l'esfera institucional/oficial- contenen un tipus d'informació de la que els documents públics manquen.

6.1 Les polítiques d'adquisicions a Catalunya

Qualsevol arxiu que vulgui ingressar documentació privada d'una forma lògica i estructurada ha de comptar amb la seva pròpia política d'adquisicions¹⁸, que podria definir-se com el document que determina els principis que regeixen l'ingrés de col·leccions, fons i documents –sobretot de caire privat- als arxius.

L'objectiu d'aquestes és establir uns criteris bàsics a partir dels quals valorar la possible admissió de nova documentació a l'arxiu. La confecció de les polítiques d'adquisicions és de gran rellevància atès que assegurin que els documents que ingressen als arxius ho fan per ser d'interès públic i no perquè es correspongui a la voluntat subjectiva de l'arxiver o arxivera. En conseqüència, aquestes també poden ajudar a evitar possibles biaixos que s'estiguin donant als centres d'arxiu ja que si un fons o col·lecció compleix amb els criteris definits a la política d'adquisicions, caldrà acceptar-lo. Així doncs, aquestes són eines que poden evitar casos de mala praxi¹⁹ degut a que la decisió del professional a l'hora de valorar un possible ingrés de nova documentació ha de regir-se pels principis recollits i delimitats a la política d'adquisicions.

¹⁷Dins la categoria de fons privats s'engloben els fons patrimonials; els fons personals; els fons d'empreses i els fons d'associacions.

¹⁸Les Polítiques d'Adquisicions poden rebre diferents noms com ara política de captació documental; política d'ingressos extraordinaris de documentació, etc.

¹⁹Un exemple de mala praxi és l'ingrés, mitjançant la compra, del fons de l'editora Esther Tusquets a l'Arxiu Nacional de Catalunya. En aquest cas sembla que va prevaldre el contingut del fons abans que no pas els principis tècnics d'unitat de fons; significativitat amb el territori o el de procedència. Per més informació consultar el *Butlletí Informatiu de l'AAC-GD* n°11 o bé l'enllaç: <https://arxivers.com/wp-content/uploads/2018/07/Butllet%C3%AD-111.pdf>.

Val a dir que els criteris que es poden incloure són nombrosos. No obstant, existeixen alguns de bàsics que cal introduir si es vol aconseguir una política d'adquisicions que permeti l'objectiu d'ingressar la documentació de forma correcta; tot evitant la parcialitat. Segons un estudi realitzat l'any 2000 (Casellas, Codern, Piqué 2000, p.343) cal afegir els criteris de...

- *L'àmbit d'actuació territorial de l'arxiu.* En el cas que es tracti d'un arxiu local, per exemple, s'ha de prioritzar l'ingrés de documentació relativa a aquell municipi.
- *L'especialització en un tipus de fons concret.* Si l'arxiu està especialitzat en fons sobre gènere, davant un possible ingrés es prioritzarà la documentació que sigui sobre aquesta temàtica.
- *Criteris de valoració del fons* com són la seva integritat o l'estat de conservació. Així doncs, si una documentació es troba incompleta o bé en molt mal estat, es pot arribar a descartar el seu ingrés (després de sospesar els altres criteris).
- *La selecció de fons representatius del conjunt de la societat.* Com s'ha dit, els arxius han de ser plurals i, per tant, cal que incloguin les veus de tots els col·lectius de la societat. Per tant, caldrà facilitar l'ingrés dels fons que tinguin a veure amb aquells grups socials amb menys representació als arxius.

Un altre estudi dut a terme també l'any 2000 (Boadas et al 2000, p.310) defineix tres principis elementals de valoració que també han d'aparèixer a les Polítiques d'Adquisicions:

- *El valor patrimonial de la documentació i el seu profit cultural.* S'haurà d'evitar ingressar aquella documentació amb escassa utilitat i poc interès.
- *No ingressar de documents que tinguin a veure amb interessos de caire polític o circumstancial,* ja que això resta credibilitat a l'arxiu i pot afectar a l'ingrés estructurat de la documentació.
- *El possible ús públic que es pugui fer de la documentació.* Els arxius exerceixen una funció pública pel que la documentació que ingressi en ells ha de poder ser emprada per la ciutadania.

Com pot veure's a l'àmbit català existeix un corpus teòric al voltant de les Polítiques d'Adquisició i com aquestes han d'elaborar-se. Tanmateix, aquest fet no significa que els arxius públics catalans tinguin una gran consciència sobre la importància de comptar amb una ja que per exemple, l'Arxiu Nacional de Catalunya, institució cabdal en l'arxivística catalana, no disposa de política d'adquisició –almenys no és pública-; fet que demostra «la poca volada de les polítiques desenvolupades fins ara» (Casellas 2014, p.1). Certament, les polítiques d'adquisició dels arxius públics catalans són gairebé inexistent i aquelles que sí poden

consultar-se són molt generals, com ara les de la xarxa d'arxius comarcals que semblen realitzades a partir d'una mateixa plantilla.

L'absència d'aquestes polítiques d'adquisició resulta encara més preocupant ja que des del 2009, any en què es va aprovar el *Decret 190/2009 dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC)*, les institucions que formen part del SAC «han de disposar d'un document en què es defineixi la política d'adquisicions i ingressos del centre, on constin els tipus de fons, l'àmbit territorial, la cronologia i la forma d'adquisició, tant respecte de la documentació pública com privada» (DRSAC, art.7.2).

Tanmateix, la situació de poc desenvolupament de polítiques d'adquisició en l'àmbit català podria aprofitar-se com una oportunitat per a iniciar una coordinació entre els diferents arxius i així establir uns criteris que siguin comuns per a totes les polítiques d'adquisicions. El resultat d'aquesta col·laboració asseguraria que els arxius del SAC compten amb una política correcta i de qualitat, pel que els ingressos que es fessin a partir d'aquest moment respondrien a l'interès d'aquests i no a qüestions alienes i més subjectives.

6.2 La política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona

Malgrat que les polítiques d'adquisicions en l'àmbit català no estan prou esteses ni desenvolupades, cal reconèixer el fet que l'Arxiu Municipal de Barcelona (AMB) des de l'any 2011 sí compta amb la seva i que, a més, es pot consultar al propi lloc web del centre²⁰.

En el cas de l'AMB, el document rep el nom de "Política d'ingressos extraordinaris de documentació del Sistema Municipal d'Arxius de l'Ajuntament de Barcelona" (PIEDSMAAB) - veure annex XXVIII- i la seva existència es deu a què, a banda que és obligatori segons el Decret 190/2009, a l'article 32 del *Reglament del Sistema Municipal d'Arxius*, s'afirma que els documents de caire privat que ingressin a l'arxiu hauran d'efectuar-se seguint les instruccions de la Direcció del Sistema Municipal d'Arxius (Reglament 2010, p.16); qui elabora la política d'adquisició de la que ara es parla.

La "Política d'ingressos extraordinaris de documentació del Sistema Municipal d'Arxius de l'Ajuntament de Barcelona"(PIEDSMAAB) s'estructura en un total de 10 articles, en cadascun dels quals s'estableixen els criteris d'ingrés i es defineixen certs conceptes. A continuació, s'inclou una breu anàlisi del document:

²⁰ El document es pot trobar al web de l'Arxiu Municipal de Barcelona, en concret en l'apartat titulat "Normativa" i, més concretament en la secció "Transferència i ingressos de documents". Per consultar-lo: <https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/ca/normativa>

1. El primer punt es limita a acotar quins són els tipus de fons que poden ingressar a l'Arxiu Municipal de Barcelona (fons i col·leccions documentals, fons bibliogràfics i fons hemerogràfics)
2. Aquest segon article és important perquè en ell s'explica què s'entén per "ingrés extraordinari": la incorporació de documentació no produïda municipalment (àmbit privat) així com també documents de caràcter institucional. D'aquesta forma, la PIEDSMAAB afecta als fons personals/familiars i patrimonials; fons d'entitats; fons comercials; fons institucionals; col·leccions d'una determinada tipologia documental (textual, gràfica, etc.) i, finalment; fons o col·leccions bibliogràfiques/hemerogràfiques.
3. El tercer punt és especialment important perquè estableix el criteri principal a l'hora de valorar un nou ingrés: la relació de la documentació amb la ciutat de Barcelona. Aquesta condició d'ingrés és lògica ja que l'àmbit d'actuació de l'AMB es limita a la ciutat. A banda d'això, en aquest punt s'enumeren les diferents maneres en què la documentació pot estar vinculada a Barcelona (si el seu productor o productora és de Barcelona o viu a la ciutat; si els continguts fan referència al municipi, etc.).
No obstant un dels factors de ponderació per valorar aquest vincle pot comportar certes problemàtiques ja que, en aquest, s'avalua si la documentació o el productor o productora és rellevant per a la història de Barcelona. Però com s'ha vist, allò que es considera de valor està estretament condicionat pel nostre context social i cultural pel que, per evitar possibles biaixos, caldria detallar més aquest ítem tot indicant què és allò que és "rellevant".
Aquest tercer article també es destaca perquè, a banda d'establir el criteri essencial de la PIEDSMAAB, determina que un altre element important a l'hora d'acceptar la nova documentació és la seva possible explotació i ús. Per tant, en aquest tercer punt es compleixen dos dels criteris que els estudis sobre polítiques d'adquisició anteriorment esmentats estableixen com a essencials.
4. En el quart article es diu que la Direcció del Sistema Municipal d'Arxius cal que cooperi amb altres administracions en el cas que es doni la situació que ambdues volen ingressar un mateix fons. Per tant, és un punt en el que es vol reforçar la col·laboració i la no-competència.
5. Al cinquè article es diu que es prioritzarà la documentació de fons de persones, entitats o empreses que ja no existeixen, estiguin a punt de desaparèixer o on hi hagi una

situació de possible pèrdua documental. Per aquesta raó, és preferible que les associacions i empreses barcelonines que puguin fer-se càrrec del seu fons documental custodiïn elles mateixes la seva documentació.

6. El sisè punt també és molt important perquè té a veure amb el mode en què es pretén ingressar nova documentació. La PIEDSMAAB afirma que es prioritza la donació però que contempla la compra de fons documentals en algunes ocasions. A causa d'això últim, cal comptar amb un pressupost adient.
7. En aquest article la PIEDSMAAB inclou un criteri que és força important i és que, abans d'ingressar documentació, cal saber si es tenen els recursos físics i econòmics necessaris per tractar els nous documents.
8. El vuitè punt és important perquè defineix els àmbits competencials - pel que fa a la documentació a ingressar- de cadascun dels arxius que formen part de l'Arxiu Municipal de Barcelona. Així doncs...
 - L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona pot ingressar documents del període comprès des de la creació del règim municipal barceloní fins al primer terç del segle XIX. Així mateix, també pot ingressar col·leccions sonores, bibliogràfiques, cartogràfiques, hemerogràfiques i iconogràfiques d'interès per la història de Barcelona.
 - L'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona pot ingressar documentació generada o rebuda per l'Administració municipal a partir del primer terç del segle XIX i qualsevol altre fons documental institucional del mateix període que pugui ser d'interès per a la història contemporània de la ciutat.
 - L'Arxiu Fotogràfic de Barcelona pot ingressar fons fotogràfics de l'Administració municipal i els fons i col·leccions fotogràfics d'altra procedència d'interès per al municipi.
 - Per últim, els Arxius Municipals de Districte poden ingressar documents generats per l'Administració municipal dels districtes o qualsevol òrgan municipal d'àmbit territorial de districte, els derivats de les transferències de competències a favor dels districtes, els fons històrics dels antics municipis del Pla de Barcelona i qualsevol fons que es consideri d'interès per a la història del territori (Reglament 2010, p.12-13).

9. El novè punt és també molt important perquè en ell s'afirma que els criteris "d'abast territorial" i la "tipologia de fons" estan per sobre del criteri cronològic a l'hora de donar el vistiplau a un ingrés documental.
10. Finalment, a l'article 10 es diu que, agafant d'exemple aquesta PIEDSMAAB, els centres d'arxiu que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona han de desenvolupar la seva pròpia política d'adquisicions.

Si bé al principi de l'apartat es reconeix el fet que l'Arxiu Municipal de Barcelona compti amb la seva pròpia política, després d'analitzar-la també cal dir que aquesta presenta diverses deficiències. Una de les més notòries és que, com ja s'ha dit, no s'especifica què es considera "rellevant" per a la història de Barcelona. Això és d'especial importància perquè si no es concreta, i per tant es manté aquesta definició tan àmplia, poden seguir donant-se els biaixos estudiats en aquest treball. Com s'ha demostrat, fins fa poc temps sembla que la vida de les dones o del col·lectiu LGTBI no era suficientment "interessant" com per a entrar a formar part del fons documentals de l'Arxiu Municipal de Barcelona. Aquesta situació s'ha de revertir pel que la PIEDSMAAB hauria d'incloure alguna clàusula per tal que la política d'adquisicions inclogués un punt que obligués a treballar en aquesta direcció.

D'altra banda, en aquesta política d'adquisicions, els arxius de l'AMB apareixen com "subjectes passius" als que arriba la documentació a ingressar. Així doncs, no se'ls contempla com a agents actius en la recerca documental, sinó que es limiten a acceptar o denegar l'ingrés d'aquells fons documentals que han arribat als centres. Per tant, a la PIEDSMAAB es troba a faltar la inclusió d'un article en què es doni als arxius la possibilitat d'iniciar campanyes de captació i recuperació de fons documentals de *motu proprio*. Aquesta cerca proactiva per part dels arxius és una iniciativa interessant ja que esdevé una eina útil a l'hora d'omplir els buits documentals diagnosticats en els arxius: si es detecta que manca cert tipus d'informació, és lògic sortir a buscar-la i no esperar a que arribi als centres.

6.3 Aplicació de la "PIEDSMAAB" als centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona

Com s'ha vist, al desè article de la *Política d'ingressos extraordinaris de documentació del Sistema Municipal d'Arxius de l'Ajuntament de Barcelona* (PIEDSMAAB) s'insta als 13 centres que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona a confeccionar una política d'adquisicions més específica i concreta.

En una entrevista realitzada (veure annex II) a en Quim Borràs -arxiver en cap de l'Ajuntament-, aquesta mesura es deu a què «la política d'ingressos extraordinaris fixa uns criteris generals per a tots els centres, però certs arxius o tipus de documents (per exemple, les fotografies o els audiovisuals) poden requerir el desenvolupament de criteris més específics, sempre a

partir d'aquest marc general». Així doncs la idea que es recull a l'últim article de la PIEDSMAAB no és d'obligat compliment sinó que és una acció que només certs arxius haurien d'aplicar.

Amb la intenció de saber quins dels centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona han desenvolupat la seva política d'adquisicions particular, es decideix contactar amb cadascun d'aquests. Els resultats derivats de la recerca són interessants perquè, a banda de conèixer el tipus de política d'adquisicions que cada centre segueix (veure annex XXIX), es descobreixen altres aspectes rellevants com a continuació s'explica.

La majoria dels centres que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona manifesten no haver confeccionat una política d'adquisicions pròpia, sinó que ingressen la documentació d'origen privat seguint els criteris recollits a la PIEDSMAAB. Val a dir, però, que s'aprecien diferències entre els centres a l'hora d'encarar la possible adquisició d'aquesta nova documentació. Així doncs, hi ha un grup conformat pels arxius de districte de Sants, Les Corts; Sant Andreu i Sant Martí que tot i seguir les directrius d'aquesta política, manifesten acceptar gairebé tota la documentació de caire privat que arriba als seus arxius. En una posició totalment contrària estan els arxius de districte de l'Eixample i Nou Barris, que degut a la manca d'espai en les seves instal·lacions no admeten ingressos extraordinaris.

D'altra banda, cal esmentar el cas de l'Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB) que, encara que segueix la PIEDSMAAB, sí compta amb una "semi política d'adquisicions" pròpia que inclou uns criteris específics:

- Les formes d'introducció de nova documentació a l'arxiu són les donacions, comodats i transferències. Encara que en casos excepcionals es podrà recórrer a la compra.
- Només ingressen les fotografies generades per l'Ajuntament de Barcelona i els seus organismes autònoms.
- Es para especial atenció a la fotografia del segle XIX; als fons personals mínimament documentats i als que representen la fotografia d'àmbit domèstic/amateur de Barcelona.
- Interessen els fons de professionals de la fotografia originaris de Barcelona o que han exercit la seva activitat professional a la ciutat.
- Són d'interès els fons d'empreses i entitats de rellevància per Barcelona.
- Interessen les fotografies procedents de la taula d'adquisicions del Pla Nacional de Fotografia de la Generalitat de Catalunya.
- Només s'accepten fotografies originals i que, preferentment, documentin els esdeveniments i personatges de la ciutat; o bé ajudin a construir la història de Barcelona i de la fotografia a Catalunya.

Així doncs, dels 13 centres que conformen l'Arxiu Municipal de Barcelona només un d'aquests ha desenvolupat una política d'ingressos pròpia per tal que aquest tipus de document s'ajusti més a la seva realitat; mentre que la resta ingressen documentació privada tot seguint les indicacions de la PIEDSMAAB.

6.4 Propostes de millora en clau de gènere per la PIEDSMAAB

Com s'ha dit en anteriors apartats, la PIEDSMAAB és una política d'adquisicions molt general, que estableix les línies bàsiques en les que cada arxiu ha de basar-se a l'hora d'ingressar nova documentació. S'ha vist, però, que els centres que formen part de l'Arxiu Municipal de Barcelona han tendit a ingressar documentació d'un tipus molt específic: fons personals d'homes (ja que només el 13% del total d'aquests fons custodiats tenen a una dona com a productora) i fons d'entitats de diferents temàtiques però cap d'elles relacionada amb el moviment feminista, de les dones o del col·lectiu LGTBI.

Pot apreciar-se, per tant, un biaix de gènere a l'hora d'adquirir fons d'aquestes característiques; una circumstància que cal resoldre urgentment ja que els arxius públics han de ser plurals i han de reflectir la diversitat inherent a la nostra societat.

Major presència dels arxius en els plans de gènere

Val a dir, que l'Arxiu Municipal de Barcelona és conscient d'aquesta situació i des de fa un temps té la voluntat «d'enriquir els fons plurals amb totes les veus de la ciutadania» (entrevista a Quim Borràs, annex II). Aquest objectiu és compartit per tot l'Ajuntament, que aprova i segueix diversos plans amb els que pretén aconseguir, entre d'altres coses, que tots els ciutadans i ciutadanes de Barcelona es sentin representats en les polítiques que el consistori executa. Per a fer-ho, els darrers *Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020* i el *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere 2016-2020* proposen tot un seguit d'accions a realitzar en aquest sentit. En el marc de la present investigació destaca especialment l'eix "Cultura i Memòria" en el que, sent conscient que el col·lectiu LGTBI i de les dones ha estat obviat durant molt temps, es treballa per recuperar la memòria col·lectiva d'ambdós grups²¹ tot rescatant les seves veus i històries.

No obstant, sobta molt que en cap de les propostes que els plans proposen, es parli de col·laborar amb els arxius però sí en canvi amb les biblioteques o museus de la ciutat. Com s'ha esmentat durant la investigació, els arxius juguen un paper fonamental en la creació de la memòria i per aquesta raó, hauria d'haver una relació més fluïda entre l'Arxiu Municipal de Barcelona i la Regidoria de Feminismes i LGTBI -encarregada de confeccionar aquests plans-

²¹ Pot interessar reellegir els punts 3.2.1 i 4.2.1 del treball, on s'explica més detalladament l'eix "Cultura i Memòria".

per tal de fomentar la participació dels arxius en aquesta tasca tan rellevant com és la recuperació de la memòria feminista, de les dones i del col·lectiu LGTBI.

Rellevància vs Inclusió

A banda d'això, l'AMB ha de treballar per la incorporació de la documentació dels col·lectius menys representats en els seus fons. Per a fer-ho primer hauria d'analitzar el total dels fons que custodia i detectar quins grups socials no apareixen o estan escassament representats. Realitzar aquest estudi seria interessant perquè permetria conèixer el grau de diversitat present als fons de l'AMB i, per tant, també mostraria quin és el camí que cal seguir a l'hora d'ingressar documents extraordinaris per tal d'aconseguir un arxiu totalment plural i inclusiu.

La present investigació únicament ha analitzat el biaix relacionat amb el gènere, però segurament els silencis documentals de l'Arxiu Municipal de Barcelona van més enllà i també afecten a qüestions com la raça i/o la classe, entre d'altres.

Per aconseguir aquest equilibri i igualtat en els fons documentals de l'AMB, la política d'adquisicions hauria d'incloure un article en què s'introduís la idea que els arxius, a banda de conservar la documentació "rellevant" per la història de la ciutat, també haurien de ser institucions totalment plurals en què es recollís informació i documentació de cadascun dels grups socials de Barcelona. Aquest article es traduiria en què un dels criteris a l'hora de valorar un possible ingrés documental seria que la producció del fons o la seva temàtica tractés sobre els col·lectius menys representats. Aquesta opció és compartida per l'arxivera Olimpia López que parlant de la manca de dones als fons dels arxius públics gallecs, afirma que «seria necesaria unha acción positiva que favoreza a recollida de fondos sobre mulleres e adoptalo como pauta de valoración que equilibre e compense a desproporció de información dispoñible respecto á dos varóns» (López 2017,p.8).

Així doncs, no es tractaria tant que un dels criteris fonamentals a l'hora d'ingressar sigui la rellevància de la documentació, sinó que aquesta sigui diversa, plural i inclusiva per tal que el conjunt dels fons custodiats a l'AMB reflecteixi la realitat de la ciutadania barcelonina.

A banda d'aquesta distinció, seria interessant que la PIEDSMAAB definís i acotés molt més allò que considera "de rellevància" ja que, com s'ha esmentat a l'apartat 6.2, aquest és un dels criteris principals a tenir en compte a l'hora d'adquirir nova documentació.

A l'actual política el concepte no està gens definit ("*si la documentació o el seu productor es consideren rellevants per a la història de la ciutat*") i, per tant, són les persones responsables dels arxius que formen part de l'AMB les qui decideixen, amb la seva subjectivitat, què és rellevant. Per aquesta raó, i per evitar qualsevol mena de lliure interpretació que pogués derivar en possibles biaixos, cal que a la PIEDSMAAB es detalli aquest concepte.

Campanyes de captació i recuperació de fons documentals

Ingressar aquest tipus de documentació diversa i plural suposa que els arxius han de canviar el seu *modus operandi* i adoptar una actitud més activa en la recerca de tals fons. Com s'ha vist, al llarg de la història de l'Arxiu Municipal de Barcelona molt poques dones; persones del col·lectiu o entitats LGTBI s'han apropiat a aquest per tal d'oferir i donar la seva documentació.

Tal fet s'està donant per diverses raons. La primera es deu a la desconexió per part de la ciutadania de la funció que realitzen els arxius. Com s'ha vist, el mateix consistori no els inclou en les seves polítiques per la recuperació de la memòria, mentre que sí ho fa amb la xarxa de biblioteques i museus. Així doncs, és fonamental difondre la importància dels arxius per tal que la població es familiaritzi amb aquests, els valori i, en conseqüència, els tingui en compte. Així mateix, els productors de fons personals i d'associacions de dones o del col·lectiu LGTBI no tenen per costum apropar-se a les institucions ja que, molt sovint, les persones que pertanyen a col·lectius tradicionalment obviats no s'han sentit apel·lades per aquestes.

En una entrevista concedida el febrer de 2020 a *La Vanguardia*, l'arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona afirmava que a l'AMB «en aquests moments interessa molt la documentació relacionada amb el feminisme o amb tot el que té a veure amb els moviments LGTBI» (Montilla 2020). Per aquesta raó i degut a la dificultat d'adquirir de forma passiva documentació relativa a aquests col·lectius, l'Arxiu Municipal de Barcelona hauria d'iniciar una campanya activa de captació d'ingressos documentals en clau de gènere.

La possibilitat de realitzar campanyes de recuperació de fons documentals – en aquest cas relacionats amb el gènere- hauria d'incloure's també en la PIEDSMAAB. Així doncs, si un centre de l'AMB després de realitzar l'anàlisi dels seus fons detecta una manca de representació d'entitats de dones -per exemple-, podria iniciar una campanya en la que fos ell qui es mogués per tal de trobar la documentació que omplís aquest buit.

Existeixen diverses maneres d'organitzar i dissenyar aquest tipus d'activitats com poden ser la tramesa de cartes de presentació del servei d'arxiu, la visita *in situ* dels fons per tal de fer-ne una primera valoració o bé la celebració de campanyes centrades en la captació d'una documentació o producció específica (Casellas, Codern i Piqué 2000, p.344). Un exemple d'aquest últim tipus és la "Grande Collecte", una iniciativa creada pels Arxius de França en

què en cada campanya es demana a la població francesa la donació dels documents personals que conservi sobre una temàtica concreta²².

Val a dir que des de la fundació del Centre LGTBI de Barcelona, aquesta absència documental en clau de gènere a la ciutat ja no és tan acusada – especialment pel que fa al col·lectiu LGTBI-. Cal dir, però, que els fons documentals conservats al seu centre de documentació estan cedits en comodat pel Casal Lambda²³, entitat a favor de la lluita homosexual que s'ha encarregat de recollir-los. A causa d'això, la documentació que es conserva al Centre LGTBI té a veure sobretot amb el col·lectiu gai (llegir entrevista amb la responsable del centre de documentació, Annex I) i, per tant, manca informació sobre altres col·lectius com el transsexual, bisexual o intersexual.

A banda d'això, l'Arxiu Municipal de Barcelona no hauria de conformar-se amb la fundació d'aquest tipus de centres amb documentació específica sinó que hauria de treballar per tal que, els seus fons, també incloguin i representin les dones i el col·lectiu LTGBI.

Participació de la ciutadania

Des de fa uns anys l'Ajuntament de Barcelona està aplicant un tipus de polítiques més participatives, en les que la ciutadania té un rol actiu en la presa de decisions sobre assumptes determinats de la ciutat. Aquest tipus de polítiques són importants ja que denoten un major compromís del consistori amb la transparència i democràcia i perquè, a més, acaben amb la idea dels ciutadans i ciutadanes com a figures passives pel que fa a les decisions polítiques.

Seria molt interessant que l'Arxiu Municipal de Barcelona comencés a seguir aquesta manera de fer ja que, a banda de ser un agent clau per la construcció de la memòria col·lectiva de la ciutat, l'AMB és una institució que alberga part del patrimoni documental barceloní: la seva rellevància és notòria.

S'ha vist, però, que la decisió sobre allò que ingressa a l'AMB la prenen les persones responsables dels arxius en base a uns criteris (territorialitat i rellevància) poc definits i que, per tant, donen lloc a la subjectivitat. Així doncs, una opció interessant seria la d'incloure processos participatius en els que la ciutadania pogués decidir quina documentació cal ingressar. Aquest poder de decisió no seria tant sobre la documentació que arriba a través de

²² Des de la seva creació l'any 2013, la temàtica de la "Grande Collecte" ha versat sobre la Primera Guerra Mundial; les relacions entre l'Àfrica i França als segles XIX i XX i la Història de les Dones. Per saber-ne més, consultar: <http://www.lagrandecollecte.fr/lagrandecollecte>

²³ El Casal Lambda és una associació que treballa des de l'any 1976 per la normalització social de l'homosexualitat.

donacions particulars, sinó sobre aquella que vol ser adquirida mitjançant les campanyes de captació específiques i, especialment, a través de la compra ja que aquesta suposa l'ús de diners públics.

Imaginem que l'Arxiu Municipal de Barcelona detecta diverses mancances pel que fa a la representació de certs col·lectius en els fons documentals que custodia i vol iniciar una campanya anual de captació. Tenint diverses opcions, potser seria bona idea preguntar a la ciutadania quina d'aquestes absències documentals es vol solucionar abans. L'objectiu de posar-ho en comú és que el criteri de rellevància sigui discutit i debatut entre l'Arxiu i els ciutadans i ciutadanes que, en el última instància, són els seus usuaris.

Ús de llenguatge inclusiu

L'any 2018 l'Ajuntament de Barcelona va editar la "Guia d'ús no sexista del llenguatge", un decàleg en el que es proposen diferents opcions amb les que desenvolupar una comunicació inclusiva.

El que es pretén amb aquesta eina és evitar fer un ús sexista de l'idioma, per acabar amb la invisibilització de les dones i la reproducció d'estereotips que sovint tenen lloc en el llenguatge. La guia va ser elaborada per ser oferta a la ciutadania, no obstant, totes les idees que es recullen al document han de ser aplicades també per l'Ajuntament.

En aquesta línia, la PIEDSMAAB hauria de modificar el seu article 3 ja que quan fa referència a la producció dels fons personals a ingressar, fa un ús del masculí genèric (*"el criteri fonamental [...] ha de ser la relació del PRODUCTOR del fons amb Barcelona"*). Així doncs, caldria desdoblar el terme "productor" i emprar els conceptes "productor i productora", per donar visibilitat a les dones també.

Aquest ús del masculí genèric a la PIEDSMAAB no sorprèn i és un reflex del que succeeix amb els fons que l'AMB custodia: la major part de la documentació conservada és produïda per homes i parla sobre homes.

7. CONCLUSIONS

Després de realitzar una detallada i exhaustiva recerca, els resultats de la investigació aquí presentada corroboren que la primera hipòtesi plantejada a la Introducció del treball és correcta ja que del total dels fons personals custodiats a l'Arxiu Municipal de Barcelona, el 87% (222 de 254) són produïts per homes i, a més, no es conserva cap fons d'entitat relacionat amb el col·lectiu LGTBI, les dones o la lluita feminista.

Així mateix, el treball plantejava una segona hipòtesi que consistia en la idea que els arxius que no compten amb una política d'adquisicions amb perspectiva de gènere tendeixen a perpetrar biaixos d'aquesta mena a l'hora d'adquirir documentació privada. Aquesta teoria també ha pogut ser confirmada després d'analitzar l'estat de les polítiques d'adquisicions als arxius públics catalans; un cop s'ha estudiat la *Política d'Ingressos Extraordinaris de Documentació del Sistema Municipal d'Arxius de l'Ajuntament de Barcelona (PIEDSMAAB)* i després de fer el recompte dels fons de dones i LGTBI que es conserven a l'AMB.

I és que, pel que s'ha pogut comprovar, la major part dels arxius públics catalans o bé compten amb polítiques d'ingrés molt bàsiques o directament no en tenen. Veient el poc desenvolupament d'aquestes resulta gairebé "ingenu" pensar que puguin incloure mesures amb les que revertir les tendències heteropatriarcals que es donen als arxius; malgrat aquest és un dels mecanismes més senzills per ajudar a augmentar la presència de les dones i el col·lectiu LGTBI als arxius.

Tanmateix, en els últims anys alguns arxius públics catalans han començant a treballar per aplicar la perspectiva de gènere en el seu funcionament i per tal de corregir els biaixos que en ells es donen. Aquest és el cas de l'Arxiu Històric de Terrassa i l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental que, l'any 2019, van publicar un document titulat *Compromís de l'arxiu amb la perspectiva de gènere* on inclouen un punt en què es diu que cal «integrar la perspectiva de gènere en la política d'adquisicions i ingressos de fons». Aquesta iniciativa pionera, sumada al fet que l'arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona també es planteja la idea d'incloure la perspectiva de gènere a la política d'adquisicions de l'AMB (*"hem d'ampliar els nostres interessos cap a la perspectiva de gènere; tanmateix, no només ho haurem de fer respecte a la política d'ingressos el fet d'incorporar la perspectiva de gènere, sinó a totes les nostres activitats"*) indica que aquesta conscienciació pel que fa a la perspectiva de gènere ja no és un fet anecdòtic sinó que la voluntat dels arxius públics catalans és aplicar-la en la seva manera de fer.

Cal matissar que, malgrat a l'Arxiu Municipal de Barcelona es donen biaixos de gènere pel que fa als fons privats que conserva; la direcció del centre n'és conscient i comença a treballar

per a revertir dita situació. De fet, a l'entrevista realitzada (annex II) a en Quim Borràs es diu que al pròxim pla estratègic (2016-2020) de l'arxiu s'ha incorporat la necessitat d'ingressar documentació que tingui a veure amb les dones i el col·lectiu LGTBI. Aquesta és una notícia a celebrar però cal dir que arriba una mica tard, ja que fa anys que existeixen polítiques i legislació (com la Llei 17/2015 i la Llei 11/2014, entre d'altres) que obliguen a recuperar la memòria històrica d'aquests grups socials. De fet, el primer pla d'igualtat aprovat per l'Ajuntament de Barcelona es remunta a l'any 1991 i l'objectiu de recuperar la memòria de les dones i el col·lectiu LGTBI ja apareix com a mínim a l'any 2012 quan es va aprovar el *Pla Municipal per a la Igualtat d'Oportunitats Real i Efectiva entre Dones i Homes (2012-2015)*. Val a dir, però, que molts d'aquests plans no han tingut en compte en les seves accions a l'Arxiu Municipal de Barcelona, malgrat sí ho han fet amb la xarxa de biblioteques o els museus de la ciutat.

A banda d'això, és important remarcar que aquesta situació de desigualtat documental no és exclusiva de l'Arxiu Municipal de Barcelona sinó que, segurament, es dona en gairebé tots els altres arxius públics del país atès que, fins no fa gaire, al món de l'arxivística no s'ha aplicat la perspectiva de gènere en el seu funcionament. A tall d'exemple es troba l'Arxiu Nacional de Catalunya que d'un total de 822 fons personals conservats, només 61 d'aquests (7.4%) són produïts per dones. També és il·lustratiu el cas del Servei d'Arxius de Ciència que dels 125 fons personals que té registrats, només 5 (4%) pertanyen a dones (Perpinyà 2016).

Sigui com sigui, tant si és una situació generalitzada com si és específica de l'Arxiu Municipal de Barcelona -caldrà fer un estudi exhaustiu per poder confirmar-ho-; cal que l'AMB en els pròxims temps treballi àrduament en l'ingrés i captació de fons documentals sobre dones i el col·lectiu LGTBI per tal que aquests grups socials se sentin representats i tinguin la possibilitat de construir la seva memòria col·lectiva a partir dels recursos que l'Arxiu Municipal de Barcelona ofereix.

Per a aconseguir-ho, el treball presenta tot un seguit de propostes i mecanismes a incorporar en la política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona.

- La primera d'aquestes seria la realització d'un estudi de tots els fons conservats a l'AMB per tal de detectar quins grups i col·lectius socials estan menys representats i, a partir d'aquí, poder realitzar polítiques amb els que revertir la situació.
- Així mateix, la política d'ingressos de l'AMB hauria de tenir com un dels seus criteris principals que la documentació que ingressa ajudi a tenir uns fons plurals i diversos. Així doncs, caldrà incloure un punt en què es fomenti la "inclusió documental".

- D'altra banda, i molt relacionat amb aquest tema, aquesta política d'adquisicions caldria que acotés allò que s'entén com a "rellevant per a la història de la ciutat" per evitar interpretacions subjectives d'aquest concepte que puguin derivar en biaixos.
- Una altre punt a afegir en aquesta nova política seria la possibilitat de l'Arxiu Municipal de Barcelona de dissenyar campanyes de captació de documentació. Així doncs, es tracta que l'AMB deixi de ser un actor passiu per passar a ser proactiu en la cerca documental.
- Els usuaris de l'Arxiu Municipal de Barcelona són els ciutadans i ciutadanes de Barcelona pel que seria una bona idea fomentar la participació ciutadana a l'hora de decidir quina documentació privada ha d'ingressar a l'arxiu.
- Ja que l'Arxiu Municipal de Barcelona ha de treballar per donar visibilitat a tots els col·lectius de la ciutat, hauria de fer ús del llenguatge inclusiu i deixar de banda el masculí genèric per tal que tots els grups socials se sentin representats.
- Finalment, l'Arxiu Municipal de Barcelona hauria de col·laborar més estretament amb la Regidoria de Feminismes i LGTBI per tal que aquest departament el tingui en compte en futures accions destinades a aconseguir la igualtat de gènere.

8. FONTS D'INFORMACIÓ I BIBLIOGRAFIA

LEGISLACIÓ I NORMATIVA

Unió Europea

- Comunidad Europea (1992). *Tratado de la Unión Europea*. Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.
- Consell d'Europa (1953). *Conveni Europeu dels Drets Humans*.
- Consell d'Europa (2000). *Directiva 2000/78/CE relativa a l'establiment d'un marc legal per la igualtat de tracte al lloc de treball i en l'ocupació*.
- Parlamento Europeo (1994). *Resolució sobre la Igualdad de Derechos de los Homosexuales y las Lesbianas en la Comunidad Europea*.
- Parlamento Europeo (2012). *Resolució del Parlamento Europeo sobre la lucha contra la homofobia en Europa*.
- Unió Europea (1997). *Tratado de Ámsterdam por el que se modifica el Tratado de la Unión Europea, los Tratados Constitutivos de las Comunidades Europeas y determinados actos conexos*. Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.
- Unió Europea (2000). *Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea*. Consell Català del Moviment Europeu.

Espanya

- *Constitución Española*. Madrid: Ministerio de la Presidencia.
- Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. *Boletín Oficial del Estado*, 281, 33987-34058.
- Ley 30/2003, de 13 de octubre, sobre medidas para incorporar la valoración del impacto de género en las disposiciones normativas que elabore el Gobierno. *Boletín Oficial del Estado*, 246.
- Ley 62/2003, de 30 de diciembre, de medidas fiscales, administrativas y del orden social. *Boletín Oficial del Estado*, 313
- Ley 13/2005, de 1 de julio, por la que se modifica el Código Civil en materia de derecho a contraer matrimonio. *Boletín Oficial del Estado*, 157, 23632 a 23634
- Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres. *Boletín Oficial del Estado*, 71, 12611-12645.
- Gobierno de España (2007). LEY 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas. *Boletín Oficial del Estado*, 65.

Catalunya

- Catalunya. *Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni Cultural Català.*
- Catalunya. *Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona.* Departament de Presidència.
- Catalunya. *Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i gestió de documents.*
- Catalunya. *Estatut d'autonomia de Catalunya.*
- Catalunya. *Pla interdepartamental per a la no-discriminació d'homosexuals i transsexuals.*
- Catalunya. *Decret 141/2007, de 26 de juny, de creació del Consell Nacional de lesbianes, gais i homes i dones bisexuals i transsexuals (LGBT).*
- Catalunya. *Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya*
- Catalunya. *Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.*
- Catalunya. *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.* Generalitat de Catalunya, Departament de benestar Social i Família.

Barcelona

- Ajuntament de Barcelona (2010). *Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbià, Gai, Transsexual i Bisexual 2010-2015.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona (2010). *Reglament del Sistema Municipal d'Arxius.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Departament de Transversalitat de Gènere (2019). *Informe de seguiment i balanç Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere 2016-2020.* Barcelona: Ajuntament de i Barcelona.
- Direcció de Feminismes i LGTBI (2016). *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere 2016-2020 .* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Direcció de Feminismes i LGTBI (2017). *Pla estratègic contra el sexisme a la ciutat 2017-2022.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Regidoria de Dones i Drets Civils (2012). *Pla Municipal per a la Igualtat d'Oportunitats Real i Efectiva entre Dones i Homes (2012-2015).* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Regidoria de Feminismes i LGTBI (2016). *Pla Per la Justícia de Gènere 2016-2020* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

- Regidoria de Feminismes i LGTBI (2018). *Seguiment del programa d'actuació 2016-2017 del Pla Per la Justícia de Gènere*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Regidoria de Feminismes i LGTBI (2019). *Seguiment del programa d'actuació 2018-2020 del Pla Per la Justícia de Gènere*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament de Barcelona (2020). *Guia d'ús no sexista del llenguatge*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Arxiu Històric de Terrassa; Arxiu Comarcal del Vallès Occidental (2019). *Compromís de l'arxiu amb la perspectiva de gènere*. Consultat en línia a: http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/valles_occ/detall/Protocol-de-protocol-en-perspectiva-de-genere
- Associació d'Arxivers i Gestors Documentals de Catalunya (2000). El fons de l'editoria Esther Tusquets: un molt mal exemple. *Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers-Gestors Documentals de Catalunya*, 11.
- Boadas, J; Fernández, J; Masachs, J; Planes, R.; Rovira, M. (2000). Conceptes generals i tipologies de fons privats. *Lligall* (16), 299-314: <https://www.raco.cat/index.php/lligall/article/view/339506>
- Burgués Moreno, A. (2019) Polítiques d'adquisició, arxius i fons privats: una proposta per a l'Arxiu Històric de la CONC. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents: <https://ddd.uab.cat/record/215207>
- Casellas, L. E (2014). Polítiques públiques d'ingressos de fons. 8è Laboratori d'Arxius Municipals: *Els fons privats als arxius municipals*.
- Casellas, L. E.; Codern, L.; Piqué, J. (2000). Aspectes pràctics que cal tenir presents abans de l'ingrés d'un fons privat en un arxiu públic. *Lligall*, (16), 341-350: <https://www.raco.cat/index.php/lligall/article/view/339509>
- Cifor, M.; Wood, S. (2017) 'Critical feminism in the Archives', *Journal of Critical Library and Information Studies*, 1(2), p.1-27: doi: 10.24242/jclis.v1i2.27.ISSN
- Clery, T. N.; Metcalfe, R. (2018). Activist archives and feminist fragments: Claiming space in the archive for the voices of Pacific women and girls. *Education as Change*, 22(2), 1-29: <https://doi.org/10.25159/1947-9417/3594>
- Comasòlivas i Font; J. (2014). Fons privats en arxius públics. *Lligall: revista catalana d'arxivística*, núm. 37, p. 62-77: <https://www.raco.cat/index.php/lligall/article/view/340119>

- Cook, T.; Schwartz, J. (2002). Archives, records, and power: from (postmodern) theory to (archival) performance. *Archival science*, 2(3-4), 171-185: doi: 10.1007/BF02435620.
- Cook, T.; Schwartz, J. (2002). Archives, records, and power: The making of modern memory. *Archival science*, 2 (1-2), 1-19.
- Corbo García, A.; Sola Pizarro, B. (2016) 'Mujeres y archivos : Feminismos León: de la buhardilla a la insumisión transfeminista', *Archivamos: Boletín ACAL*, (101), pp. 58–59.
- Díaz Vázquez, B. *Las personas archiveras y archiveros en los archivos públicos de Galicia y en las unidades en las que se insertan. Xénero e Documentación IV. Arquivos públicos e perspectiva de xénero: estado da cuestión desde Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.
- Fernández Trabal, J. (2009). Els arxius personals i patrimonials. *Dovella*, 23; pp. 19-24: <https://www.raco.cat/index.php/Dovella/article/view/201271>
- García Amador, E (2017). La presencia de la mujer en los fondos documentales. Nueva mirada de los usos en la investigación. *Xénero e Documentación IV. Arquivos públicos e perspectiva de xénero: estado da cuestión desde Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega
- Gelambí Torrell, M. (2016). *Guia pràctica per a la realització de polítiques transversals de gènere en l'àmbit municipal*. Diputació de Barcelona: Barcelona.
- ILGA (2019). *Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People*.
- Jelin, E (2002). *Los trabajos de la memoria*. Siglo XXI de España Editores: Madrid.
- Jornet i Benito, N; Tuset Páez, N. (2016). Construint la memòria dels feminismes: arxius, biblioteques i centres de documentació. Una mirada al passat, una reflexió per al futur. *BiD: Textos Universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, 2016, núm. 36: <http://bid.ub.edu/36/jornet.htm>
- Ketelaar, E. (2001). Tacit narratives: the meanings of archives. *Archival science*, 1(2), 131-141.
- Lombardo, E.; León, M. (2014). Políticas de igualdad de género y sociales en España: origen, desarrollo y desmantelamiento en un contexto de crisis económica. *Investigaciones feministas*, 5, 13-35.
- López Rodríguez, O. (2017) 'Arquivos públicos: procesos de traballo e visibilidade das mulleres. A cara oculta da Lúa'. *Xénero e Documentación IV. Arquivos públicos e perspectiva de xénero: estado da cuestión desde Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega.

- Maceira Ochoa, L. (2017). Género y memoria en las ciudades. *Políticas de memoria, género i ciutat*. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, p.105-156.
- Ministère de la Culture (2018). *Archives de femmes, Histoire des femmes - Prochaine édition de la Grande Collecte le 9 juin 2018*. Consultat en línia a: <https://www.culture.gouv.fr/Presse/Communiqués-de-presse/Archives-de-femmes-Histoire-des-femmes-Prochaine-edition-de-la-Grande-Collecte-le-9-juin-2018>
- Montilla, R.(24 de febrer de 2020). Los archivos salen al rescate de la historias anónimas de Barcelona. *La Vanguardia*. Recuperat de: <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20200224/473680675274/barcelona-archivos-historia-guerra-civil-memoria-gracia-marti-codolar-san-juan-bosco-zoo-hermanas-amat.html>
- Nanín Martínez, S.(2019) De polítiques i biaixos: l'adquisició de fons personals en arxius públics (2000-2018). Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents.
- Oficina de les Dones i LGTBI (2017). *Guia per a l'elaboració de plans locals LGTBI*. Diputació de Barcelona: Barcelona.
- Perpinyà, R (2016). Dones als arxius: una presència invisible. *Núvol: el digital de la cultura* Consultat en línia a: <https://www.nuvol.com/arxipelag/dones-als-arxius-una-presencia-invisible-36996>
- Perpinyà, R (2020). De com el arxius i l'arxivística poden contribuir a la igualtat de gènere. *Diari Digital La Dada*.
- Perpinyà, R (2020). El llegat documental des d'una perspectiva de gènere: igualtat, diversitat i inclusió. *BiD: Textos de biblioteconomia i documentació*. Consultat en línia a: <http://bid.ub.edu/44/perpinya.htm>
- Rubio, C. (2019). Què passa amb la memòria de les dones?. *Núvol: el digital de la cultura*. Consultat en línia a: <https://www.nuvol.com/arxipelag/que-passa-amb-la-memoria-de-les-dones-60854>

9. ANNEXOS

9.1 Entrevistes

Annex I. ENTREVISTA A MAGDALENA COSTA; responsable del Centre de Documentació Armand de Fluvià.

<p>1.Quin tipus de documentació guardeu al vostre arxiu?</p>
<p>El Centre de Documentació Armand de Fluvià no és només un arxiu. Tenim documentació d'arxiu, però també biblioteca, hemeroteca, dossiers documentals i materials gràfics (pòsters, flyers, enganxines i altres materials de difusió). Una de les seccions importants és el que anomenem "l'Arxiu de Premsa", que són reculls de premsa des dels anys 1970 classificats per matèries.</p>
<p>2.Teniu un llistat de tots els fons o documentació que conserveu a l'arxiu?</p>
<p>La secció que tenim més controlada a hores d'ara és la de biblioteca, amb un llibre de registre que està a prop de completar-se. Tenim un llistat de la col·lecció de pòsters procedent del Casal Lambda que s'haurien d'enriquir per identificar-los millor de cara a la cerca. Estem treballant en l'inventari i relació de fons de les publicacions periòdiques. També hem començat a inventariar el fons d'arxiu del FAGC (Front d'Alliberament Gai de Catalunya). La resta de materials estan pendents.</p>
<p>3.Són fons personals, fons d'associacions o bé documentació diversa que simplement guardeu? - he comprovat que sí compteu amb documentació particular sobre homosexualitat-</p>
<p>Tenim fons d'associacions i, com hem dit més amunt, documentació de tipologia diversa que conforma les seccions de biblioteca, hemeroteca, centre de documentació i col·leccions especials. No som un arxiu, sinó que cal entendre el CDAF com a Unitat d'Informació i Documentació, que abraça les tres disciplines documentals (arxivística, biblioteconomia i documentació). El 90% dels fons i col·leccions pertanyen al Casal Lambda, que els ha cedit al Centre LGTBI en comodat, pel que en conserven la propietat i traspassen la gestió al Centre. No hi ha cap fons personal. La documentació personal de l'Armand de Fluvià es troba a l'Arxiu Nacional de Catalunya. El nom del centre de documentació és un homenatge, no un reflex dels continguts.</p>

4. Només conserveu documentació sobre el col·lectiu o homosexual o bé també sobre el transsexual, bisexual i intersexual?

Històricament, tant el Casal Lambda com el FAGC han estat moviments gais, sobretot, pel que la documentació que tenim tracta majoritàriament sobre aquest col·lectiu. No obstant, a nivell de biblioteca i hemeroteca s'ha fet un esforç els darrers anys per incorporar materials sobre la resta de col·lectius LGTBI.

5. Si només ho feu sobre el col·lectiu homosexual, a què es deu aquest fet?

Com explicàvem a la pregunta anterior, no tractem únicament el tema gai. La nostra aspiració és abraçar tot el col·lectiu LGTBI. Depenem molt, en qualsevol cas, del que s'està fent a nivell editorial i de les donacions que ens arribin d'entitats i particulars.

En el mercat editorial hi ha hagut un creixement exponencial de publicacions de temàtica trans i lèsbica. La temàtica lèsbica està pujant sobretot en l'àmbit de la ficció, que és una secció en la qual no volem invertir en aquests moments perquè ja està força ben coberta per la xarxa de biblioteques públiques. Actualment estem mirant de fer més adquisicions de tema trans. Sobre el col·lectiu bisexual, intersexual i asexual, el problema és que hi ha molt poca cosa escrita. Són col·lectius oblidats. Res ens faria més feliços que poder oferir-los també informació útil per resoldre els seus dubtes, per al seu desenvolupament personal o per a treballs de recerca que aprofundeixin en les realitats d'aquests col·lectius.

Si, per l'altra banda, associacions de lesbianes, bisexuals, transsexuals, intersexuals i/o asexuals ens ofereixen les seves publicacions o fins i tot els seus fons d'arxiu, els farem un monument.

6. Com ha arribat a vosaltres la documentació que conserveu (donació, compra...)?

El gruix de la documentació està cedida en comodat pel Casal Lambda, que l'ha reunit al llarg dels anys sobretot a partir de donacions i també algunes compres. Part de la documentació del FAGC és una donació recent del propi FAGC i d'un particular que hi havia estat vinculat. L'altra part havia estat donada al Casal Lambda amb anterioritat.

<p>El Centre de Documentació, per la seva banda, ha rebut algunes donacions de llibres i revistes, ha adquirit alguns llibres i estem treballant actualment en un pla d'adquisicions. Tenim pendent gestionar tres donacions de cert volum que ens obligaran a buscar espais alternatius d'emmagatzematge.</p>
<p>7. Inicieu vosaltres la cerca de documentació a ingressar o espereu a què us arribi al centre? Apliqueu una recerca documental proactiva?</p>
<p>Fem les dues coses. Tenim un document de desiderates on contribueix tot l'equip del Centre LGTBI, per tal de respondre millor a les necessitats d'informació dels usuaris i usuàries del Centre. Hem fet algunes adquisicions que ens han semblat prioritàries i tenim previst fer una compra més voluminosa quan acabi el confinament.</p> <p>Un altre procés que volem fer, quan puguem disposar d'algun voluntari qualificat, és fer un estudi de les necessitats d'informació dels tècnics propis del Centre LGTBI i dels de les entitats residents, que donen servei al col·lectiu en el mateix espai. El projecte incorpora la identificació de recursos en línia, gratuïts o de pagament (bases de dades, publicacions periòdiques digitals, webs monogràfics, blogs, vlogs, etc.).</p>
<p>8. Teniu un llistat de totes les associacions LGTBI que hi ha hagut i hi ha a la ciutat? Si és així, podríeu facilitar-me-la?</p>
<p>No, no el tenim. És una tasca que certament hauríem d'emprendre. Un punt de partida pot ser el llistat d'entitats adherides a la Federació Plataforma d'Entitats LGTBI de Catalunya. No totes les existents en formen part, però. Una de les que no s'hi ha adherit és la Coordinadora Gai i Lesbiana (GAL), que encapçala l'activista històric Jordi Petit.</p>
<p>9. Seguiu alguns criteris a l'hora d'ingressar nova documentació (prioritzeu una època, un tipus de fons, etc)?</p>
<p>No discriminem el tipus de fons o l'època (pensa que els moviments LGTBI a Catalunya encara no han fet 50 anys). Prioritzem la documentació que serveixi per preservar i difondre la memòria històrica d'aquests moviments i del col·lectiu en general, així com tot aquell recurs que pugui donar suport a la tasca assistencial que es desenvolupa al Centre.</p>
<p>10. Teniu una Política d'Adquisicions?</p>

<p>Sí. Tenim un document que té el vist-i-plau de la direcció del Centre i que s'ha d'aprovar quan es constitueixi el Consell Assessor del CDAF.</p>
<p>11. Controleu que al vostre Centre de Documentació no hi hagi biaixos? Per exemple, que hi hagi més percentatge de documentació sobre el col·lectiu que gai que no pas del de lesbianes o persones trans, etc.</p>
<p>Ens remetem a les preguntes 4 i 5.</p>
<p>12. Si no hi ha aquest control, teniu pensat fer-ho?</p>
<p>Ens remetem a les preguntes 4 i 5.</p>
<p>13. A l'informe de seguiment del <i>Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere</i> es diu que «s'ha arribat a un acord de col·laboració amb el Servei de Documentació i Accés al Coneixement (SEDAC) i l'Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Barcelona per tal de gestionar i incorporar el Centre de Documentació Armand Fluvià». Podries explicar-me en què consisteix aquest conveni i en què s'ha materialitzat? Què comporta aquesta col·laboració?</p>
<p>De fet el conveni encara no s'ha signat. Sembla que es farà aviat. El conveni és de fet entre el Casal Lambda i l'Ajuntament. A nivell de gestió dels fons i col·leccions, no afectarà. Les adquisicions seran a criteri nostre.</p> <p>La principal implicació és que haurem de seguir la seva normativa catalogràfica (que en el cas de biblioteca i hemeroteca és comuna a tota Catalunya) i que ells posaran, per la seva banda, el programari de gestió de biblioteques i la participació en el Catàleg Col·lectiu de les Universitats de Catalunya (CCUC). També podrem difondre les col·leccions digitalitzades a través dels seus repositoris.</p> <p>Encara no sé si tindrem accés a l'Albalà. És una qüestió que he de precisar amb l'Arxiu. Entenc que, en principi, si hi tenim accés, serà per a la documentació generada pel propi Centre LGTBI, no per als fons d'entitats, en tant que no és documentació municipal i requeriran quadres de classificació propis.</p>

Annex II. ENTREVISTA A QUIM BORRÀS, arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona

1.L'Arxiu Municipal de Barcelona (AMB) compta amb una "Política d'Ingressos Extraordinaris" que és comuna per tots els arxius que el conformen. Tanmateix, al punt 10 d'aquesta es diu que "cada centre haurà de confeccionar i concretar [...] el seu programa i proposta d'ingressos extraordinaris". Per quina raó s'inclou aquest punt? Quina finalitat té que cada arxiu desenvolupi la seva pròpia política d'adquisició?

És una mesura coherent, la política d'ingressos extraordinaris fixa uns criteris generals per a tots els centres, però per certs arxius o tipus de documents (per exemple, les fotografies o els audiovisuals) poden requerir el desenvolupament de criteris més específics, sempre a partir d'aquest marc general. De fet, tal i com està redactat el punt "en la mesura de les possibilitats", no és una obligació és d'aplicació en casos necessaris. A més, tal i com està redactat, més que un programa es fa esment també a la proposta d'ingressos, de fet és a través d'aquestes propostes que s'articulen els ingressos.

2.He contactat amb cada arxiu que forma part de l'AMB i alguns centres m'han explicat que no tenen una política d'adquisició específica, sinó que es guien per aquesta més general. Què et sembla? Creus important que cada centre elabori la seva política? Per què?

Penso que aquest aspecte sempre està en estudi i permanentment viu, però la norma general que ens guia i que és d'aplicació a tots els centres és la política d'ingressos extraordinari de documents al SMA. De fet reitero que aquesta possibilitat està per casos com els fons fotogràfics, audiovisuals...

3.A la "Política d'Ingressos Extraordinaris" es diu que el mètode d'adquisició que es prioritza és la donació. Per què?

La donació dels fons és la que escau més a la cessió en gratuïtat i sense contraprestació econòmica. Pensem que som Administració Pública i no hem de destinar recursos de tots els ciutadans a pagar un particular per l'ingrés d'un fons per molt interessant que aquest pugui ser.

Preferim la donació que altres fórmules com la cessió o contracte en comodat, perquè sempre hi ha una inversió important en la custòdia i tractament que el comodat podria revertir després del temps estipulat. La donació continua essent la fórmula més adient

i transparent per la societat que ha de ser la beneficiària de tots els serveis públics. Sempre millor la donació que compra.

4. Quan és que opteu per adquirir documentació mitjançant la compra? Quins criteris seguieu a l'hora de practicar aquest mètode d'adquisició?

En principi, ens regim pel mateix criteri exposat de no destinar recursos públics a comprar fons privats. Només en el cas excepcional que surti a subhasta alguns fons o col·lecció d'interès per a la història de la Ciutat amb un informe preceptiu dels tècnics de l'Arxiu que aconsellin adquirir-lo amb uns fonaments destacats (transcendència del fons, excepcionalitat o originalitat dels documents, complementarietat amb la resta de fons, valor de les persones físiques o jurídiques...). Tanmateix, és l'excepció i no la norma de la nostra forma de procedir per als ingressos extraordinaris.

Això potser s'ha accelerat en general als arxius i centres patrimonials amb els fons i col·leccions fotogràfiques per la seva vessant artística que s'ha disparat en els darrers anys; sobretot el valor artístic d'alguns fotògrafs que ha disparat la seva valoració econòmica al mercat, cosa amb la qual jo personalment no hi estic d'acord. Hi ha algunes línies del Pla Nacional de Fotografia que ho van avalar i ara és molt difícil fer marxar enrere. Tanmateix, hi ha altres centres patrimonials, com museus, que competeixen amb pressupostos importants per ingressos d'obres artístiques, entre les quals s'ha inclòs les col·leccions de fotografies, enteses com a obres o peces d'art. Per a nosaltres, a més de considerar el seu valor artístic, preval el valor testimonial o històric.

5. Acostumeu a què la documentació us arribi a l'arxiu o bé aneu a cercar-la?

Les dues coses, sovint ens l'ofereixen i, per tant, ens la porten en certa manera a l'Arxiu, però en altres ocasions som nosaltres que assabentats de l'interès d'un fons i la possible donació podem posar-nos en contacte amb la persona, l'entitat o l'empresa propietària de la documentació. Diria, però, que es tracta del 90% que són els mateixos propietaris que s'adrecen a l'Arxiu.

Cal tenir en compte que a partir d'un primer contacte, sovint s'estableix una relació bilateral en què l'Arxiu fa un seguiment per intentar que l'operació d'ingrés arribi a bon port. Cal tenir molt present que qualsevol ingrés sempre s'efectua quan té realment interès per a la història de Barcelona i dels territoris, segons els criteris tècnics i

arxivístics. Si no és així, s'adreça a la persona o entitat a altres possibles centres patrimonials o culturals més adients.

6.AI "Pla Directori de l'Arxiu Municipal de Barcelona 2016-2019" l'AMB afirmava que duria a terme una política proactiva de captació de fons d'interès per la ciutat durant aquell període. En què consisteix aquesta cerca proactiva? Em pots explicar algunes accions que hagueu realitzat en el marc d'aquest tipus de cerca? Continueu exercint-la a l'actualitat?

Les accions han estat diverses:

- Fer difusió als diferents barris de la ciutat de la importància de fer la donació dels fons en perill o amb un futur incert.
- Participar en projectes municipals que afavoreixen directe o indirectament els ingressos; com per exemple el projecte fotogràfic del Pla de Barris, que ha acabat amb un ingrés important de reportatges fotogràfics de diferents professionals a l'Arxiu fotogràfic de Barcelona.
- Fer contacte amb taules de memòria dels districtes i dels barris per explicar exactament que fem a l'arxiu i què oferim als donants en termes de custòdia, tractament i difusió.
- Fer campanyes als centres d'estudi i recerca dels territoris a fi i efecte que ens ajudin a localitzar fons d'interès, ells sovint poden ser uns bon intermediaris per posar-nos en contacte amb possibles donants.
- Fer contactes amb persones determinades (estudiosos i investigadors) que coneixen els alguns fons privats d'àmbits concrets i que ens poden posar en contacte amb els propietaris o facilitar el coneixement de la seva existència i valor.

7.AI febrer d'aquest any, el diari La Vanguardia publicava un reportatge sobre l'AMB en el que se t'entrevistava. En aquest, dius que a l'actualitat a l'AMB li «interessa molt la documentació relacionada amb el feminisme o amb tot el que té a veure amb els moviments LGTBI». Per què us interessa especialment aquest tipus de documentació?

Primer, perquè aquests col·lectius estan menys representats entre els fons documentals privats que han ingressat en algun centres del Sistema Municipal d'Arxius.

<p>Segon, perquè les polítiques municipals de l'Ajuntament de Barcelona d'aquests anys també afavoreix la sensibilitat cap aquests col·lectius i la seva història.</p> <p>Tercer, perquè volem enriquir els nostres fons plurals amb totes les veus de la ciutadania i poder oferir més possibilitats a la recerca que estudia des de diferents perspectives aquests col·lectius.</p>
<p>8.L'actual Ajuntament de Barcelona compta amb el "Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere" (PMDSG) i amb el "Pla per la Justícia de Gènere" (PJG), que tenen per finalitat la implantació de la perspectiva de gènere a totes les àrees del consistori. L'AMB va treballar amb la Regidoria de Feminisme i LGTBI per elaborar aquests plans?</p>
<p>Específicament no, però en casos concrets hem col·laborat, com per exemple amb el Centre LGTBI de Barcelona amb qui, a través de la regidoria esmentada, assessorem al centre de documentació Armand de Fluvià sobretot pel que fa al tractament i custòdia del seu arxiu especialitzat en temàtica LGTBI. Igualment, amb el mateix centre hem organitzat alguna activitat conjunta recentment (40 anys d'Ajuntaments democràtics i el moviment gay a Barcelona).</p>
<p>9.Si la resposta és negativa, per quina raó no hi va haver aquesta col·laboració?</p>
<p>Al contrari, és molt necessària com t'he explicat.</p>
<p>10.Els dos plans esmentats es marquen com a un dels objectius principals a assolir "visibilitzar el treball i aportacions de les dones al llarg de la història" (p.63 del PJG) i "difondre la memòria i les aportacions de les persones LGTBI al llarg de la història" (p.59 PMDSG). Tanmateix, no es tenen en compte els arxius però sí la xarxa de biblioteques i els museus. Per què creus que es dona aquesta situació?</p>
<p>Segurament no és per cap causa que se'ns vulgui excloure, sinó perquè en aquell moment hi ha hagut poc coneixement de les possibilitats de l'Arxiu Municipal més com a referent en patrimoni documental i història de la ciutat.</p>
<p>11.Malgrat el PJG i PMDSG no comptin amb l'AMB, vosaltres teniu un compromís amb la igualtat de gènere? Trebal·leu en aquesta direcció?</p>
<p>Efectivament, nosaltres trebal·lem perquè s'incorpori la perspectiva de gènere als nostres centres, com?: a través de l'ingrés de fons específics d'aquests col·lectiu; a través d'activitats (jornades d'arxius i dones, o arxius i moviment LGTBI...); però a més amb l'assessorament a les entitats que ens ho sol·liciten, i dintre de les nostres</p>

possibilitats.

Des de l'Arxiu volem contribuir a fer visible la memòria dels col·lectius tradicionalment desatesos i invisibles de la nostra societat, accions de memòria que fem sols o en col·laboració.

12. Pel meu TFM he investigat els fons personals de dones i d'entitats feministes i LGTBI que l'AMB conserva. L'objectiu del treball és comprovar si s'està donant un biaix de gènere a l'hora d'adquirir la documentació. Val a dir que les xifres són impactants: del total fons personals que es custodien, només 32 (el 13%) són de dones; mentre que dels 58 fons d'entitats que es conserven, cap és sobre associacions de dones o del col·lectiu LGTBI.

Per tant, l'arxiu no està complint amb els plans anteriorment esmentats. Què pots dir-me sobre aquestes dades?

D'acord, però les dades que tu presentes del 13% fan referència a tots els anys d'història d'ingressos de fons i és cert que no fa pas gaires anys que estem corregint aquesta tendència. Cal dir que nosaltres estem oberts a tots els ingressos pel seu interès, però moltes entitats dels diferents col·lectius prefereixen mantenir els seus propis fons a les entitats, opció ben lícita, més d'ençà de la valoració de la memòria com a dret democràtic.

13. Pel que expliques al reportatge de La Vanguardia sembla que l'AMB és conscient d'aquesta desigualtat. Ja ho havíeu estudiat?

No tenim un estudi fet a fons, però una visió general al nostre registre de fons i ingressos ho constata; per això volem ser conscients en els propers anys i afavorir més els ingressos esmentats.

14. Si és així, teniu pensat revertir la situació? Com? Si per contra no ho havíeu analitzat, penseu canviar-ho?

Com acabo de contestar no ho havíem estudiat a fons, però en el nostre proper Pla estratègic de l'Arxiu Municipal 2020-2020 hem incorporat aquesta atenció i necessitat en els propers anys, val a dir que encara aquest pla està en fase d'elaboració.

15. Si bé és cert que a l'AMB manca aquest tipus de documentació, també és cert que hi ha altres centres que sí custodien informació sobre les dones i el col·lectiu LGTBI. Aquest és el cas del Centre de Documentació Armand de Fluvià o Ca la Dona, per exemple. No creus que hauria de ser l'AMB qui conservés aquesta documentació?

No necessàriament, si aquests centres tenen les condicions tècnics i de conservació per mantenir els seus fons, no hi veig cap inconvenient; tota vegada que considero que s'hauria de fer una valoració cas per cas. Crec que és fonamental que hi hagi unes condicions que aquests centres han de garantir en relació als seus fons d'arxiu (cal tenir present que el criteri que ha de prevaldre sempre ha de ser l'arxivístic). En tot cas, nosaltres sempre estem disposat a col·laborar, dins les nostres possibilitats, i a oferir les condicions adients si els fons ingressen als nostres centres.

16.A l'Informe de seguiment del Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere es diu que el Centre de Documentació Armand de Fluvià i l'AMB han firmat un conveni. En què consisteix aquesta col·laboració?

Aquest conveni és per col·laborar en l'assessorament al Centre de Documentació Armand de Fluvià en el tractament, la conservació i la difusió dels fons documentals que són molt rellevants pel que fa a la història del moviment LGTBI de la nostra Ciutat. Igualment, també s'estableix la col·laboració amb la identificació i l'ingrés de possibles fons privats d'interès per la història del col·lectiu i de la Ciutat.

17.A la ciutat també trobem iniciatives i arxius com "La Fondona" o "Fils Feministes" que qüestionen el model d'arxiu tradicional que trobem a l'AMB. Pots arribar a entendre aquesta "desconfiança" al model de l'AMB i a les institucions?

Sincerament, no ho entenc; crec que és desconeixement i a vegades un cert prejudici de les institucions públiques, reaccions que les puc atribuir a un passat amb menys sensibilitat i voluntat d'integració als diferents col·lectius; tanmateix, ara no és així, ans al contrari.

Cal entendre que l'Arxiu Municipal de Barcelona és l'arxiu de tothom, transparent i obert; allò que és públic és de tothom. Això passa a tots els països amb més tradició democràtica, la gent veu aquestes institucions arxivístiques com una garantia, no com una amenaça.

18.Després de les dades aportades, creus que l'AMB hauria de reformular la seva política d'adquisicions i aplicar la perspectiva de gènere?

Crec, sincerament, que més que reformular la nostra política d'ingressos que ve a ser un marc general i de procediments tècnics, hem d'ampliar els nostres interessos cap a la perspectiva de gènere; tanmateix, no només ho haurem de fer respecte a la política d'ingressos el fet d'incorporar la perspectiva de gènere, sinó a totes les nostres activitats i, fins i tot, a la manera de fer.

9.2 Producció dels fons personals i fons d'entitat dels centres de l'AMB

Annex III. FONS PERSONALS DE L'AFB

L'Arxiu Fotogràfic de Barcelona és el centre de l'Arxiu Municipal de Barcelona que més fons personals custodia actualment: 110 en total. Val a dir, però, que el nombre de productors i productores és superior ja que l'AFB conserva fons generats per dos persones, com més endavant s'explica.

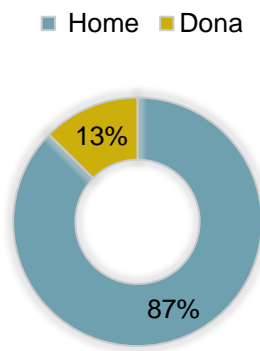
La comptabilització d'aquest centenar de fons²⁴ ha estat una tasca complexa, degut a que les fons consultades inclouen diferent informació que calia ser comparada. El primer que es fa, en el marc de la investigació, és escriure un primer correu a l'arxiu, que ens confirma que el centre custodia 103 fons personals.

No obstant, al *Registre de Fons i Col·leccions* s'inclouen 109 fons d'aquestes característiques. D'entre tots aquests, destaca el fons "*Eduard Baxeras i Concepció Romà*", generat per dos persones (home i dona). Com que la recerca es centra en estudiar el sexe de les persones productores dels fons, es decideix tractar-los de forma individual i, per tant, separar-los. Així doncs ara tenim 109 fons personals, però 110 productors.

Durant la recerca s'estudien també els fons personals de l'AFB que apareixen al *Catàleg en Línia* i s'identifica un de nou que no consta al Registre: és el fons "*Josep Maria López López*". Davant aquesta situació, es torna a adreçar un correu electrònic a l'AFB per aclarir aquest dubte i l'arxiu ens respon que dit fons hauria de constar al Registre (potser encara no ha estat actualitzat). Sigui com sigui ja es té la informació completa i se sap que l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona compta amb 110 fons personals i 111 persones productores.

Després d'aquesta investigació, ja es pot procedir a l'anàlisi amb perspectiva de gènere de les dades obtingudes. Els resultats demostren que dels 111 productors dels fons personals a l'AFB; 97 són homes i només 14 dones. Això vol dir que el 87% dels productors dels fons són homes, front el 13% de dones productores.

²⁴ La majoria dels fons personals de l'AFB contenen únicament fotografies, encara que alguns inclouen àlbums i postals.

Gràfic 3. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AFB (font: elaboració pròpia)

Productor/a	Produït per...	Observacions
Agustí Massana Pujol	Home	
Albert Bastardas Sampere	Home	
Alberto Bellós	Home	
Antoni Bulbena Tusell	Home	
Antoni Paulí Meléndez	Home	
Antoni Pladevila Brenchat	Home	
Antonia Camprubí Freixas	Dona	
Antonio Corral Fernández	Home	
Antonio Rué Dalmau	Home	
Apel·les Mestres Oñós	Home	
Armand de Fluvià Vendrell	Home	
Arturo Costa Campos	Home	
Aureli Capmany Farrés	Home	
Capità Ibars	Home	
Carles Buïgas Sans	Home	
Carlos Javier Bolaños Coral	Home	
Carme García Padrosa	Dona	
Carme Goig Pansu	Dona	

Cerveró	Home	
Claudi Duran Ventosa	Home	
Concepció Romà	Dona	El fons apareix com *Eduard Baxeras i Concepció Romà*
Eduard Balada Mestres	Home	
Eduard Baxeras	Home	El fons apareix com *Eduard Baxeras i Concepció Romà*
Eduard Toda Güell	Home	
Emilio V.Bordón Martínez	Home	
Enric Monserdà Vidal	Home	
Enric Vilaseca Tock	Home	
Estanislao Samsó Llobet	Home	
Esteve Andorrà Raurell	Home	
Esteve Lucerón Navarro	Home	
Esteve Puig Pascual	Home	
Eveli Bulbena Estrany	Home	
Fernando Escolano	Home	
Francesc Soler Rovirosa	Home	
Ignacio de Janer Milà de Roca	Home	
Isidre Torres Oriol	Home	
Jaume Carrera Pujal	Home	
Jaume Mompart Esteve	Home	
Jaume Vilalta	Home	
Joan Amades Gelats	Home	
Joan Buxareu Juncadella	Home	

Joan Cabrera Quifer	Home	
Joan Costa Simón	Home	
Joan de Lasarte Karr	Home	
Joan Gamper Hasseig	Home	
Joan Guitart Solé	Home	
Joan Roura	Home	
Joan Serra Graupera	Home	
Joan Terrades	Home	
Joan Tous Casals	Home	
Joaquim Barba Buxó	Home	
Joaquim Renart Garcia	Home	
Jordi Trallero Sobrevia	Home	
José Luciano Prat Maignon	Home	
Josep Bermejo	Home	
Josep Colominas Roca	Home	
Josep Gibert Buch	Home	
Josep Guardiola Bonet	Home	
Josep Majó Tocabens	Home	
Josep Maria López López	Home	
Josep Maria Madurell Marimon	Home	
Josep Oriol Borràs Quintana	Home	
Josep Pagà Carbonell	Home	
Josep Ribot Calpe	Home	
Josep Roig Puñed	Home	
Josep Salvador Collado	Home	
Josep Sintas Magnela	Home	

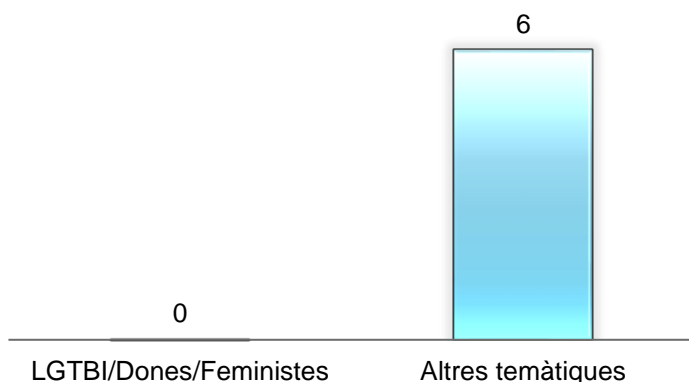
Josep Tobella Soler	Home	
Juan Lapuente Belenguer	Home	
Lidia Díaz Bautista	Dona	
Lluís Monés Roberdeau	Home	
Lluís Noëlle Baucis	Home	
Lluís Plandiura Pou	Home	
Lola Anglada Sarriera	Dona	
Lola Casals Vidal	Dona	
Luis Galera	Home	
Luis Girau Iglesias	Home	
Luis Pérez	Home	
Manuel Bosch Mauri	Home	
Manuel Framis Bach	Home	
Manuel Robert	Home	
Maria Àngels Mercader Camps	Dona	
Maria Josep Rovira Blanco	Dona	
Martí Colominas	Home	
Martí Franch Pagès	Home	
Melcior Marcer Torrella	Home	
Michael Wällering	Home	
Miquel Font Aleu	Home	
Montserrat Ubach	Dona	
Mossèn Josep Mas Domènech	Home	
Nicholas Jacobs	Home	
Oleguer Junyent Sans	Home	

Pere Casas Abarca	Home	
Pere Queraltó Tolosa	Home	
Pompeu Gener Babot	Home	
Rafael Palacio Turmo	Home	
Rafael Yanguas Laborda	Home	
Rafel Moragas Maseras	Home	
Ramon Miquel Planas	Home	
Ramons Casas Devesa	Home	
Roser Matheu Sadó	Dona	
Rosend Partagàs Lluch	Home	
Rosend Serra Pagès	Home	
Sergi Sèall Serna	Home	
Sergio Dahò	Home	
Telesforo de Aranzadi Unamuno	Home	
Teresa Capella Martí	Dona	
Tomás Fábregas Catarineu	Home	
Ubaldo Iranzo Eiras	Home	
Uriscina Bou	Dona	
Virgina Ayuste Floriach	Dona	

Annex IV. FONTS D'ENTITATS DE L'AFB

La investigació dels fons d'entitats conservats a l'Arxiu fotogràfic de Barcelona és bastant més senzilla, ja que el nombre d'aquests és bastant reduït. Val a dir, a més, que la recerca no presenta complicacions perquè tant al *Registre de Fons i Col·leccions* com al *Catàleg en Línia* apareixen els mateixos fons d'entitats.

Concretament, l'Arxiu fotogràfic de Barcelona custodia 6 fons d'associacions cap d'aquests, però, té a veure amb entitats LGTBI, de dones i/o amb reivindicacions feministes, sinó amb activitats i temàtiques molt variades.

Gràfic 4. Temàtica dels fons d'entitats de l'AFB (font: elaboració pròpia)

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Agrupació Excursionista Badalona	No	
Arca de Noé	No	
Club Martini	No	
Col·legi de la Companyia de Jesús	No	
GATCPAC	No	Acrònim del "Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània"
Sociedad de Atracción de Forasteros	No	

Annex V. FONTS PERSONALS DE L'AHCB

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona custodia 106 fons personals pel que esdevé el segon major centre de tot l'Arxiu Municipal de Barcelona en conservar fons d'aquestes característiques. Precisament per aquesta raó, la identificació d'aquests fons i productors ha estat una tasca complexa i, a més, els recursos en els que es basa la recerca contenen informació contradictòria.

Al llistat²⁵ de fons personals que es troba al web de l'AHCB només apareixien 98 fons personals, alguns dels quals presenten certa problemàtica. Un exemple és el fons “*Rosend Serra i Pagès*” que l'AHCB divideix en dues parts malgrat el productor és la mateixa persona. Així doncs, es dóna la situació que per un mateix productor, es compten dos fons.

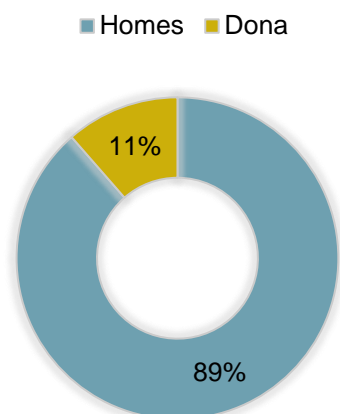
D'altra banda, al mateix llistat apareix el fons nomenat “*Nissaga Fontserè*”. En un principi, podria semblar que es tracta d'un fons familiar però, llegint la fitxa d'aquest, es descobreix que el fons conté documents generats per Josep Fontserè Domènech; Josep Fontserè Mestre i Eduard Fonsterè i Mestre; pare i fills. Es tracta, per tant, d'un únic fons però que compta amb tres productors.

Finalment, al llistat de la pàgina web trobem un fons amb el nom d'“*Hereus de la vídua Pla*”. El títol genera dubtes, pel que es decideix contactar amb l'AHCB per tal d'obtenir informació respecte a la seva producció. Al correu de resposta se'ns diu que «el fons “*Hereus de la vídua Pla*” (1747-1983) està format per documentació de la família Pla, que eren impressors» però no se'ns especifica quines persones el van produir. Així doncs, després de reflexionar-ho, es decideix prescindir d'aquest fons ja que podria generar confusions i, a més, sembla que té una composició més semblant a la d'un fons familiar que no pas la d'un personal.

Un cop estudiat aquest primer recurs, ara cal estudiar el *Registre de Fons i Col·leccions* i el *Catàleg en Línia* per comprovar si han ingressat nous fons. Durant la revisió es comprova que així és, ja que en ambdues fonts s'identifiquen 8 nous fons que al llistat no apareixien. L'AHCB, preguntat per aquesta qüestió, ens confirma que efectivament els conserven, però que encara no han tingut temps per actualitzar la informació apareguda a la pàgina web.

Finalment, després de realitzar totes aquestes pesquises s'acaben identificant 106 fons personals i 107 productors i productores. Tenint clar el nombre exacte, ja es pot realitzar l'anàlisi amb perspectiva de gènere. Així doncs, del total de 106 fons personals, 95 tenen a homes com a productors i únicament a 12 com a dones. Aquestes dades transformades en percentatges suposen que el 89% dels productors de fons personals conservats a l'ACHB són homes, mentre que només l'11% corresponen a fons personals produïts per dones.

²⁵ El llistat de fons personal de l'AHCB pot consultar-se al següent enllaç: <https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/arxiuhistoric/ca/fons-privats>

Gràfic 5. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AHCB (font: elaboració pròpia)

Productor/a	Produït per...	Observacions
Adela del Campo	Dona	
Agustí Coy Cotonat	Home	
Agustí Massant Pujol	Home	
Albert Bastardas Sampere	Home	
Alfons Damians Manté	Home	
Alfons López Tufet	Home	
Anna Monjo Omedes	Dona	
Antoni Aymar Puig	Home	
Antoni Giberga Bosch	Home	
Antoni Vallescà	Home	
Apel·les Mestres Oñós	Home	
Arcadi Espada Eñeriz	Home	
Aureli Capmany Farrés	Home	
Avel·lí Artís Balaguer	Home	
Baltasar Serradell Planella	Home	
Benet de Llanza Esquivel	Home	

Cristina Borderías Mondéjar	Dona	
Càndid Candi Casanovas	Home	
Cristòfol de Domènech i Vilanova	Home	
Daniel Cardona Civit	Home	
Eduard Barba Gosé	Home	
Eduard Maristany Gibert	Home	
Eduard Toda Güell	Home	
Enric Olivan Turrau	Home	
Eusebi Bosch Humet	Home	
Eulàlia Vega Masana	Dona	
Eusebi Güell López	Home	
Evelí Bulbena Estrany	Home	
Ferran de Fondevilla	Home	
Ferran de Sagarra i de Siscar	Home	
Francesc Carreras Candi	Home	
Francesc de Paula Curet i Payrot	Home	
Francesc de Paula Rius i Taulet	Home	
Francesc Matheu Fornells	Home	
Gerard Preminger Roig	Home	
Hilari d'Arenys	Home	
Ildelfons Cerdà Sunyer	Home	
Ignacio de Janer Milà de la Roca	Home	
Ignasi de Dou i de Bassols	Home	

Ignasi de Janer i Milà de la Roca	Home	
Ignasi Iglésias Pujades	Home	Al registre el cognom apareix com "Pujades"
Jacint Verdaguer Santaló	Home	
Jaume Perich Escala	Home	Apareix com fons "El Perich".
Jeroni Martorell Terrats	Home	
Joan Casanovas Codina	Home	
Joan de Lasarte Karr	Home	
Joan Güell Ferrer	Home	
Joan Serra Graupera	Home	
Joaquim Folguera Poal	Home	
Joaquim Ramis i Taix	Home	
Joaquim Romaguera Ramió	Home	
Johannes Fastenrath	Home	
Jordi Maragall Noble	Home	
Josep Alemany Borràs	Home	
Josep Arrau Barba	Home	
Josep Artís Balaguer	Home	
Josep Bartolí Guiu	Home	
Josep Brunet Bellet	Home	
Josep Ferran Torras	Home	
Josep Fontserè i Domènech	Home	
Eduard Fontserè i Mestre	Home	
Josep Fontserè i Mestre	Home	
Josep Gibert Buch	Home	

Josep Güell Mercader	Home	
Josep Luis Beunza Vázquez	Home	
Josep Maria Figueres Artigues	Home	
Josep Maria López-Picó	Home	
Josep Maria Torrents Solé	Home	
Josep Oriol Mestres Esplugues	Home	
Josep Roig Trinxant	Home	
Josep Yxart i de Moragas	Home	
Laura Radeñez	Dona	
Lola Anglada Sarriera	Dona	
Lluís Carles Viada Lluch	Home	
Lluís Domènech i Montaner	Home	
Lluís Plandiura Pou	Home	
Manuel Ribé Labarta	Home	
Neus Català Pallejà	Dona	
Marià Aguiló Fuster	Home	
Miquel Garriga Roca	Home	
Miquel González Sagrañes	Home	
Mossèn Josep Mas Domènech	Home	
Narcís Oller Moragas	Home	
Pablo Farret Raventós	Home	
Pau Clarís Casademunt	Home	
Pau Cot Verdaguer	Home	
Pere Falqués Urpí	Home	

Pompeu Gener Babot	Home	
Prudenci Bertrana Comte	Home	
Raimon Casas Pedrerol	Home	
Ramiro Armesto Díaz	Home	
Ramon Aulina de Mata i de Pinós	Home	
Ramon de Rosselló Donato	Home	
Ramon Llätzer de Dou i Bassols	Home	
Ramon Nonat Comas Pitxot	Home	
Ramon Soley Cetó	Home	
Roser Matheu Sadó	Dona	
Ricard Castells Cots	Home	
Ronald Fraser	Home	
Sara Llorens Carreres	Dona	
Silvia Ventosa Muñoz	Dona	
Rosend Serra Pagès	Home	
Trinitat Prat i Prat	Dona	
Salvador Sanpere Miquel	Home	
Telesforo de Aranzadi Unamuni	Home	
Víctor Gebhardt Coll	Home	
Tomasa Cuevas Gutiérrez	Dona	

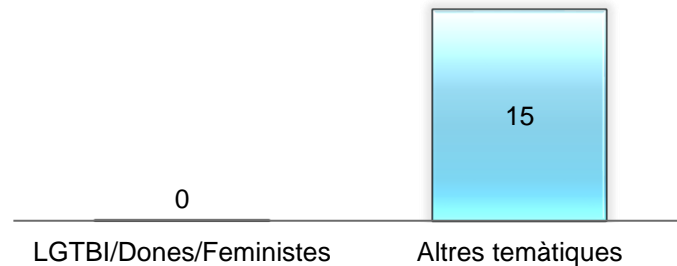
Annex VI. FONTS D'ENTITATS DE L'AHCB

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona és el centre que més fons d'entitats conserva de tot l'Arxiu Municipal de Barcelona. En concret, en custodia un total de 15 fons d'associacions.

La investigació i recompte d'aquests no ha estat gaire difícil, encara que durant l'estudi de les fonts i recursos disponibles s'han trobat certes dissonàncies respecte a la informació que cadascun conté. D'una banda, al web de l'AHCB pot consultar-se un llistat²⁶ dels fons privats que l'arxiu custodia, entre els quals consten els d'entitats. En aquest, només s'identifiquen 9, mentre que en el *Registre de Fons i Col·leccions* i en el *Catàleg en Línia* apareixen 7 més.

Davant d'aquesta diferència de nombre pel que fa als fons d'entitats, es contacta amb l'AHCB i aquest ens respon, via correu electrònic, que aquests nous fons estan en tractament arxivístic o pendent d'ell, raó per la qual encara no s'inclouen a la pàgina web. A més, ens adjunta un document (veure annex XXV) en què se'ns detalla l'estat de cadascun d'aquests. Val a dir, però, que un dels fons que al Registre apareix com a fons d'entitat ara és considerat una col·lecció, pel que es decideix no comptabilitzar-lo.

Un cop resolt tots els dubtes, es pot començar l'anàlisi des d'una perspectiva de gènere dels fons d'associacions custodiats per l'AHCB. Els resultats d'aquesta plasmen que dels 15 fons a estudiar, cap té a veure amb entitats sobre el col·lectiu LGTBI, dones o bé amb reivindicació feminista. De fet, la majoria de fons són de caire religiós, relacionats amb l'àmbit cultural o bé de gremis professionals.

Gràfic 6. Temàtica dels fons d'entitats de l'AHCB (font: elaboració pròpia)

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Entesa dels Catalans	No	
Col·legi d'Art Major de la Seda de Barcelona	No	

²⁶ És el mateix web que en el cas dels fons personals. L'enllaç és el següent: <https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/arxiuhistoric/ca/fons-privats>

Gremi de Velers de Barcelona	No	
Gremi de Perxers de Barcelona	No	
Gremi de Velluters de Barcelona	No	
Il·lustre Col·legi de Procuradors de Tribunals de Barcelona	No	
Societat Barcelonesa de Mestres Compositors	No	
Associació Amics de Barcelona Històrica i Monumental de la Unió de Radiooents de Radio Barcelona	No	
Aplec de la Sardana	No	
Comissió de Propietaris de terrenys de Plaça Catalunya	No	
Confraria de Sant Marc dels Sabaters	No	
Confraria de Sant Eloi dels Argenters	No	
Arxiconfraria de la Puríssima Sang de Jesucrist	No	
Confraria dels Sants Abdó i Senén dels Hortolans del Portal de Sant Antoni	No	
Confraria del Sant Esperit	No	

Annex VII. FONS PERSONALS DE L'AMCB

L'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona només conserva 1 fons personal, pel que la cerca i investigació d'aquest centre ha estat extremadament senzilla. A més, al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* la informació coincideix: l'únic fons personal custodiat per l'AMCB és el produït per "Carles Buïgas Sans". Val a dir, però, que en un correu electrònic intercanviat amb la responsable de l'arxiu, se'ns comunica que dit fons es traslladarà a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. De moment, però, encara el conserven ells.

Si la investigació dels fons és fàcil, també ho resulta l'anàlisi en clau de gènere de les dades: l'únic fons personal que l'AMCB preserva té com a productor un home pel que, transformat en percentatges, suposa el 100% dels fons personals conservats.

Gràfic 7. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMCB (font: elaboració pròpia)

Productor/a	Produït per...	Observacions
Carles Buïgas Sans	Home	

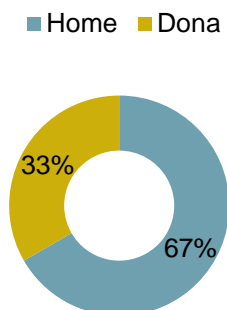
Annex VIII. FONS PERSONALS DE L'AMDC

L'Arxiu Municipal del Districte de Les Corts tan sols custodia 2 fons personals. Tot i així, malgrat la quantitat escassa d'aquests, el recompte de fons i els seus productors i productores ha comportat "certa" complexitat ja que la informació inclosa als recursos emprats no és coincident.

Al *Quadre de Fons* de l'AMDC apareix un únic fons ("*Mercè Tatjer i Horacio Capel*"), que presenta la peculiaritat de comptar amb dos persones productores. Per facilitar l'estudi, es

decideix tractar-les de forma individual²⁷ i, per tant, dividir-les. Així doncs, pel moment es comptabilitza 1 fons personal i dos productors en total. No obstant, al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* apareix un altre fons ("Josep Maria Font Pons") que no consta a l'anterior eina utilitzada. Davant el dubte, es truca a la responsable de l'AMDC, que explica que aquesta dissonància es deu a què el *Quadre de Fons* no està actualitzat. Així doncs, el nombre definitiu de fons personals en aquest centre és de 2, però els les persones productores que s'identifiquen són 3.

Un cop es té clar això, ja es pot procedir a realitzar l'anàlisi de les dades en clau de gènere. Els resultats demostren que dels 3 productors de fons personals que es compten, 2 són homes (67%), mentre que només 1 (33%) és una dona.

Gràfic 8. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDC (font: elaboració pròpia)

Productor/a	Produït per...	Observacions
Josep Maria Font Pons	Home	
Mercè Tatjer	Dona	Comparteix fons amb el productor Horacio Capel
Horacio Capel	Home	Comparteix fons amb la productora Mercè Tatjer

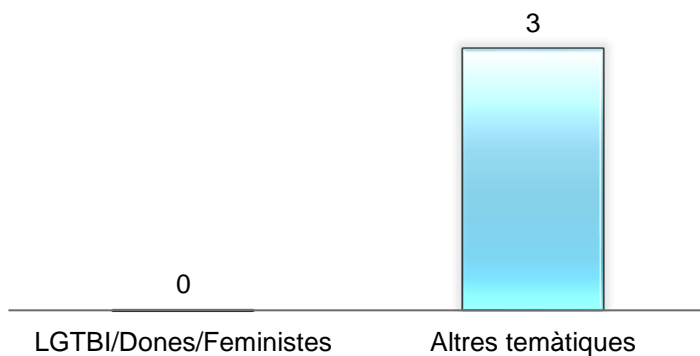
Annex IX. FONTS D'ENTITATS DE L'AMDC

L'Arxiu Municipal del Districte de Les Corts custodia 3 fons d'entitats en total. Val a dir, que el recompte d'aquests també ha comportat certa dificultat ja que la informació inclosa en els recursos consultats presenta grans diferències.

²⁷ Aquesta mateixa acció s'havia aplicat anteriorment sobre el fons personal "Eduard Baxeras i Concepció Romà", de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona.

D'una banda, al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* no apareix cap tipus de fons d'aquestes característiques. Tanmateix, al *Quadre de Fons* de l'AMDC s'identifiquen tres fons. Per resoldre aquesta situació confosa es contacta amb el responsable de l'arxiu qui, per conversació telefònica, confirma que aquests tres fons d'associacions es custodien a l'AMDC.

Un cop ja es té la certesa del nombre exacte de fons conservats a l'Arxiu Municipal del Districte de Les Corts, pot realitzar-se l'anàlisi de les dades en clau de gènere. Els resultats determinen que de tots aquests fons d'entitats, cap té a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o amb reivindicacions feministes, sinó amb temàtiques variades com la cultura o la psiquiatria, per exemple.

Gràfic 9. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDC (font: elaboració pròpia)

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Can Duran o Falcó	No	
Institut Frenopàtic de Les Corts	No	
Orfeó de Les Corts	No	

Annex X. FONS PERSONALS DE L'AMDHG

L'Arxiu Municipal del Districte d'Horta-Guinardó només custodia 4 fons personals. La investigació ha estat fàcil i ràpida ja que es tracta d'una quantitat reduïda de fons i, a part, els recursos d'informació consultats (Registre, Quadre de Fons, Catàleg en Línia) no presenten diferències pel que fa al recompte d'aquests.

Un cop investigats i identificats els fons personals en custòdia a l'AMDGH, es pot procedir a l'anàlisi de les dades amb perspectiva de gènere. Els resultats de l'estudi plasmen que els

productors d'aquests 4 fons personals són homes, el que suposa el 100% del total del fons d'aquesta tipologia que es conserven a l'arxiu.

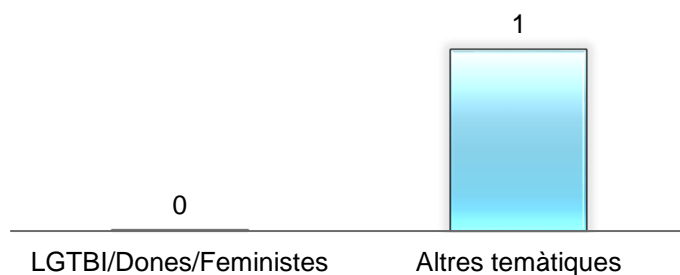
Gràfic 10. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDHG (font: elaboració pròpia)

Productor/a	Produït per...	Observacions
Desideri Díez Quijano	Home	
Felip Capdevila i Rovira	Home	
Jaume Caminal Serret	Home	
Joan Termes Roig	Home	

Annex XI. FONS D'ENTITATS DE L'AMDHG

Si són pocs els fons personals que l'Arxiu Municipal d'Horta-Guinardó custodia, els d'entitats encara són menys ja que només compten amb 1 fons.

L'anàlisi d'aquestes dades resulta extremadament senzilla degut a la poca informació que ha d'estudiar-se. Així, els resultats demostren que l'Arxiu Municipal del Districte d'Horta-Guinardó no conserva cap fons d'entitats la temàtica del qual sigui sobre el col·lectiu LGTBI, dones o el moviment feminista. De fet, el fons d'entitat que es conserva és del "Foment Hortenc", una societat recreativa.

Gràfic 11. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDHG (font: elaboració pròpia).

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Foment Hortenc	No	

XII. FONTS PERSONALS DE L'AMDCV

L'Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella només custodia 1 fons personal però el procés per obtenir aquestes dades ha estat més difícil que en altres casos. I és que ni al *Registre de Fons i Col·leccions*, ni al *Quadre de Fons* ni en el *Catàleg en Línia* consta que l'AMDCV en conservi cap. Tanmateix, en un correu electrònic intercanviat amb la responsable del centre, s'informa que l'any 2019 va ingressar el fons "Paco Camarasa", que encara no està donat d'alta. Aquesta és la raó per la que no apareix als recursos consultats durant la investigació.

Un cop es té en compte això, ja es pot procedir a l'anàlisi de les dades en clau de gènere. Els resultats demostren que l'únic "exemplar" de fons personal que es conserva té com a productor a un home, fet que traduït en percentatge suposa el 100% del total dels fons.

Gràfic 12. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDCV (font: elaboració pròpia).

Productor/a	Produït per...	Observacions
Paco Camarasa	Home	No apareix a cap recurs, però la responsable de l'Arxiu confirma que el conserven

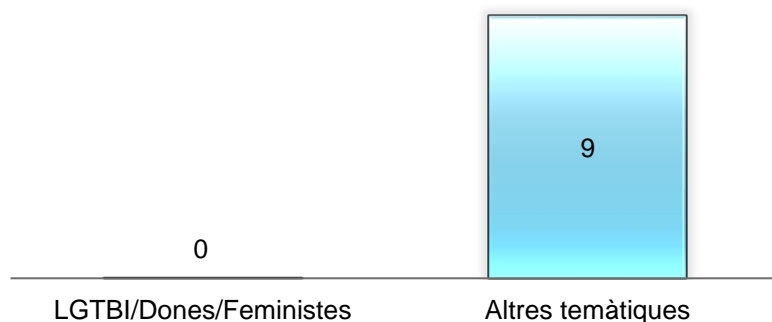
XIII. FONTS D'ENTITATS DE L'AMDG

El cas de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia és curiós perquè si bé no custodia cap fons personal, pel que fa als fons d'entitats és un dels centre de tot l'AMB que més en conserva. En concret, a l'AMDG es preserven 9 fons d'entitats. Cal dir que alguns d'aquests fons no

apareixen ni al *Registre de Fons i Col·leccions* ni al *Catàleg en Línia*, però es té constància d'ells gràcies als correus electrònics intercanviats amb l'arxiu.

La investigació es complica una mica més perquè al *Quadre de Fons* apareix un fons ("Revista Carrer Gran") en la categoria de fons d'associacions, malgrat aquest no apareix als recursos anteriorment esmentats. La responsable de l'AMDG acaba confirmant, però, que aquest "fons" és realment una col·lecció. La informació inclosa al *Quadre de Fons* és errònia i, per tant, no cal incloure-la dins l'estudi.

Així doncs, un cop es tenen identificats els fons d'entitats, ja pot dur-se a terme l'anàlisi amb perspectiva de gènere. Els resultats d'aquesta conclouen que dels 9 fons amb aquestes característiques, cap té a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o el moviment feminista, sinó amb altres temàtiques com l'esport, les associacions de veïns o bé entitats culturals.

Gràfic 13. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDG (font: elaboració pròpia).

Nom	LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Cercle Filatèlic i Numismàtic de Gràcia	No	
Club Ciclista de Gràcia	No	
Societat Obrera L'Artesà	No	
Cooperativa Graciense de Viviendas	No	
Associació de Veïns del Camp de Can Grassot	No	
Esbart Lluís Millet	No	
CADECA Associació Esportiva i Cultural	No	
Associació de Veïns de la plaça del Sol	No	

Federació Catalana de Lluita

No

Annex XIV. FONS PERSONALS DE L'AMDNB

L'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris només conserva 1 fons personal, generat per una única persona productor.

Com és d'esperar, el recompte del fons ha estat prou fàcil malgrat els recursos consultats no contenen la mateixa informació. Al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* no apareix cap tipus de fons, mentre que al *Quadre de Fons* s'inclou el fons personal "Manuel Pérez Franco".

Davant d'aquesta situació, es decideix contactar amb l'AMDNB per tal d'entendre quins són els fons que realment es conserven a l'arxiu. Al correu electrònic que se'ns adreça, es diu que el fons "Manuel Pérez Franco" efectivament es guarda, però com que encara està sent tractat no s'ha donat d'alta al registre.

Tenint aquestes dades ja es pot realitzar l'anàlisi en clau de gènere. Els resultats plasmen que l'únic fons personal que es conserva té com a productor a un home, cosa que suposa el 100% del total de fons.

Gràfic 14. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDNB (font: elaboració pròpia).

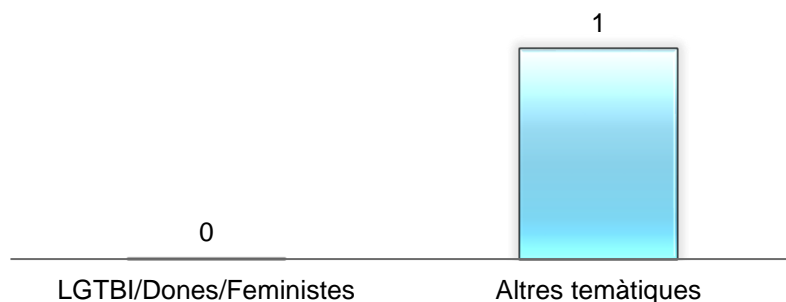
Productor/a	Produït per...	Observacions
Manuel Pérez Franco	Home	Encara està en tractament

Annex XV. FONS D'ENTITATS DE L'AMDNB

L'Arxiu Municipal del Districte de Nou Barris només conserva 1 fons d'entitat (correspon al generat pel "Centre d'Estudis i Documentació de Nou Barris")

La identificació i investigació dels fons ha estat una tasca senzilla ja que, tots els recursos emprats –*Registre, Quadre de Fons i Catàleg en Línia*- contenen la mateixa informació: l'AMDNB només conserva el fons d'associació anteriorment esmentat.

Tenint això clar, es pot procedir a l'anàlisi de les dades. Els resultats d'aquesta vénen a dir que el fons d'entitat que es conserva no té a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o el moviment feminista.

Gràfic 15. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDNB (font: elaboració pròpia).

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Centre d'Estudis i Documentació de Nou Barris	No	

Annex XVI. FONS PERSONALS DE L'AMDS

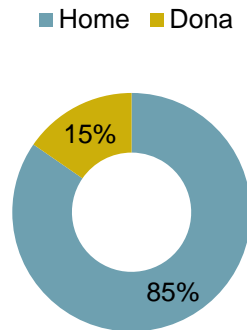
L'Arxiu Municipal del Districte de Sants és el centre de la xarxa d'arxius de districte que conserva més fons personals, ja que compta amb 12 fons d'aquestes característiques, alhora generats per 13 persones.

Val a dir que el recompte no ha estat precisament senzill, sinó que ha requerit contrastar informació variada i consultar diversos recursos. Les primeres eines que es consulten són el *Registre de Fons i Col·leccions* i el *Catàleg en Línia*, que només identifiquen 2 fons personals.

Seguidament, però, s'accedeix al *Quadre de Fons* de l'AMDS en què, de forma esquematitzada, s'inclouen 12 fons personals. Davant aquesta diferència numèrica pel que fa als fons entre els recursos consultats, es decideix contactar amb el responsable de l'arxiu, que ens facilita un segon *Quadre de Fons* (veure annex XXVI) molt més complet. En aquest, a mode de peu de pàgina, s'inclou informació sobre cadascun dels fons personals custodiats. Així, es pot saber que la majoria dels fons de l'AMDS no consten al *Registre* però sí es troben a les seves instal·lacions.

Entre aquesta desena de fons, destaca el nomenat “Carbonell-Verdaguer” que, pel seu títol, sembla que compta amb dos productors. Es torna a contactar, a través d’una trucada telefònica, amb el responsable de l’arxiu, que confirma que dit fons té com a productors al Sr. Carbonell i el Sr. Verdaguer²⁸, dos homes. Aquesta doble producció és la causant que el nombre de fons i el nombre de productors no coincideixi.

Un cop identificats i delimitats quins són els fons personals i els productors d’aquests, ja es pot procedir a l’anàlisi de les dades en clau de gènere. Els resultats demostren que dels 13 productors, 11 són homes i només 2 són dones. Això, traduït en percentatges suposa que el 85% dels productors dels fons personals de l’AMDS són homes i les dones només suposen el 15%.

Gràfic 16. Sexe dels productors/es de fons personals de l’AMDS (font: elaboració pròpia).

Productor/a	Produït per...	Observacions
Joan Campañà i Mora	Home	
Josep Miracle i Montserrat	Home	
Núria Feliu Mestres	Dona	
Arturo Inglés	Home	
Carbonell	Home	
Verdaguer	Home	
Elisard Sala	Home	
Jacint Laporta	Home	
Colita	Dona	

²⁸ No se’ns dóna més informació sobre els productors.

Innocenci Porcar	Home	
Antoni Roca	Home	
Josep Guinovart	Home	
Martí Cañellas i Jové	Home	

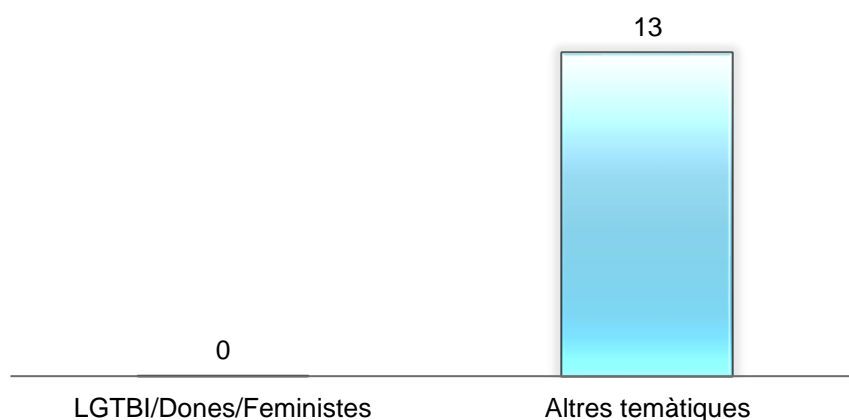
Annex XVII. FONS D'ENTITATS DE L'AMDS

Els fons d'entitats custodiats per l'Arxiu Municipal del Districte Sants-Montjuïc són 13, fet que converteix l'AMDS en el centre de la xarxa d'arxius de districte que més fons d'associacions alberga.

Tal i com ha passat en el recompte de fons personals, la identificació de fons d'entitats en aquest arxiu també ha comportat les mateixes complicacions. D'una banda, al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* només es recull un fons ("Orfeó de Sants"), tanmateix, al *Quadre de Fons* que hi ha al web de l'AMB el número s'eleva a 13.

Davant aquesta diferència pel que fa al recompte dels fons d'entitats de l'AMDS, es contacta amb el responsable de l'arxiu, qui adjunta un altre Quadre de Fons (veure annex XXVII) amb més informació. Gràcies a aquesta segona versió del quadre, es pot confirmar que l'AMDS custodia 13 fons d'entitats, malgrat molts d'aquests fons no estan registrats.

Després d'aquesta comprovació, cal realitzar l'anàlisi de les dades des d'una perspectiva de gènere. Els resultats il·lustren que dels 13 fons d'associacions que es guarden a l'arxiu, cap d'ells té a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o les reivindicacions feministes; sinó més aviat amb associacions veïnals, entitats culturals, centres de documentació de barris, etc.

Gràfic 17. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDS (font: elaboració pròpia).

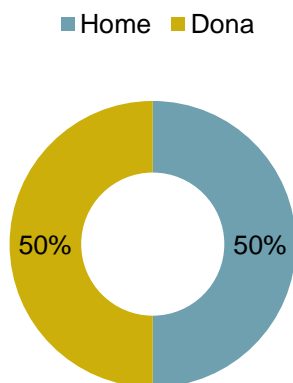
Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Orfeó de Sants	No	
Societat Coral La Floresta	No	
Ateneu Montserrat	No	
Ateneu Llibertari de Sants	No	
Club Esportiu Mediterrani	No	
Esbart Amics de la Dansa	No	
Foment Republicà de Sants	No	
Institució Montserrat	No	
Secretaria d'Entitats de Sants, Hostafrancs, La Bordeta	No	
Centre de Documentació Històrica Montjuïc-La Marina	No	
Centre de Documentació Històrica de Poble Sec	No	
Associació de veïns de Nostra Senyora del Port	No	
Associació de veïns de Poble Sec	No	

Annex XVIII. FONTS PERSONALS DE L'AMDSG

L'Arxiu Municipal del Districte de Sant Gervasi custodia únicament 2 fons personals, cadascun generat per una única persona.

Degut al reduït nombre de fons d'aquestes característiques, el recompte ha estat relativament fàcil malgrat que la informació inclosa als recursos emprats no està del tot actualitzada. Tant al *Registre de Fons*, com al *Quadre de Fons* i al *Catàleg en Línia* s'identifica només el fons "Jordi Jover i Permanyer". No obstant, en un correu, l'AMDSG comunica que aquest mateix any l'arxiu ha ingressat el fons "Anna Grau".

Un cop es tenen les dades oficials pot realitzar-se l'anàlisi en clau de gènere d'aquestes. El resultat plasma que del total de fons conservats, el 50% té a una dona com a productora i, l'altre 50%, a un home.

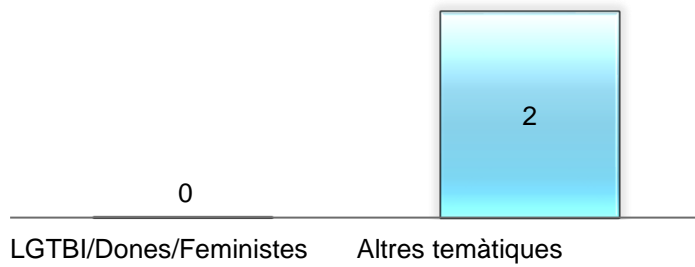
Gràfic 18. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDSG (font: elaboració pròpia).

Productor/a	Produït per...	Observacions
Jordi Jové Permanyer	Home	
Anna Grau	Dona	Aquest fons no apareix a cap recurs sinó que es pot comptabilitzar ja que un treballador de l'AMDSG comunica la seva existència.

Annex XIX. FONS D'ENTITATS DE L'AMDSG

El nombre de fons d'entitats que custodia l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Gervasi és el mateix que el nombre de fons personals que conserva: 2 en total.

El recompte d'aquests fons d'associacions ha resultat molt senzill perquè la informació inclosa en els recursos que s'empren és coincident. Per aquesta raó, ja es pot procedir a l'anàlisi de les dades en clau de gènere i els resultats demostren que cap dels fons que l'AMDSG conserva té a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o el moviment feminista. De fet, un dels fons correspon a una associació de veïns i l'altre a una entitat cultural per a gent gran.

Gràfic 19. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDSG

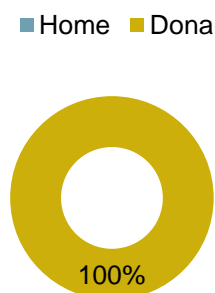
Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Assemblea de veïns de Sant Gervasi, Salvem els jardins Brusí	No	
ASOCULCA	No	Acrònim d'"Associació Cultural de la Tercera Edat de Catalunya"

XX. FONS PERSONALS DE L'AMDE

L'Arxiu Municipal del Districte de l'Eixample compta amb un únic fons personal, produït per la senyora Rosa Feliu (de qui pren el nom).

L'estudi i recompte dels fons d'aquest arxiu, degut a aquest número tan baix, ha estat fàcil i ràpid. A més, tots els recursos consultats durant la investigació constaten que l'AMDE no ha incorporat cap més fons d'aquesta tipologia en els últims temps.

Tenint clar això ja es pot realitzar l'anàlisi amb perspectiva de gènere . El resultat plasma una situació que no s'havia donat fins el moment: la persona productora de l'únic fons que es conserva a l'AMDE és una dona, cosa que suposa el 100% del total.

Gràfic 20. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDE (font: elaboració pròpia).

Productora/a	Produït per...	Observacions
Rosa Feliu	Dona	

Annex XXI. FONS PERSONALS DE L'AMDSA

L'Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu (AMDSA) conserva 4 fons personals, cadascun d'ells produïts per una sola persona.

Val a dir, però, que el recompte d'aquests ha estat complicat perquè la informació inclosa en els recursos no es complementa. Al *Registre de Fons i Col·leccions* es comptabilitzen 4, mentre que al *Catàleg en Línia* només 3. Tanmateix, al *Quadre de Fons* s'inclou el nom de 5 fons personals

Per contrastar la informació que contenen aquestes eines, es contacta a través d'una trucada telefònica amb la responsable de l'arxiu, que ens confirma que l'eina més rigorosa i que hem de seguir és el *Registre de Fons*, que inclou 4 fons.

Un cop s'aclareix el tema i tenim el nombre definitiu de fons personals, es pot procedir a l'anàlisi de les dades en clau de gènere. Els resultats indiquen que del total dels fons conservats cap té a una dona com a productora. Això suposa que les dones productores són un 0%, mentre que els homes, en conseqüència, són el 100% del total dels fons custodiats.

Gràfic 21. Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDSA (font: elaboració pròpia).

Productora/a	Produït per...	Observacions
Joan Termes Piera	Home	
Joaquim Vellvé Cusidó	Home	
Can Fabregat	Home	Fons de Joan Serra Fabregat
Joan Sardà i Vila	Home	

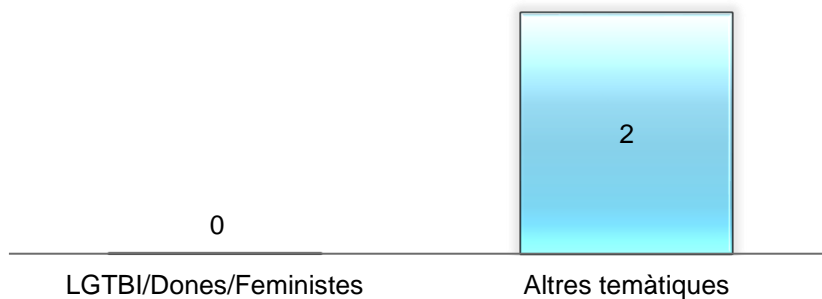
XXII. FONS D'ENTITATS DE L'AMDSA

L'Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu conserva 2 fons d'entitats. Tanmateix, malgrat el seu número reduït, el recompte ha estat una mica difícil perquè la informació inclosa als recursos emprats és confosa.

Així doncs, al *Quadre de Fons* apareixen 4 fons d'associacions. No obstant, un dels fons que al quadre es consideren d'entitat ("Previsió Obrera") al *Registre de Fons i Col·leccions* passa a ser identificat com a fons "empresarial", ja que es tracta del fons d'una cooperativa. Igualment, al *Quadre de Fons* també apareix un fons ("Sant Andreu Teatre") que no està donat d'alta al *Registre*.

Davant aquesta situació, es decideix trucar a la responsable de l'AMDSA qui ens confirma que l'eina més fiable i que cal tenir en compte és el *Registre de Fons*, que només identifica 2 fons d'entitats: el d'una associació dedicada al món cultural i esportiu i al d'una fundació d'atenció a gent gran.

Així doncs, l'anàlisi en clau de gènere d'aquestes entitats plasmen que a l'AMDSA no es conserva cap fons d'entitat que tingui a veure amb el col·lectiu LGTBI, les dones o el moviment feminista.

Gràfic 22. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDSA (font: elaboració pròpia).

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Fundació Privada Casa Asil de Sant Andreu de Palomar	No	
Societat Cultural i Esportiva La Lira de Sant Andreu de Palomar	No	

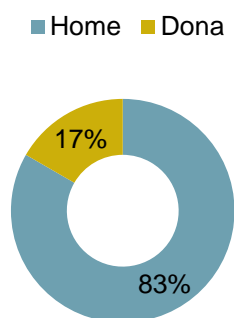
Annex XXIII. FONTS PERSONALS DE L'AMDSM

L'Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí compta amb 6 fons personals, cadascun d'ells generats per un sol individu.

Val a dir que el recompte d'aquests fons és una mica complex perquè la informació inclosa en el *Registre de Fons* i el *Catàleg en Línia* difereix d'aquella que es troba al *Quadre de Fons*. En aquest últim s'identifiquen 10 fons, mentre que a la resta de recursos hi ha quatre fons que desapareixen.

Amb la voluntat de resoldre aquesta situació confusa, es truca a la responsable de l'AMDSM que, un altre cop, explica que la informació de referència és aquella que apareix al Registre, l'eina més actualitzada.

Així doncs, després de la recerca, es comptabilitzen 6 fons personals, sobre els que s'aplica l'anàlisi en clau de gènere. Els resultats d'aquesta demostren que dels 6 fons conservats, 5 tenen a homes com a productors i només 1 és produït per una dona. Tals dades traduïdes en percentatges suposen que el 87% dels productors són homes, mentre que només el 13% dels fons personals són produïts per una dona.

Gràfic 23 .Sexe dels productors/es de fons personals de l'AMDSM (font: elaboració pròpia).

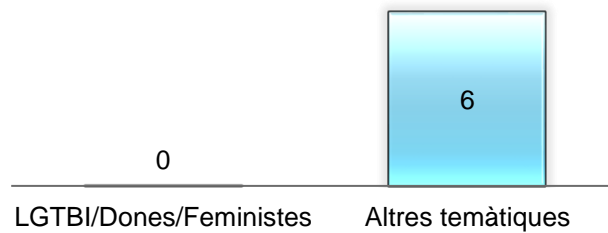
Productor/a	Produït per...	Observacions
Claudi Vidal Puig	Home	
Dolors Artemán Boix	Dona	
Esteve Bosch Ribas	Home	
Jean Hébrard	Home	
Josep Rocher Tellez	Home	
Manel Saladrigas Freixas	Home	

Annex XXIV. FONS D'ENTITATS DE L'AMDSM

L'Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí custodia 6 fons d'entitats. Com succeeix amb els fons personals de l'AMDSM, també hi ha certa problemàtica a l'hora de comptar els fons d'associacions ja que la informació recollida als diferents recursos no és coincident.

D'una banda, el *Quadre de Fons* comptabilitza 7 fons, però al *Registre de Fons i Col·leccions* i al *Catàleg en Línia* només són identificats sis. Com que és una situació una mica confosa, es contacta amb la responsable de l'arxiu qui, no estant del tot segura de la conservació del fons en discòrdia ("Grup Civit, Agrupació Creativa") a les seves instal·lacions, diu que la investigació millor ha de regir-se per la informació inclosa al *Registre*.

Després d'aquesta conversa, doncs, s'identifiquen 6 fons d'associacions. No obstant, després de realitzar l'anàlisi amb perspectiva de gènere d'aquests, es descobreix que cap d'ells té a veure amb la lluita LGTBI, les dones o el moviment feminista sinó amb associacions veïnals o d'entitats esportives.

Gràfic 24. Temàtica dels fons d'entitats de l'AMDSM (font: elaboració pròpia)

Nom	Entitat LGTBI/Dones/Feminista	Observacions
Associació de Veïns de la Llacuna	No	
Club Atlètic Catalunya	No	
Associació de Veïns del Taulat	No	
Ateneu Popular la Flor de Maig	No	
Colegio Academia Sant Martí	No	
Associació Amics del Parc de Sant Martí	No	

9.3 Documents facilitats per les persones responsables dels centres de l'AMB

Annex XXV. DOCUMENT QUE FACILITA L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA PER RESOLDRE ELS DUBTES EN RELACIÓ ALS SEUS FONS O COL·LECCIONS PRIVATS

RESOLUCIÓ DE DUBTES EN RELACIÓ ALS FONS O COL·LECCIONS PRIVATS DE L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT

Fons personals

Alfons López Tufet	Fons Gràfic: pendent de tractament i catalogació
Anna Monjo Omedes	Fons oral, pendent d'introduir al catàleg en línia
Eulàlia Vega	Fons oral, pendent d'introduir al catàleg
Lola Anglada	Fons orals, pendent d'actualització al web
Joaquim Ramis Toix	Pendent d'introduir al web i al catàleg
Antoni Vallescà	Pendent de tractament
Pau Clarià Casademunt	Pendent de tractament
Ramon Aulina de Mata i de Binos	Pendent de tractament

Fons i col·leccions d'entitats

Col·lecció Taller d'Història de Pal·lejà	<p>Fons oral, tractat i pendent d'introduir al Catàleg.</p> <p>En el seu moment es va introduir com a fons en consonància amb la resta de fons de testimonis orals. Actualment consta com a col·lecció perquè aquest documents presenten, certa problemàtica respecte a la seva producció. Des de que es va iniciar la secció l'any 1982 els criteris s'han anat modificant i encara no estan del tot establerts.</p>
Aplec de la Sardana	Pendent de tractament
Comissió de Propietaris de terrenys de la Plaça de Catalunya	Pendent de tractament
Confraria de Sant Eloi dels Argentès	Tractat el 2018. És al Catàleg, però la web no està actualitzada
Arxiconfraria de la Puríssima Sang de Jesucrist	Pendent d'incorporar l'inventari al web i introduir al catàleg

Confraria dels Sants Abdó i Senén, dels Hortolans del Portal de Sant Antoni	Tractat el 2019. No s'ha incorporat inventari a la web perquè ja està introduït al Catàleg.
Confraria del Sant Esperit	Tractat el 2019. Encara no s'ha incorporat l'inventari a la web.

Annex XXVI. QUADRE DE FONTS FACILITAT PER L'ARXIU MUNICIPAL DEL DISTRICTE DE SANTS-MONTJUÏC EN QUÈ ES PODEN VEURE TOTS ELS FONTS PERSONALS CUSTODIATS PEL CENTRE.

ARXIU MUNICIPAL DEL DISTRICTE DE SANTS - MONTJUÏC			
Agrupació documental	Tipologia	Títol	Dates extremes
Fons Municipals	Contemporanis	Ajuntament de Barcelona	1830 - 2012
		Ajuntament de Sants	1823 - 1897
Fons Institucionals		Jutjat número 8 de Sants	1872 - 1928
Fons Privats	Familiars		
	Personals	Joan Campaña i Mora	1957 - 2001
		Josep Miracle i Montserrat	1904 - 1991
		Núria Feliu Mestres ¹	1968 - 1995
		Arturo Inglés ²	1937 - 1940
		Carbonell-Verdaguer ³	1955 - 1975
		Elisard Sala ⁴	1913 - 1987
		Jacint Laporta ⁵	1927 - 1934
		Colita ⁶	1979 - 2006
		Innocenci Porcar ⁷	Pendent
		Antoni Roca ⁸	1964 - 1969
	Josep Guinovart ⁹	1911 - 1999	
	Martí Cañellas i Jové ¹⁰	1943 - 1954	
	Empreses i Cooperatives	Cooperativa Agrupació Vidriera	1932 - 1995
Indústries Benet i Campabadal S.A.		1922 - 1980	
Manufacturas Serra-Balet, S.A.		1896 - 1984	
		Cochs, Indústria Gràfica ¹¹	pendent

¹ Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

² Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

³ Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁴ Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁵ Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁶ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁷ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁸ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

⁹ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁰ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹¹ Informació aportada pel RAGD, falten dades. No apareix ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

Annex XXVII. QUADRE DE FONTS FACILITAT PER L'ARXIU MUNICIPAL DEL DISTRICTE DE SANTIS-MONTJUÏC EN QUÈ ES POT VEURE TOTS ELS FONTS D'ENTITATS CUSTODIATS PEL CENTRE.

ARXIU MUNICIPAL DEL DISTRICTE DE SANTIS - MONTJUÏC				
Agrupació documental	Tipologia	Títol	Dates extremes	Volum
		Vapor Vell ¹³	pendent	100 – fotografies +
		Çan Batlló ¹⁴	pendent	100 – fotografies +
		Espanya Industrial ¹⁵	1885 - 1981	100 – fotografies +
	Entitats	Orfeó de Sants	1901 – 2000	200 – fotografies ¹⁶
		Societat Coral La Floresta ¹⁷	1910 – 2000	150 – fotografies
		Ateneu Montserrat ¹⁸	1955 – 1989	100 – fotografies
		Ateneu Llibertari de Sants ¹⁹	1930 – 1981	100 – fotografies
		Club Esportiu Mediterrani ²⁰	1945 – 1989	3 – unitats d'instal·lació
		Esbart Amics de la Dansa ²¹	1957 – 1986	1 – unitats d'instal·lació
		Foment Republicà de Sants ²²	1910 – 1937	6 – fotografies
		Institució Montserrat ²³	1901 – 1988	1 – unitats d'instal·lació
		Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs, la Bordeta ²⁴	1973 – 2005	136 – unitats d'instal·lació
		Centre de Documentació Històrica Montjuïc-La Marina ²⁵	1900 – 2004	8820 – fotografies
		Centre de Documentació Històrica del Poble Sec ²⁶	1940 – 1982	1687 – fotografies +
		Associació de veïns de Nostra Senyora del Port ²⁷	1926 – 2000	706 – fotografies +
		Associació de veïns de Poble Sec ²⁸	1960 – 1983	30 – fotografies + instal·lació

¹³ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁴ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁵ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁶ Aquesta dada apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁷ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁸ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

¹⁹ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁰ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²¹ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²² Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²³ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁴ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁵ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁶ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁷ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

²⁸ Apareix a l'informe de documents fotogràfics, però no consta ni al Registre de Fons ni a l'Albalà.

9.4 Política d'adquisicions de l'Arxiu Municipal de Barcelona

Annex XXVIII. POLÍTICA D'INGRESSOS EXTRAORDINARIS DE DOCUMENTACIÓ DEL SISTEMA MUNICIPAL D'ARXIUS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (PIEDSMAAB)

Ajuntament
de Barcelona

Gerència de Recursos
Direcció del Sistema Municipal d'Arxius

Definició de la política d'ingressos extraordinaris de documentació del Sistema Municipal d'Arxius de l'Ajuntament de Barcelona

- 1- D'acord amb les característiques, estructura i funcions dels centres del Sistema Municipal d'Arxius (SMA), en la definició de la política d'ingressos extraordinaris s'han de tenir en compte els fons i col·leccions documentals, els fons bibliogràfics i els fons hemerogràfics.

- 2- El concepte d'ingressos extraordinaris s'entén referit a la incorporació al patrimoni documental municipal de fons i col·leccions de producció no municipal, fonamentalment de titularitat o propietat privada, així com de fons de caràcter institucional¹. D'acord amb aquest criteri, la política d'ingressos a definir afectaria a les tipologies de fons o col·leccions següents:
 - Fons personals, familiars o patrimonials.
 - Fons d'entitats o associacions.
 - Fons comercials i d'empresa.
 - Fons institucionals.
 - Col·leccions d'una determinada tipologia documental (textual, gràfica, fotogràfica, sonora, audiovisual o mixta).
 - Fons o col·leccions bibliogràfiques o hemerogràfiques.

- 3- El criteri fonamental i prioritari a tenir en compte en la definició de la política d'ingressos extraordinaris ha de ser la relació del contingut o del productor del fons o col·lecció amb Barcelona, i el seu interès per a la història i el coneixement de la ciutat. Així mateix, també es consideraran les possibilitats d'explotació, d'ús o de negoci d'un determinat fons que reuneixi les condicions indicades. Per això, les variables a considerar seran les següents:
 - Els continguts del fons o col·lecció es refereixen fonamentalment o de manera rellevant a la ciutat de Barcelona.
 - El productor del fons o de la col·lecció (persona física o jurídica) és de Barcelona o està domiciliat a Barcelona.

¹Es consideren Fons Institucionals els d'organismes amb funcions específiques d'àmbit o interès públic, però alienes a l'Administració municipal. També els d'organismes en els quals participen diverses administracions públiques, i en alguns casos, entitats privades o particulars. (Manual del QOF)

Ajuntament
de Barcelona

Gerència de Recursoa
Direcció del Sistema Municipal d'Arxius

- L'àmbit territorial d'actuació del productor és la ciutat de Barcelona.
 - La documentació o el seu productor es consideren rellevants per a la història de Barcelona.
 - La documentació completa o complementa altres fons ja conservats en algun dels centres del SMA.
- 4- La Direcció del SMA haurà d'establir o impulsar la cooperació i la coordinació necessària amb altres administracions (sobretot la Generalitat) per evitar la disputa per la captació o ingrès d'un fons documental.
- 5- Es procurarà que entitats, associacions i empreses del territori es facin càrrec i mantinguin el seu fons documental. En la definició de la política d'ingressos es prioritzaran els fons d'interès de persones, entitats o empreses que deixin d'existir, i aquells en perill de desaparició o pèrdua.
- 6- La política d'ingressos extraordinaris prioritzarà i incentivarà l'ingrés per donació, tot i que cal tenir en compte que hi haurà fons i col·leccions que només es podran aconseguir per compra. Això vol dir que una política d'ingressos activa, ambiciosa i planificada només serà possible si existeix la dotació pressupostària adequada.
- 7- La concreció i materialització de la política d'ingressos extraordinaris ha de tenir en compte i estarà condicionada pels costos i la disponibilitat de recursos econòmics, d'infraestructura i de tractament tècnic necessaris per portar-la a terme:
- Costos de conservació i d'instal·lació.
 - Costos d'emmagatzematge. En aquest aspecte cal tenir presents les possibilitats actuals dels diferents centres del SMA pel que fa a la seva disponibilitat d'espai.
 - Costos de tractament tècnic: organització arxivística, inventari i catalogació, etc.
- 8- En la definició de la política d'ingressos s'han de tenir en compte els àmbits competencials dels diferents centres d'arxiu en relació als fons i col·leccions de procedència externa, d'acord amb el que estableix el Reglament del SMA (Capítol III / article 16):
- L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB) ingressa.....qualsevol altre fons documental d'interès per a la

història de la ciutat, així com col·leccions sonores, bibliogràfiques, cartogràfiques, hemerogràfiques i iconogràfiques d'interès per a la recerca i la història de Barcelona.

- L'Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB) ingressa.....*qualsevol altre fons documental institucional del mateix període (a partir del primer terç del segle XIX) que es consideri d'interès per a la història contemporània de la ciutat de Barcelona.*
 - L'Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB) ingressa.....*els fons i col·leccions fotogràfiques d'altra procedència d'interès per a la història de la ciutat.*
 - Els Arxius Municipals de Districte ingressen.....*qualsevol fons que es consideri d'interès per a la història del territori.*
- 9- D'acord amb els àmbits competencials definits en el Reglament del SMA, no és la cronologia del fons el criteri fonamental que determina el centre d'arxiu receptor, sinó la tipologia dels fons o documents i el seu abast territorial. D'acord amb això, a cada centre del SMA li correspondria l'ingrés de les tipologies de fons següents:

AHCB

- Fons personals, familiars, patrimonials, d'entitats, d'associacions, comercials o d'empresa d'abast general barceloní i de qualsevol època.
- Fons institucionals de cronologia anterior al primer terç del segle XIX.
- Col·leccions cartogràfiques i iconogràfiques d'abast general barceloní.
- Fons o col·leccions de testimonis orals d'abast general barceloní.
- Fons o col·leccions bibliogràfiques i hemerogràfiques d'abast general barceloní.

AMCB

- Fons documentals institucionals posteriors al primer terç del segle XIX i d'abast general barceloní.

- AFB

- Fons o col·leccions fotogràfiques originals d'abast general barceloní.

- AMD

Ajuntament
de Barcelona

Gerència de Recursos
Direcció del Sistema Municipal d'Arxius

- Fons documentals que es consideri d'interès per a la història del territori.

10- A partir de la fixació i l'aprovació dels criteris generals de la política d'ingressos extraordinaris del SMA, cada centre haurà de confeccionar i concretar, en la mesura de les possibilitats, el seu programa i proposta d'ingressos extraordinaris.

Annex XXIX. TIPUS DE POLÍTIQUES D'ADQUISICIÓ SEGUIDES PELS CENTRES DE L'AMB

Arxiu	Tenen PA desenvolupada?	Tipus	Mètode obtenció informació
AFB	No tenen PA definida però treballen amb uns criteris definits	<p><i>“La política d'adquisicions, hores d'ara, no la tenim definida però sí que treballem amb uns criteris generals a l'hora de valorar l'ingrés de les fotografies a l'Arxiu:</i></p> <p><i>- Les formes d'ingrés més habituals són les donacions, comodats i transferències. Excepcionalment es fa alguna compra.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Ingressen les fotografies generades per l'Ajuntament de Barcelona i els seus organismes autònoms que ens arriben a través de transferències.</i> <i>2. Especial atenció per la fotografia del segle XIX</i> <i>3. Fons personals mínimament documentats i que representen la fotografia d'àmbit domèstic i l'amateurisme a Barcelona</i> <i>4. Fons de fotògrafs professionals originaris de Barcelona o que han desenvolupat bona part de la seva activitat professional a la ciutat comtal</i> <i>5. Fons d'empreses i entitats d'interès per a la història de la ciutat.</i> <i>6. Fotografies procedents de la taula d'adquisicions del Pla Nacional de Fotografia de la Generalitat de Catalunya (material dels segle XIX-XXI)</i> 	Correu electrònic al mail genèric de l'AFB. Em respon El 13 de març la Montserrat Ruiz, encarregada de la Sala de Consulta de l'AFB

		<i>7. S'accepten únicament fotografies originals, és a dir, els originals de càmera i els tiratges de l'autor o de l'època. Preferentment les fotografies de Barcelona i d'esdeveniments o personatges que ajudin a construir la història de la ciutat i de la fotografia a Catalunya"</i>	
AHCB	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>"Finalment i respecte les Polítiques d'adquisició, l'AHCB, tal com ja et vaig comentar apliquem la política extraordinària d'ingressos del Sistema Municipal d'Arxius amb l'objectiu de promoure l'ingrés de fons i col·leccions de l'àmbit territorial de Barcelona i no específic dels barris o districtes de la Ciutat que ingressarien als Arxius Municipals de Districte."</i>	Via correu electrònic de l'encarregada (Núria Bosom). Em respon El 19 i 24 de març.
AMCB	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>"També en la pàgina web trobaràs en la pestanya de gestió documental i dins de normativa: política d'ingressos extraordinaris, i els diferents tipus de procediments d'ingressos, el procediment de donació, etc."</i>	Via correu electrònic de l'encarregada (Núria Postico) Em respon El 19 de març.
AMDC	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>Segueix les directrius de la PA general. Accepta documentació que sigui d'interès i que, sobretot, es correspongui a la territorialitat del districte. Fa un informe que envia a la Direcció d'Arxius, que és qui té l'última paraula. Manifesta que gairebé tot li sembla interessant, pel que sol acceptar tant grans com petites donacions. Li interessa acceptar donacions perquè vol "cohesionar" el territori, que la gent tingui present l'arxiu i el senti proper. La documentació, però, sempre ha de ser d'interès.</i>	Conversa telefònica amb en German Iturrate (08/04/2020), encarregat de AMDC.

AMDHG	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>“Bon dia Laia, Tant a l’Arxiu Municipal del Districte de Gràcia (AMDG), com el del Districte d’Horta-Guinardó (AMDHG), fem servir la normativa existent al voltant de les donacions a l’Arxiu Municipal de Barcelona i que pot trobar en l’enllaç egüent: https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/ca/normativa”</i>	Correu electrònic al mail genèric de l'AMDHG. Em respon el 12 de març la Glòria Gimeno, encarregat del'AMDHG.
AMDCV	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>“Els ingressos extraordinaris van en funció de l’interès de cara a la ciutadania, com a referent històric, o per la vàlua documental. Es fa un informe, es valora i s’aprova a la DSMA. Des de casa, no puc accedir a models i justificacions de l’interès, suposo que en aquests moments ho entens, que tot esdevé més complicat.”</i>	Correu electrònic al mail genèric de l'AMDCV. Em respon el 19 de març la Dolors Visa, encarregada del'AMDCV
AMDG	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>“Bon dia Laia, Tant a l’Arxiu Municipal del Districte de Gràcia (AMDG), com el del Districte d’Horta-Guinardó (AMDHG), fem servir la normativa existent al voltant de les donacions a l’Arxiu Municipal de Barcelona i que pot trobar en l’enllaç següent: https://ajuntament.barcelona.cat/arxiunicipal/ca/normativa”</i>	Correu electrònic al mail genèric de l'AMDG. Em respon l'12 de març la Glòria Gimeno, encarregat del'AMDG.
AMDNB	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>“Pel que fa al nostre programa d'ingressos, en tots dos casos ens trobem amb limitacions en les nostres instal·lacions que no permeten la incorporació d'ingressos extraordinaris”.</i>	Correu electrònic al mail de la Sandra Ponce, responsable de l'AMDNB.

AMDSA	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>D'entrada, accepta gairebé tots els fons que arriben a l'arxiu. Fa un informe que envia a la Direcció d'Arxius, que és qui té l'última paraula. Manifesta que gairebé tot li sembla interessant, pel que per la seva part no sol refusar els fons que volen ingressar al seu arxiu.</i>	Conversa telefònica amb la Maria Raya, responsable de l'AMDSA.
AMDSM	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>D'entrada, accepta gairebé tots els fons que arriben a l'arxiu. Fa un informe que envia a la Direcció d'Arxius, que és qui té l'última paraula. Manifesta que gairebé tot li sembla interessant, pel que per la seva part no sol refusar els fons que volen ingressar al seu arxiu.</i>	Conversa telefònica amb la Maria Raya, responsable de l'AMDSM.
AMDS	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>Segueix les directrius de la PA general. Accepta documentació que sigui d'interès i que, sobretot, es correspongui a la territorialitat del districte. Fa un informe que envia a la Direcció d'Arxius, que és qui té l'última paraula. Manifesta que gairebé tot li sembla interessant, pel que sol acceptar tant grans com petites donacions. Li interessa acceptar donacions perquè vol "cohesionar" el territori, que la gent tingui present l'arxiu i el senti proper. La documentació, però, sempre ha de ser d'interès.</i>	Conversa telefònica amb en German Iturrate (08/04/2020), encarregat de l'AMDS.
AMDSG	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>"Els ingressos extraordinaris van en funció de l'interès de cara a la ciutadania, com a referent històric, o per la vàlua documental. Es fa un informe, es valora i s'aprova a la DSMA. Des de casa, no puc accedir a models i justificacions de l'interès, suposo que en aquests moments ho entens, que tot esdevé més complicat."</i>	Correu electrònic al mail genèric de l'AMDSG. Respon el 19 de març la Dolors Visa, encarregada del'AMDSG.

AMDE	No. Segueixen la PA general de l'AMB	<i>“Pel que fa al nostre programa d'ingressos, en tots dos casos ens trobem amb limitacions en les nostres instal·lacions que no permeten la incorporació d'ingressos extraordinaris”.</i>	Correu electrònic al mail de la Sandra Ponce, responsable de l'AMDE.
-------------	--------------------------------------	--	--